

Ekwo Jiobu

Akọ ẹhu Jiobu

1 ¹O nweru onye alị Uzu lanụ; teke o shi nodu bę ephə iya bụ Jiobu. Nwoke ọbu bụ nwoke, ụta adudu lę ndzụ iya bya aburu onye pfuberekoto. Ọ bụ onye atsuhije Chileke ebu ha eme ejo-ememe. ²Iphe, ọ nwutaru bụ unwoke ẹsaa waa ụnwanyi eto. ³O nwekwarupho ẹku. Atụru iya dụ ụnu iri l'esa l'ukporo iri. Inya-kamelu iya dụ ụnu ẹsaa l'ukporo iri. Eswi, a tütü njigba ẹbo ẹbo dụ ụnu njigbabe eswi ugbo labo l'ukporo ise. Ne nkafụ-igara iya dụ ụnu l'ukporo ise. Ndu bụ nemadzụ, ejeru Jiobu ozi kwatakpo dụ igwerigwe mebyikpoo. O buepho l'oo ya bụ onye shi kako-ta shii l'iphe, bükpoo nemadzụ, a nwuru anwunwu l'uzo ẹnyanwu-awawa l'ophu.

⁴Unwu iya ndu ophu bụ nwoke nodu aboje ọbo-iphe l'ibe phę. Onye ọwa-a -bọ ogiya; ogiya ọzo onye ọzo abo; ephe -nodu abo ọbo-iphe ọbu; ephe ezia unwune phę ndu ophu bụ ụnwanyi pho ephe n'eto; ephe abya lę nri ono. ⁵Ọ nodu abujeru; a -bocha iphe ono teke ephe abo iya; Jiobu ekua phę bya edoo phę nsọ. Nchita-aboḥu iya l'ọ bya egweeru Chileke ngweja-akpo-oku l'iswi ẹhu phę l'ehu l'ehu. Kele qorije sụ: “?A maru ?ụnwu iya te emeadaru nụ iphe-eji? ?A maru ?ephe te egudeadanụ obu phę koo Chileke ọnụ?” Ọ bürü nno bụ gę Jiobu shi emeje iya tekenteke.

Nsetanu ahụ Jiobu ama

⁶Obenu ujiku lanụ; ụnwu Chileke bya g'ephe goshi onwophe l'iphu Chipfu. Nsetanu tsokwaru phę pho bya. ⁷Chipfu sụ Nsetanu: “?Bụ awe bę i shi bya?”

Nsetanu sụ Chipfu: “Mu ejenupho ejeje alwa alwalwa l'eliphe. Mu tso-nurupho ọma mgboko aghaphe botorii.”

⁸Chipfu sụ Nsetanu: “?Enya tsürü ngu l'eka onye-ozi mu, bụ Jiobu nō? Mbụ l'ọ tọ dqedu nemadzụ, dụ g'oo ya lę mgboko l'ophu. Ọ bụ nwoke,

pfüberekoto bya aburu onye ụta adudu lę ndzụ iya; bürü onye atsuhuje Chileke ebvu; haa eme ejo-ememe.”

⁹Töbudu iya bụ; Nsetanu bya eyeeru Chileke ọnụ sụ iya: “?Iipfu tö? ?Jiobu nonyaerupho tsüahaa gube Chileke ebvu? ¹⁰?Töbudu ngu kporu ọkpokuu kpö-phee yele ndibe iya mgburugburu; mækpoo iphemiphe, o nweru? Iphemiphe, oome l'eka be i meru; ọ bürü ụpete; k'ophu bụ l'eku iya tükoru ekameka. ¹¹Machinnaa eka nta-a denyi l'iphemiphe, o nweru enweru g'iuhuma l'oo-pfuru l'atatiphu ngu kọo ngu ọnụ.

¹²Töbudu iya bụ; Chipfu sunu Nsetanu: “Ọ dù ree; iphemiphe, o nweru dūwaa ngu l'eka; ọ ẹpho gę mkpüshi-eka ngu te erwu iya l'ehu.”

Nsetanu kwoephō gburumu; ọ bueru iya pho eshi l'iphu Chipfu l'eka ono tüğbua.

¹³Töbudu iya bụ; o be ujiku lanụ; ụnwu Jiobu ndu kę nwoke mę ndu kę nwanyi dzukobe l'ulo ọkpara nna phę kę nwoke abo iphe; eri nri; angu mée. ¹⁴Onye-ozi buerupho phereketeke l'iphu Jiobu bya asụ iya: “Oke-eswi, eegudeje eje ozi egwu be e gudegbaa eje ozi egwu; nkafü-igara dokwarupho l'agüga eka ono ata nri. ¹⁵Ndu Sheba füaru phę; bya atuko phę rwuta; bya egbushia ndu ejeru ngu ozi. Ọ bürü mbedula kpoloko bụ onye gbalaru nụ sụ gę mu bya epfuaru ngu g'ọoda.”

¹⁶Onye k'ono kpukwaduru-a opfu l'önü epfu; onye ọzo kwobata bya asụ: “Oku, shi l'eka Chileke be shiephō l'igwe daa bya atuko aturu ngu l'ophu kee; kechaa kee ndu-ozi ngu kefu; ọ bürü mbedula kpoloko bụ onye gbalaru nụ sụ gę mu bya epfuaru ngu g'ọoda.”

¹⁷Onye k'ono kpukwaduru-a opfu l'önü epfu; onye ọzo kwobata bya asụ: “Ndu ọ-lwua-olaa, shi le Babilonu buru ogbo eto tügen lę mkpa le mkpa bya awüpyabe ịnya-kamelu ngu g'o ha rwuta; bya egude ogu-echi gbugbushia ndu ejeru ngu ozi. Ọ bürü mbedula kpoloko bụ onye gbalaru nụ sụ gę mu bya epfuaru ngu g'ọoda.”

¹⁸Onye k'ono kpukwaduru-a opfu l'önü epfu; onye ọzo kwobata bya asụ: “Unwu ngu unwoke mę ụnwu ngu ụnwanyi dokwaru abo iphe; eri nri angu mée l'ibe nwune phę nwoke k'ogerena. ¹⁹A bya ele enya; oke pherekphere shiephō l'echiegu ziru taphutaphu rwua bya enwungaa ụlo ono l'ophu; ụlo zee zepyabę ụnwu ngu ono g'ephe ha; ephe nwüshihu; ọ bürü mbedula kpoloko bụ onye gbalaru nụ sụ gę mu bya epfuaru ngu g'ọoda.”

²⁰Töbudu iya bụ; Jiobu bya agbalihu bya eworu uwe yębedua, bụ Jiobu zijaa; bya eworu ishi kpüshia; bya eworu onwiya tügen gbi l'alị baarụ Chileke ejia; ²¹sụ:

“Oo oto be mu gba teke mu
shi l'ephō ne mu daa l'alị.
Ọ bükwarupho oto be mu
a-gbaru laa.

Ọo Chipfu nṣuru; ọ bụru
Chipfu wotaru iphe,
ọ nṣuru.

Ge tukwaa Chipfu epha.”

²² Iphemiphe-a mekötaru Jiobu; ophu o mekwaru Chileke iphe-eji; ophu o sükwaru lę Chileke meru iphe, erwubeduru iya nü.

Nsetanu ahụ Jiobu ama k'ugbo ẹbo

2 ¹Noo ya; o bekwa mbokwu ọzo; ụnwu Chileke byakwa g'ephe goshi onwophé l'iphu Chipfu. Nsetanu tsokwaru phē pho bya egoshi onwi-ya. ²Chipfu sụ Nsetanu: “?Bụt awe bę i shi bya?”

Nsetanu sụ Chipfu: “Mu ejenupho ejeje; alwa alwalwaa l'eliphe. Mu tsonurupho ọma mgboko aghaphe botorii.”

³Tobudu iya bụ; Chipfu sụ Nsetanu: “?Enya tsuru ngu l'eka onye-ozi mu, bụ Jiobu nọ? Mbụ l'o tọ dqedu nemadzụ, dù g'oo ya lę mgboko l'ophu. Ọ bụ nwoke, obu guru ịphóró; bya abụru onye ụta adudu lę ndzụ iya; bụru onye atsuhuje Chileke ebvụ haa eme ejo-ememe. I kpatachakporor; mu mekpaa ya ęhu; mebyishia ya l'ębe ọ dù iphe, o meru. O gudeshiele-a onwiya g'o gudeshi onwiya.”

⁴Nsetanu sụ Chileke: “Hanaa g'a rwụnaa ya ęka l'akpuru-onya-oji! ?Tị madụ lę nemadzụ a-mikota enya l'iphemiphe, o nweru enweru g'ọ bụru lę ya anodu ndzụ? ⁵Mbụ lę-a; machinnaa ęka rwụa ya l'okpu yele anụ-ęhu g'ii-huma l'oo-pfürü l'atatiiphu ngu l'eka ono koo ngu ọnụ.”

⁶Chipfu sụnu Nsetanu: “Ngwanụ; ọ nọ ngu l'eka. Ole ọ bụ; dobekwa iya ndzụ!”

⁷Tobudu iya bụ; Nsetanu shièpho l'iphu Chileke l'eka ono; ọ bụru iya atụgbu bya eje ewoerupho ejo ekpa-ebyi chìa Jiobu l'ęhu. O shièpho l'okpa zakötae ya pho barii l'ęhu jasụ l'ishi. ⁸Jiobu gbeshiepho je agwọo l'ikpozu. Ọ bụru agbagba mbeji bę oogudeje gude akọ onwiya ọko.

⁹Ọ bụru iya bụ l'oo nonyaephō; nyee ya sụ iya: “?I gudeshikpoeophō onwongu g'i gude iya? ?Tii kodu Chileke ọnụ nwụhu?”

¹⁰Ọ sụ iya: “Opfu ngu gbe adakwa g'i bụ onye lanu l'ime unwanyi, amadụ iphe. ?Buepho iphe-oma bę anyi a-nodu anata l'eka Chileke? ?Anyi taa kabækpoedu nata ejo iya?”

Iphemiphe ono mekötakpoo Jiobu; ophu ọ saduru ọnụ pfuswee Chileke.

Ndu ọnụ Jiobu

¹¹O be teke ndu ephe lę Jiobu eshi ọnụ; ụmadzu eto; nümaru ejo-iphe, anwụgbaa iya nü; ephe shigbaa l'ekameka, ephe shi byatashia ya agbaru mkpu; k'ophu ephe a-dụ iya obu. Ndu byaru nü bụ Elifazu, onye Temanu; waa Biliadu, bụ onye Shuwa; wafukwapho Zofa, bụ onye Nama. Ephe n'eto ono tuğbaberu ọnụ eswe ujiku lanu bya g'ephe gbaaru

Jiobu mkpu dúa ya obu. ¹²Ephe byarwuta bya agbé ụzenya húma iya; ophu ephe ahụbeeduru iya ama. Ephe tükó kwata tụ ụzu-ekwa kę wọ; bya eyegbaa eka l'uwe phę lajashia; bya ekpotagbaa urwuku ekpugbaa onwophę l'ishi. ¹³Ephe gwòdoshihu l'alí l'eka ono; ephe l'iya gwókoru nno n'o abalí ęsaa; eswe l'enyaşıhi. O kpoo phę opfu; ophu օ dudu onye ophu dürü ike saa onu pfuru opfu yeru Jiobu. Noo kele ephe húmaru l'iphe-ehuka, ooje kwata shihu ike mebyi eshihu.

Opfu, shi Jiobu l'ọnu

3 ¹Tobudu iya bụ; e mechaephō; Jiobu saa ọnou wata epfu opfu; bya awata ephu eswe, a nwuru iya iphu. ²O ppushiahaa sụ:

³ “G'eswe, a nwuru mu
bükwaru ọla-l'iswi!

G'enyaşıhi, a tsuru ime mu
bükwarupho enyaşıhi,
laru l'iswi!

⁴ Gẹ mbóku ono gbahukwa
ochii!

Gẹ Chileke ophu bu l'eli ta
agübehekwa iya iphe;
ophu օ dukwa iphe,
dụ g'iphóró, adukwadu
mbóku ono!

⁵ G'ochii yee tsükiribaa
tsünyikwaa eswe ono
enya!

G'urwukpu sopyabekwa iya!
G'eswe mbóku ono
gbahukotakwa tsürikitiki!

⁶ Mbụ-a; g'ego dadishi tükwa
enyaşıhi mbóku ono
gburumu swiswia!

G'a ta guhekwari iya ye
l'eswe, nwuru l'apha!

Ophu a gükwaru iya ye
l'eswe lanu l'ọnwa!

⁷ Mu suru-a; g'enyaşıhi
mbóku ono bükwaru
mbóku, gba eka nwa!

G'ọ tọ dukwa olu emereme,
aa-nüma iya l'ime!

⁸ Gẹ ndu atuje mbóku ọnou

- tükwaa mbóku ono ọnou;
 mbụ ndu kwakóberu
 akwakóbe emete
 ejo-oke-agiyi.
- ⁹ Gẹ kpokpode nchi-abohu
 iya gbahukwa ochii.
 G'o lekwaa ẹnya l'iphóró
 abyá adúdu;
 e -mechaa l'ọ búru kẹ¹
 mmanụ; ophu o
 húmakwa geregere útsu
 ẹnya ahúma ophu.
- ¹⁰ Noo kélé o to mechiduru
 ẹpho ne mu
 g'a ta nwụ mu mbóku ono;
 k'ophu aphu ọwa ata
 atsoduru mu.
- ¹¹ Mbụ-a; ?bunaa gunu meru
 g'o gude ophu ọ búdu teke
 aanwụ mu;
 mbụ l'ọ teke ono,
 mu shi l'ephó afúta ono
 bẹ mu gege atụ-buhu
 unme nwụhu?
- ¹² ?Bunaa gunu meru g'o gude
 ụtapfu hee mu hefuta?
 Mbụ; ?denuanu g'o gude ẹra du
 k'ophu mu nguru iya
 angungu ophu?
- ¹³ Kélé nta-a bẹ mu gege
 azékpooro nwadoo.
 Mu gege anóro gẹ mu zé lẹ
 mgbenya.
 Oo ya bụ mè mu anóduro
 pyakó onwomu
 nwa ngguingguji;
- ¹⁴ mu lẹ ndu eze mè ndu
 mgbazi ụnwu-elixhe;
 ndu kwashíru unuphu
 doberu onwophé
 l'elixhe-a;
 ole nta-a bẹ ọ bükotawa

- ochobu.
- 15 Mu lẹ ndu-ishi, bu ndu shi
nweru mkpolà-ododo;
ndu shi doo
mkpolà-ochaa dojia ulo
phe godogodo.
- 16 Ozokwanu lẹ-a; ?bunaa gunu
kparu iphe,
mu adudu gẹ nwa,
a byaru anwụ;
ọ nwụhuwaa ne iya l'ephō;
e woru iya je elia; mbụ
gẹ nwaswa, asakpôdarunu
enya asasa ophu.
- 17 Eka ono bẹ ndu ejo-iphe
a-babuhu hanyihanyi.
Ndu ike bvụru a-nodu iya
tütahaa unme.
- 18 Ali-maa ono bẹ ndu mkporo
yichaa lẹ ndu nọ iya atüta
unme.
- Ephe ta anụhedu olu ndu
anoduje achị phẹ g'ohu.
- 19 Ndu ha nwanshịi nọ l'eka
ono;
ndu ha shii nodu iya.
Ophu ndu shi bürü ohu anqedu
l'eka nnajịuphu phẹ.
- 20 ?Denu g'o gude iphóró nodu
adujeru ndu ejegbu onwophe
l'iphe-ehuka.
A nodu ahajekwadu ndu aphụ
tsorù g'ephe dzukwaduru
ndzụ;
- 21 mbụ ndu anwụhu agụ egụ;
ophu o kwedu phẹ ebugbu;
ndu anoduje achọ iya gẹ
ndu achọ eku,
ere ire, e domiru edomi.
- 22 Ndu eteje ęswa ntumatu;
mbụ kwata mee emereme
m'ephe bahụ l'ime ilu.

- ²³ ?Denuanu g'o gude iphóró
nodu adujekwarupho onye
e domiru ụzo iya edomi;
teme Chileke gude
okpokuu kpo-phee ya
mgburugburu; o kwa
l'ime iya?
- ²⁴ Noo kẹle o bùwaa atsú ude
bù nri,
epyoje mu ọnú.
Mgbede, mu ata dùephó
g'èka mini asò gborogboró.
- ²⁵ Iphe, mu atsushi ebu ike
bùephó iphe,
mechaarù byaru mu nü.
O bùru iphe ono, mu anmarù
pyaapyaapyaa mechaarù
mee l'ehu mu.
- ²⁶ Ehu ta adujeduru mu guu;
ophu mu atütajeduru unme;
ophu ehu ebvujeduru mu
ebvuru.
Oo ẹpho iphe-ehuka bẹ mu
liya anoduje eme.”

Onu, Elifazu yeru

- 4** ¹ Tòbudu iya bù; Elifazu onye
Temanu bya eyee ọnú sú:
- ² Nemadzù -sùkwanu gẹ ya
yee nwọnú nwilile;
?tọo kpatsudu ngu nü iwe?
Ọlobu ?bù g'iphe aduje baa
nemadzù edobe ọnú doo?
- ³ Leanaroya; gùbe onye ziwaru
ikpoto nemadzù iphe.
Ndu dahùwaru adzùlakpa bẹ
i meru;
ẹphe gbakerehu.
- ⁴ Onye ada adada bẹ i pfuru
opfu yeru;
opfu ngu kwolia ya.
Mbù l'ikpere ngwòkinaki bẹ

- i meru;
o pfuru kékereke.
- ⁵ Nta-a bẹ iphe-éhuka
byapfutaru gubedua
lishi onwongu.
- Aphụ ji ngu obu egube
owaa-a;
mbụ l'o tñru ngu gbaa
l'ehu; meji tofu ngu.
- ⁶ Eshinu i bù onye atsụ Chileke
ebvu; dakabenụ iya!
- Lị chíru enya yeru abụbu,
i bù onye ụta adụdu lè
ndzụ iya.
- ⁷ Rínaa ya ariri; ?bù onye bẹ¹
i makpooru,
bù onye iswi dù mma,
lajeru l'iyi?
- ?Bù awe bẹ i hümajeru l'onye
pfuberekoto
chihuru lè mgboko?
- ⁸ O chikwaa iphe, mu ahümaje
bù lè ndu woru ejo-ememe
akọ gonye akọ opfu;
bya eworu iphe-éhuka anma
iya bükwapho
iphe ono bẹ ẹphe akpatajẹ
iya.
- ⁹ Chileke -zikwadaa unme fuu;
ẹphe ephukashihu.
Teke ẹhu eghu iya swolihuru;
ẹphe abụru ola-l'iswi.
- ¹⁰ Oduma asujekwa ekiri;
baa hanyihanyi; byaa ẹnari;
obenu l'oduma,
dafuru ibogolo
bẹ eekwoshijeele-a eze.
- ¹¹ Oduma, ahümaduru iphe,
oo-ri alajẹ l'iswi;
ụnwu oduma agbaa
nanụ nanụ.
- ¹² "Mbụ-a; o nwekwarụ iphe,

- e pfujeru mu lę mpya.
 O bürü-a nwiphiphe bę mu
 nümabutaru iya.
- ¹³ Mu nođu arwo ejo nrwo
 l'enyashi;
 lę teke ono, ndiphe
 adajewa odemgbenya
 ono.
- ¹⁴ Ndzü guahaa mu;
 ęhu nmaahaa mu
 pyaapyaapyaa;
 k'ophu okpu,
 no mu l'ęhu nmakotaru
 yilayila.
- ¹⁵ A nonyaephō; nwamaa bya
 eshię mu phō
 l'atatiphu ghata.
 Edzu swię mu phō l'ęhu;
 ishi nyia mu kę kpala.
- ¹⁶ Maa ono bya apfuerupho
 kékereke;
 ophu mu adukwanu ike
 akö g'o gbaru.
 O büephō l'o nweru iphe,
 pfuru mu l'iphu.
 Ekameka dakotaephō
 nyonyoronyo.
 A nonyaa; mu nüma olu-opfu
 onye sürü mu:
- ¹⁷ ?O nweru g'oo-dünaa
 nemadzü mmanü
 abyä aka Chileke
 apfubekoto?
 ?O nwenüru-a g'oo-dü
 nemadzü abyä aka
 onye meru iya nü aduebe
 ree?
- ¹⁸ Eshinu Chileke te egudedu
 ire ndu ejeru iya ozi ęka;
 tème ę nođu abajeru
 ęnwu-ojozi-imigwe iya
 mba l'iphe, ęphe mesweru;

19 ?buchiā nemadzụ bę oo-ha;
 mbụ nemadzụ ono,
 bu l'ulo ępuchi,
 a tñru ɔkpa iya l'alị;
 ndu azo-gbu phę
 ka nphe eme l'azɔ-gbu
 mbeberibe!

20 A -bya eshi l'ütsu nōo jasụ ge
 nchi jihu bę e gwewaru
 phę uji.

Ęphe alaa l'iyi jeye le
 tuutuutuu lę mijimiimii;
 o tɔ dudu onye ęnya erwu
 l'eka ono.

21 O -bürü l'a gbabufuru eri,
 gude ndzụ phe;
 ?ęphe ta anwihudu l'ębe
 enwe egomunggo?"

5 ¹Kunaa oku nta-a maru mę
 ?o nweru onye a-za ngu
 ęnu.

?Denu үnwu imigwe ono
 ophu ji-gharu iphu
 g'o gbaaru ngu mkpu?

²Ovuma egbujekwa onye-eswe;
 teme ijięnya nōdu aphuje
 onye amazidu iphe
 terii.

³Mu hümajeakwaru ęka
 onye-eswe agba ögbarabvu;
 ophu o dudu g'o nō-beru;
 atuphuwa iya l'önü.

⁴Ünwu iya kwatakpo awa
 awawa;
 mbụ l'eegweje phę
 arakabya l'eka ekpe
 ikpe.

O to nwedu onye agbaru phę
 ọdzori.

⁵O bürü ndu ęgu agu erifuje
 iphe, o kpataru l'ęgu
 iya;

- mbụ l'ephe ewotajęchaa
wota ọphu
nọ l'eka o pheduru ęswa.
Ndu ęhu achị ọku nodu
alwuje iya alwulwu.
- 6** Kele mkpawere te eshijedu
l'urwuku futa;
ophu iphe-ęhuka efutajędu
l'alị.
- 7** Ole ọ bụ; nemadzụ bẹ a
nwukwari ye
l'eje iphe-ęhuka egube-a,
ękoroku bụ: ọ -gbaa l'o
phelihu-a.
- 8** Mbụ l'ome ọ o mu;
mẹ mu edooru iya Chileke;
mbụ mẹ mu ewoेrupho g'ọ
daru mu shi
ishi lanụ dokotaru iya.
- 9** Lẹ Chileke emeje iphe,
dụgbaa biribiri,
bugbaa akpavu l'ishi;
mbụ l'oomeje iphe,
dụ ebvu igwerigwe kpọ.
- 10** Eliphe bẹ oodzejeru mini.
Ọ nodu asojeru mini sọba
l'egu.
- 11** Ookulije ndu lwarụ alị imeli
imeli;
teme ọ nodu ekulije ndu
agụ aphụ
dobe l'eka adụdu iphe,
byaru eme phę nụ.
- 12** Ndu erekede bẹ oomeje;
o too jehuduru phę g'ephe
tüberu;
k'ophu bụ l'eka phę ta
adụdu iphe,
ephe emefuje ọnyà.
- 13** Ndu maru iphe bẹ oogudeje
erekede,
ephe agba nmata.

- Tēmanu mmamiphe ndu
 ntuphu-ire
 bę oomeje l'ọ daa ịdaphu.
- ¹⁴ Nchi ejipfije phę l'echilabọ
 eswe.
 Ephe eje dadishi l'echi
 gbadagbada eswe
 g'onye eje l'echi abalị.
- ¹⁵ Ndu adụdu g'o dụ phę
 bę oodzotaje l'ejø ọnụ phę.
 O nodu adzotaje phę l'eka
 ndu dụ ike;
- ¹⁶ k'ophu bụ lę ndu ụkpa bę
 ele ẹnyá g'adzoo phę.
 O mee iphe, apfuduru-oto
 mee ọnụ sütukumu.
- ¹⁷ Ehu-ụtso bę a goru nụ onye
 Chileke abajeru mba;
 k'ophu bụ:
 Okalibe-kangokotaru-nụ
 -nodu alọ ngu eka lę nchi;
 ta anmakwa iya
 phulaphula;
- ¹⁸ kele ọolojeru ónyá tụ
 nemadzụ l'ehu;
 l'ọ bya epfube iya iphe
 l'ónyá obu.
 O nodu emekaje nemadzụ
 iphe;
 e -mechaa l'o mee ya l'ọ
 kpohu.
- ¹⁹ Iphe-ehuka a-byaru ngu akpo
 ishii;
 l'ọ dzochaa ngu;
 mékpoo akpo ẹsaa;
 ole o too kwedu g'o dürü
 iphe, oo-me ngu.
- ²⁰ Lę teke akpa-nri; bụ iya
 a-gbarụ ngu mkpu
 g'i tị kpagbu onwongu
 lę nri.
 Teke aalwụ ọgu l'o mee g'e te

- egbu ngu mma.
- ²¹ E -pfuaru ngu ejo opfu;
o too kwedu g'o rwua ngu
l'ehu;
ophu ịtsudu ebvu mè
ola-l'iswi rwua.
- ²² Oo ochi bẹ ij-noduje achi
ola-l'iswi yẹe ọkpa-nri;
ophu ị tsudu anụ-egbudu
k'eliphe-a ebvu;
- ²³ kẹle gụ lẹ mkpuma, nọ
l'egu a-gbachaa ndzụ.
Unu l'anụ, bu l'egbudu
a-dutchaa lẹ ree.
- ²⁴ Ibe ngu bẹ ij-makporu l'o tọ
dudu iphe,
e-me iya nụ.
Lị bya agua iphe, bùkpoo
iphe,
i nweru enweru ọgu;
hụma l'o tọ dudu ophu
etuphahụ etuphahụ.
- ²⁵ Lị maru l'uwu ngu a-dụ
igwerigwe.
Awa ngu a-kpofushi g'eswa,
furu l'alị.
- ²⁶ Lị kakpoo nka kaghee ya
akaghe
teme lị bahuje l'ilu.
Lị dụ g'ereshi, e gburu l'ogè
iya.
- ²⁷ Anyi nyokpowanu iphe-a
enyonyo hụma
l'o bụ ire-lanụ.
Mbụ-a; nụmakwa iya woru
iya ye lẹ ndzụ ngu!

Onu, Jiobu y eru

- 6**
- ¹ Tọbuju iya bụ; Jiobu yee
onu sụ:
- ² O dụ mu g'a sụ g'e wota
mgburwashị ẹhu mu

- tùa atütù g'a húma
g'óonyi-be érwa.
Mbụ g'a tuko iphe-éhuka mu
chíru ye l'iphe,
aatùje érwa iphe.
- ³ O tó dudu g'e meru g'o tó ka
eja, nō l'eze-ényimu
anyi érwa.
O búru iya kparu iphe,
opfu mu adanuka
kpaakpaa.
- ⁴ Kele apfụ,
Okalibe-kangokotaru-nụ
gbakashíru mu gugbaaru
mu eguru l'ehu.
Uphu, oophu mu nodu alo
mu éka lè meji;
mbụ lè Chileke eyee mu
pho ebvu mkpée-lanu.
- ⁵ Nkapfụ-igara-óswa ?qoraje
órà mè o -nodu ata
eswa?
Toò eswi ?oogbuje órà mè nri,
oori dükwadu?
- ⁶ ?Eerije nri, enwedu ụtso l'ebé
e ye iya únú?
Toò ?o dudu ụtso, dù l'eka
ono, achajé ụcha
l'ekwa-óku,
e shiru eshishi ono?
- ⁷ Mu te ekwejedu iya edenyi
eka;
kele ęgube nri ono abyajé
mu ęgbo l'önü.
- ⁸ O gogo dükwaru mu ree;
ome ee-meru mu iphe,
mu epfu g'e meeru mu;
mbụ lè Chileke gege
akabénu nü mu iphe,
mu ele ęnya iya;
- ⁹ mbụ lè Chileke gege
atukpoepho obu iya

- onyo gwee mu uji;
 g'ọ tuhakpoepho ẹka tua
 mu léhu kepaa;
 mee ge mu chíhu le mgboko.
- ¹⁰ Qo ya bu me ọ bukwanuru
 iphe,
 gege anodu adu mu obu;
 mee géhu tsókwoo mu
 nu liphe-a,
 l'atakposhi mu
 gootakposhi mu-a;
 noo kele mu ta ahajéduru
 eme olu onye ono,
 dun noo ono.
- ¹¹ ?Bu ike gunu be mu
 nwekwadúru
 k'anodu elekwadu ẹnya
 iphe?
 ?Mu maru iphe, kpo-chiru
 ndzu mu ishi ophu mu
 e-pfukwadu k'ata nshi?
- ¹² Okpehu nkemu ?o bu
 ọkpehu
 agbara-mkpuma?
 Too anu-ehu nkemu ?o bu
 akpo-igwe?
- ¹³ ?Mu nwekwadúru ụvo,
 mu e-gude yeru onwomu
 ẹka
 nta-a, a natawaru mu ike,
 mu shi nweru-a?
- ¹⁴ Onye meji atofu atofu
 gbakporu g'ònyá iya
 phe
 anodu aphúru iya
 obu-imemini;
 m'o betakpo ophu ọ
 tsúhedu
 Okalibe-kangokótaru-nu
 ebvu.
- ¹⁵ Obenu l'unwune nkemu be e
 te gudedu ẹka.

- Ephe dù g'oke nggele, mini
 tahuru l'ønanwu;
 øle o -be l'udzumini;
 ø byaa utso tuko ekameka
 sweta;
- 16 mè mini, dòru iya nü,
 shi hukoo ahuko
 dazeshihuapho;
 ø bùru iphe, swetaru iya
 nü bù aka-mini-sunoo.
- 17 Ole ønanwu -chaephø l'ø
 tuko bùru sùtukumu.
 Mbù okpomøku
 -kpoahaephø;
 ø to duedu ophu
 a-dùkwadu l'øgba iya.
- 18 Ndu ije aparu uzo phø haa
 lashia l'okorobo-egu
 je anodu l'eka ono bùru
 ola-l'iswi.
- 19 Ndu ije ophu shi lè Tema
 chòru mini ono
 achøcho.
 Ndu ije ophu shi lè Sheba
 lee ènya iya;
 ø bùru k'iphoro.
- 20 Iphere gudewaru phø;
 kele èka ephe shi kpøru
 obu yeru bø ephe
 rwuru;
 ophu ø dùdu g'ephe rìru.
- 21 Unubèdua l'onwunu bya
 egoshikwaphø
 l'o to dùdu urwu, unu aba.
 Unu humaru iphe, eye ebvu;
 unu tsøahaa ebvu.
- 22 ?Mu sujekpooru g'e meeru
 mu iphe-øma?
 Tøo ?o nweru onye mu sujeru
 g'o gude iphe,
 o nweru je anñru mu
 uphalazu?

23 G'unu bya adz̄ota mu l'eka
 ndu ɔhogu mu;
 ɔzoo g'unu bya agbafuta
 mu l'eka ndu ewebushi
 akurepho.

24 Zinaa mu iphe;
 ḡe mu e-dobe ɔnu doo!
 Goshinu mu ɛka mu jeberu;
 uze kpo-swehu!

25 Lewarø g'ire-lanu emebeje
 ɛhuka l'ehu!
 Obenu l̄-a; iphe-a,
 unu epfu-a;
 ?o goshikporu gunu?

26 ?Bụ mba b̄e unu byaru mu
 abarụ?

Mbụ-a; ?unu eme g'unu sụ
 l'opfu onye ono,
 ejegbu onwiya l'iphe-ɛhuka
 ono bụ opfu,
 larụ l̄e pherephere?

27 Ono d̄u-a g'onye aturu
 nwogbee,
 enwedu nna ido;
 bya aburu ere onye unu
 l'iya eshi ɔnyà erere.

28 Ole g'o d̄u nta-a bükwa l̄-a;
 aswarụ, unu a-swarụ mu
 bükwa g'unu
 lekpoda mu nụ ɔphu bụ
 ẹnya;
 kele-a; ?mu a-kabehunu
 nođu unu l'iphu
 dzua uka?

29 Jikonu; unu t̄unaa mgbeleke
 nwanshiji;
 hanaa eme iphe,
 apfuduru-oto!

Unu rị-phunu ɔriri azụ;
 kele apfubekoto mu
 d̄uekwapho g'o d̄u.

30 ?O nweru iphe, apfuduru-oto,

mu pfuru nta-a?

Tọo ?mu ta akabẹedu maru
teke mu pfuru ejo opfu?

7 ¹Nemadzụ ?tọ bṣudu iphe,
o byadoru eliphe,
bụ ese akanya;
mbụ lẹ ndzụ, o nō duepho
gẹ ndzụ
onye e butaru g'o jee ozi.

²O dụ g'ohu, eje ozi, bụ iphe,
Ọonoduje ele ẹnya iya bụ
gẹ nchi e-me jihu;
dükwapho g'onye e butaru
ozi, bụ iphe,
Ọonoduje ele ẹnya iya bụ
ugwo, aa-pfụ iya.

³Ọ ḡeġube ono bẹ e meru
onwa l'ọnwa nōdu
abukotajeru mu kẹ mmanụ.
Iphe, bükpo ẹnyashi nōdu
abukotajeru mu
mgburwashi-ehu.

⁴Mu -zée azee; mu echiru
l'oriri sụ:
?Mu e-kukpoo mgbenya
owa-a jasụ teke ole?

Enyashi nōdu anoduje akpụ
onwiya gologolo.

Mu nōdu echijeepho
gburugburu jasụ nchi
aboju.

⁵Inyi tuko mu ehu sweta;
èkà nōdu atụ mu rikarika
l'ehu;
mbụ l'ehu mu l'ophu
kejashihucharu
ekejashihu;
ónyá, nō iya nụ nōdu atụ
rikarika.

⁶Eswe ndzụ mu nōdu agba
warawara gẹ ngga,
e gude ekwe èkwa;

- mbụ lę ndzụ mu eję
 mgbabirishi l'ębe adụ iphe,
 mu levuru ęnya iya.
- ⁷ Jiko Chileke; nyatakwa lę
 ndzụ mu ta adụdu
 iphe ozo,
 o bụ gbahaa udzu-önü.
 Ehu ta atsobaedu mu ụtso lę
 ndzụ mu ọwa-a ozo.
- ⁸ Onye hụmaru mu nta-a
 e-mechaa;
 o tọo humabaedu mu ozo;
 mbụ l'ii-mechaa chọ mu
 achocho;
 ole i tịi hụmabaedu mu.
- ⁹ Oo g'igwe erwuje erwurwu
 gbaka-a;
 o tọo lwabaędu azụ-a
 bụ g'onye e kpochiru l'ilu
 ta alwajeędu azụ ozo;
- ¹⁰ mbụ l'onye ono ta
 alwajeębaedu azụ l'ulo
 iya ozo;
 ophu unuphu ibe iya
 ahụmajeedu iya
 ęnya ozo.
- ¹¹ “Noo g'o gude ophu mu
 edobedu önü doo.
 Mu a-nodu ata kpọokpookpo
 gę mu ata-a.
 Mu epfunu iya pho gę mu
 epfu iya-a.
 Mu a-tükönupho g'ooghube
 obu mu gu-gbuia laphụ.
- ¹² ?Mu bụ eze-ęnyimu;
 tọo ?mu bụ ejø-oke-agiyi;
 k'ophu unu yeru ndu nche;
 a nödu eche mu nche?
- ¹³ Mu gbę arị l'iphe-azee,
 mu zé azee e-me g'ehu dụ
 mu guu;
 mbụ l'etemu-anamu mu

- e-me gę nggumaphu
lwa mu ali.
- ¹⁴ Obenu l'i gudele-a ejo nrwo
eme gę ndzụ gụ mu;
bya egude ophulenya eye
mu ebvu;
- ¹⁵ k'ophu bụ l'aswi-gbu
onwonye byaru aka
mu ree.
Anwụhu ka mu ree eme l'udu
ndzụ ọwa-a, mu dzụ
nta-a.
- ¹⁶ Mu ta agübeeduru ndzụ mu
iphe;
mbụ l'o tọ dükpoedu mu
g'a sụ
lẹ mu nọ ndzụ anono ophu jasụ
lẹ tuutuutuu lẹ mijimiimii.
Pakpoeru mu pho haa;
lẹ ndzụ,
mu nọ nta-a bụwaa
iphe-mmanụ!
- ¹⁷ ?Nemadzụ bụ gunu kę g'i
meje iya g'o ha shii?
?Kę g'iikpojeru obu yeru iya?
- ¹⁸ ?Kę g'i lerweje iya ẹnya
elerwe
l'utsu mboku-mboku;
ahụ iya ama tekenteke?
- ¹⁹ ?Tii-kabékpoda wofu mu
ẹnya;
ozoo g'i hakpoo mu nụ gę
mu nqo
nwekinyi mu nwanshị
nwanshị?
- ²⁰ O -bụru lẹ mu meru Chileke
iphe-eji;
?mu meru gubedua gunu?
mbụ gube onye eche
nemadzụ nche.
?Denu g'o gude o bụru l'ehu
mu bę ẹnya ngu dụ?

?Mu anyiwa ngu ेrwa tọo?
21 ?Denukpoor g'o gude ọphu i
 kabékpodaa gúaru
 mu nvü l'eka mu
 meswekpooru;
 mbü pawarunu haa
 l'eo-iphe ọbu, mu eme ọbu;
 kélé ọ tọ dükwa
 g'oo-no-beru l'e kpochia
 mu ejá.
 Lị chọo mu nta chọo imo;
 i tịi húmaedu mu."

Ọnu ke Bilidadu

- 8**
- 1 Tòbudu iya bụ; Bilidadu,
 bụ onye Shuwa bya eyeeru
 iya Ọnu sụ iya;
 - 2 ?Ii-pfukpoo ụdu opfu ono
 pfuberu teke ole?
 Opfu ngu dükwa gẹ
 pherephere,
 ezi taphutaphu.
 - 3 ?Chileke ekpeje ikpe
 leregede tọo?
 Ọkalibe-kangokotaru-nụ
 ?oogbanweje iphe,
 pfuru nhamunha?
 - 4 O kwa iphe-eji, ụnwu ngu
 meru iya
 bẹ o buru phẹ nggo iya.
 - 5 Obenu teke ọ bụ lị gbapfuru
 Chileke; mbü wata arwọ
 Ọkalibe-kangokotaru-nụ
 arwɔrwo;
 - 6 o -bürü lị duebe ree bya
 abürü onye ire-lanụ
 bẹ ọ tọ dudu m'obeta ọ
 bürü nta-a ọphu
 ọo-rikota onwiya gbaaru
 ngu mkpu;
 woru ngu dophu azụ
 l'eka shi rwube ngu nụ.

- 7 Teke i wataru iya bę oo-dü
 nwa mkpemkpee;
 obenu o -rwua l'iphu bę
 ii-wata aba yoyoyo.
- 8 Jınaa ndu shihawaa nü;
 g'ephe kɔoru ngu iphe,
 shi anwujeru ndiche phę;
- 9 kele anyibedua bę-a
 ünyaphu bę a nwuru anyi;
 ophu o dudu iphe,
 anyi mawaru;
 teme ndzü anyi l'eliphe-a
 duepho kę nwa tsokere.
- 10 Ndu ono e-zı ngu-a iphe
 pfua opfu ye ngu lę nchi;
 mbü l'ephe e-gude
 mmamiphe phę saarü
 ngu opfu.
- 11 Èjì; ?oojuje ogologo ęka
 epuchi adüdu.
 Mbü-a; ęswa, du l'üda
 ?oobaje yoyoyo mę mini
 adüdu l'üda?
- 12 Qobujeru;
 o -nodu ezekwadu-a;
 e tee gbusu iya ebugbu;
 ephe akposhihu nkü;
 mbü ka ęswa akpoihu nkü
 egwegwa.
- 13 Noo g'ooda-pfuye iphe,
 bükpoo ndu zoharu Chileke.
 O bürü egube ono bü g'ele
 ęnya iphe
 ndu amadü Chileke alaję
 l'iyyi.
- 14 Iphe, o dakoberu aduje
 phuge phuge.
 Iphe, o kporu obu yeru bürü
 udude.
- 15 Teke o dakoberu ügbu
 ęlwu-ęlwu iya ono
 l'o rikashihu;

- l'ọ bya agbakụa ya ẹka;
o tọ dudu ọphu eme nụ.
- 16** O dù g'iphe, a kụru l'anwụ
agba iya mini.
O rwushia irwu ọphúú wúshi
kẹ jashị i'ime mgbabu
ono;
- 17** bya agbaa ọgbarabvu
je agbakụa l'agbara-mkpuma;
bụru ẹka ọcho bụ ẹka
dụ epfu-epfu.
- 18** Obenu teke e phefuru iya
l'ẹka ono, o kpọru ono;
ẹka ono ajíka iya sụ lẹ ya
teke ahụmaswekwaa
ya.
- 19** G'e lekeberu ẹnya epfu;
ndzụ iya anwülwashihu;
iphe, a kụru akụku ọzo
eshi l'alị l'ẹka ono
wata efushi.
- 20** Mbụ lẹ-a; Chileke ta
ajíkajekwa onye
adụdu iphe, o meru;
ophu ọ bujekwanuru
agbarike onye ejio-iphe.
- 21** Oo-mecha mee;
onu abụru ngu ọchi ọchi.
Ogbogboromọnụ ngu abụru
iphe, e-ji iya nụ bụ
okoo ngu.
- 22** Ndu ọhogu ngu bẹ ee-ye
iphere g'uwe;
l'a phokashia ụlo-ekwa,
ndu ejio-iphe
kweberu buru.

Onu, Jiobu eye

- 9** **1** Tọbudu iya bụ;
Jiobu bya eyee onu sụ:
2 Tororo bụ ishi opfu bụ lẹ mu
maru l'ọ eviya.

- Obenu lę-a; ?denu ge
 gwopya-gwopya iphe-a,
 bụ nemadzụ-a e-me
 pfube-eka-oto l'iphu Chileke?
- ³ Onye ọ dụ gę yęe Chileke tua
 ya bę ọo-jikwa
 ụnu-kuru-ụnu aji;
 ọ too zadu g'ọ ka mma
 l'ọo nanu.
- ⁴ O maru iphe maghee ya
 amaghe;
 bya adu (okpehu) du-ghee
 ya adu-ghe.
- ?Bu onye kwefujeru iya ike;
 e mecha;
- ⁵ ọ durū iya lę ree?
- Úbvú bę oonwuribejeru;
 úbvú ta amakpodanu l'e
 nwuriboru iya;
 ọ nodū egudeje ęhu-eghu
 ghaa ya igharaphu.
- ⁶ Mgboko l'ophu bę
 ọnmaghuje anmaghu
 mee itso, e gude kpobe iya
 g'o tee kpaakpaakpaa.
- ⁷ Enyanwu bę oopfujeru opfu
 yeru; l'o chibuhu;
 iphóró, du lę kpokpode bu
 iya byanyobotaru iya.
- ⁸ O buru yębedua kpoloko
 susaru akpaminigwe
 g'o susaru ono;
 bya aburu iya bu onye ahaję
 okpa l'eli akparamini,
 atu l'echi eze-enyimu.
- ⁹ O ya meshiru oke kpokpode
 kpokpode,
 dugbaa nu;
 mbu kpokpode, bu biye;
 yęe orayonu;
 waal peleyadesu;
 mewaro eze kpokpode

- kpokpode,
 nogbaa l'uzo ndohali.
 10 Oomeje iphe, dù biribiri,
 adudu etu, iya dù nụ;
 teme iphe-ohumalenya
 nkiya bürü aguta aguta.
 11 Oobujeru; a -nonyaa
 l'ọ bya aghata mu;
 mu ta ahumadu iya;
 teke ooje l'iphu l'iphu mu
 ta amadụ.
 12 O -nata nemadzụ iphe;
 ?bụ onye a-sụ iya g'o
 to meshi?
 ?Bụ onye suru g'oo-ji iya sụ:
 ?Bụ gunu bẹ iime egube
 ono?
 13 Ehu -nodu eghu Chileke eghu
 bẹ o too selajekwa eka
 azụ;
 mbụ lẹ ndu ojogu Réhabu
 daru kpurumu
 lẹ mgboru ọkpa iya.
 14 ?Denu gẹ mu e-jeje gẹ mu
 l'iya je eme opfu?
 ?Mu doberu ọnụ l'awe kẹ gẹ
 mu l'iya bya
 awata atụ ego opfu?
 15 O -betakponu ophu ọ dudu
 iphe, mu meru;
 mu te ejekwa iya asarụ
 opfu.
 Iphe, mu a-nöduekwapho
 eme bükwa gẹ mu
 rwonupho yębe onye-ikpe
 mu ono g'o pharar mu
 obu-imemini.
 16 Mu -kukpoo ya nụ oku;
 ọ -za mu ẹnu bẹ mu ta
 arıkpokwanu l'oo-yeru
 mu ọnụ.
 17 Oo oke pherephere bẹ

- oo-gude bya bya egwee
 mu arakabya; bya emee ɔnyá,
 tukoru mu ɛhu-a ka shii
 l'ebé adú iphe, mu
 meru.
- ¹⁸ O too kwedu g'unme rwua
 mu ɔhu-ephø.
- O chia mfpawere bę oo-gude
 tsüa ndzü mu ntsugiji.
- ¹⁹ O -bürü l'iphe,
 eepfu bü k'ɔkpehu;
 ɔ bü onye ike dü shii.
 Teke ɔ bü k'ikpe;
 ?bü onye sürü iya eku
 ikpe?
- ²⁰ O -betakpönu ɔphu ɔ dudu
 iphe,
 mu meru bę opfu,
 shi mu l'önü anmale
 mu-a ikpe.
- Iswi -dükpo mu nü mma;
 l'ɔ süle-a l'ikpe nmarü
 mu.
- ²¹ A makwarü-a l'ɔ tó dudu
 iphe, mu meru;
 ole mu ta ayodu ɔshi
 onwomu.
- Ndzü mu düyüwa mu ashi.
- ²² Mbü l'ɔ tukoru bütü iphe
 lanü;
 ɔ bütü iphe ono meru g'o
 gude mu sü:
 "Oomebyishije ndu adüdu
 iphe, ɔphe meru;
 yee ndu bü ndu ejø-iphe."
- ²³ Eze-iphe-ɛhuka -dapfuta ndu
 adüdu iphe,
 ɔphe meru;
 meahaa g'o pyi-gbua phë;
 k'ɔphu meji tofuharu phë
 atofu;
 bütü-a ɔchi bę qonoduje

- achi phe.
- ²⁴ Mgboko dabarụ l'eka ndu
ejo-iphe.
- O gude ẹka pyị-chishia
ndu-ikpe iya ẹnya.
- Q -bụdu iya eme iya ?bụhunu
onye bẹ eme iya nụ?
- ²⁵ "Eswe ndzụ mu kakwa onye
maru ọso eme egwa.
- Oophegbaephō
phaaphaaphaa
epheghashi;
ophu ọ dudu g'o ka mma
l'oo nwa ẹhu-ụtso,
ha nwanshii, dù iya nụ.
- ²⁶ Oochikötaje bùruru chighaa
g'ugbo,
e meru l'owa-ụda;
zia phaa zighaa g'ugo,
ephe ejepfu iphe, oo-ri.
- ²⁷ Mu -sụ gẹ mu zohaa k'agụ
aphụ
bụ iphe, mu e-me bụ gẹ mu
gbanwee iphu
wata anwuja ọnu-ochi.
- ²⁸ Obenu l'iphe-ehuka,
mu eje bẹ mu
atsukwadu-a ebvu;
kélé mu maru l'i tị byadu
ekwe l'o tọ dudu iphe,
mu meru.
- ²⁹ Eshinu a nmawaru mu ikpe;
?mu a-yọbahunaa ọshi
k'ole?
- ³⁰ Q tọ dükwa m'obeta mu saa
onwomu dù g'eberugo;
bya egude ncha kwọọ ẹka
mu; ọ nödu ama mma
- ³¹ bẹ ịj-patalekwa mu-a chie
wuu l'ime iduma,
echi bùruru bütubu;
k'ophu bụ l'uwe, mu yeru

l'ehu bę mu a-düchaa
ashi.

³² Chileke ta bükwa nemadzụ
gę mu bụ-a;
mę mu eyekwaaru iya-a ọnụ;
mę mu l'iya eje edogbabę
iya l'ulo-ikpe.

³³ Ophu o dükwānu onye
egbogbo g'o gbokahụ
anyi,
bụ onye e-seta anyi l'eka
doshiaru anyi opfu;

³⁴ mbụ onye a-nafụ Chileke
ečhachi ono,
Ọowa mu l'ehu g'Ọowa mu
iya-a;
k'ophu ebvu, ooye mu
a-kabę lwa mu alị l'ehu.

³⁵ Noo teke mu e-pfu g'ọnụ ha
mu;
mu ta atsuhedu iya ebvu.

Obenu g'ọ dù nta-a bę mu ta
adükwa ike epfugbu
g'ọnụ ha mu.

10 ¹Anodụ ndzụ dükwaa mu
enyiru.
Ọo ya bụ lę-a;
gę mu bya evushia
mgburwashị-ehu mu kubę;
mbụ lę mu e-pfugbuępho
g'ooghube mu l'obu.

² Mu a-sụ Chileke: Ta
anmashịnu mu ikpe!
Gushichiaru mu iphe,
bụ iphe,
ịisu l'ọo ya bụ iphe,
mu meru!

³ Tọo ?bükpoępho iphe,
dụ ngu ree
bụ g'i mee mu mkpawere;
g'i gbuphua iphe,
i gude eka ngu mee;

- ole idzu, ndu ejo-iphe
 chiru bę büle-a önü-ochi
 bę ijinwujajeru iya?
- ⁴ ?Bü ẹnya nemadzụ mmanụ
 bę i nweru?
 Mbụ ?bü gę nemadzụ eleje
 iphe ẹnya bü gę
 gębedua eleje?
- ⁵ ?Bü gę nemadzụ ano-bejeru
 bü gę ii-nq-beru?
 Mbụ ?bü apha ole,
 nemadzụ anoję bę
 ii-nqkwapho?
- ⁶ mbükwanu meru g'o gude i
 nođu avokpoepho
 acho eka o deru mu;
 akpa ishi iphe,
 mu meru ngu ejı.
- ⁷ Ole i makwarụ l'ikpe ta
 anmadụru mu;
 teme ophu o dudu onye
 a-nafuta mu l'eka ngu.
- ⁸ Oo ngu gude eka ngu mee
 mu gę mu du-a.
 ?Ii-bya aghaköbe nta-a bya
 emebyishiehukwa mu
 pho?
- ⁹ Nyatakwa l'i kpuru mu
 g'eegudeje ırwa kpua
 iphe.
 ?Ii-bya bya egwee mu uji
 ozo tö?
- ¹⁰ ?Töbudu g'aawuje era-eswi-a
 bü g'i wuru mu ye;
 bya emee mu; mu daa adada
 g'ohu-manụ?
- ¹¹ I bya eworu akpo-ehu
 yee anu-ehu yee mu
 g'onye yeru uwe;
 bya egude ıkpu yee
 umi-ıkpu dzepfua
 mu nanu.

¹² Oo ngu meru; mu nođu ndzụ;
teme i nođu egoshi l'i yero
mu obu.

O bürü g'i gude ehe mu meru
g'o gude i nođu eche ndzụ
mu nche.

¹³ Ole i woləru-a iphe-a domia
l'ime ɔkpoma ngu;
mbụ lę mu maru-a
l'oo iphe,
i tñru atñtù dobe l'ime
obu ngu;

¹⁴ lę mu -mee iphe-eji bę
ii-nođukpoepho ege mu ngge;
ophu iigujeduru mu nvü
mę mu meswee.

¹⁵ Ikpe -nmaa mu;
bę o bükwapho aphụ
tsoru mu!

Iswi -dükpoo mu nü mma;
mu ta apalidu ishi apali;
kele iphere dñshi mu ike;
teme iphe-ehuka,
mu eje ripyabewa mu.

¹⁶ Mu -woru ishi ngakobe;
l'i chjaha nta mu g'eka
oduma achị nta iphe,
oo-ri;
l'i woru ɔkpemu ngu ono,
dụ biribiri ono tukoshi mu.

¹⁷ Tekenteke bę iichikobeje
ndu a-nođu agba mu ekebe;
teme i nođu anođuje avüru
mu ovuma.

Ndu ojogu ngu nođu atü
kperere abya mu etso oğu.

¹⁸ Mbụ-a; ?bụnaa gụnu meru
g'o gude i kufuta mu l'ophu
l'ophu l'epho ne mu?

O dù mu g'a sụ lę nemadzụ
-byaru ahụma mu ẹnyia;
mu nwụihuwa.

- 19** O gege aka mu ree;
 ọme mu ta adụjekpodarunu
 adụdu ophu;
 ọzoo ọme a nwuru mu paa
 mu eli eli jeye l'ilu.
- 20** Nwujiku olehole, mu nweru;
 ?tọo bvụada?
 Wofunu iphu l'eka mu no;
 k'ophu ehu a-tsokpo mu
 nwa ililekpoo;
- 21** teme mu alashịwaro eka
 bụ: a -laa; a lwagụ azụ;
 eka agba ochii bya adụ
 tsukiribaa;
- 22** eka enyashi nkiya bụ
 abalị-ishi;
 eka bụ iphe, dù iya nụ
 bụ tsukiribaa;
 iphemiphe, dù iya nụ
 ghalashịihu aghalashịihu;
 eka nwiphe, dù g'iphóró,
 dù iya nụ dù g'eka ochii
 agba l'ibiya-a.”

Zofa ebo iya Jiobu

- 11** ¹Tobudu iya bụ; Zofa,
 bụ onye Nama bya eyee ọnụ sụ:
² Ikpotu opfu ọwa-a a-lakota
 kẹ mmanụ
 g'e te eye iya ọnụ tọo?
 ?Aa-harụ onye ọwa-a,
 epfu opfu igwerigwe-a
 enge tọo?
³ Tükpo-tükpo-tükpo ono,
 iipfu ono;
 ?o-o-kpọ nemadzụ opfu
 tọo?
 ?Tọo ọ bụ i -mecha ndiphe
 sukusuku ono,
 iime phẹ onoya;
 ọ tọ dudu onye agboru ngu
 uja tọo?

- ⁴ Kele i şuru l'iphe, iiipfu geru
asa;
bya aşukwapho l'i duebe
ree l'enya Chileke.
- ⁵ Ole o bụ; o dù mu g'a sụ
lẹ Chileke e-ye ọnu
l'onwiya;
mbụ saa ọnu pfuru opfu
nụ ngu;
- ⁶ mbụ kpuhaa iphe,
pharu lẹ mmamiphe woru
gheberu ngu ọnu;
kele ọkpobe mmamiphe
aduje mkpopfu mkpopfu.
Ophu iji-makpoadaru;
Jiobu; bụ l'iphe, Chileke eme
ngu ta ahakpokwanu
g'eojo-iphe, i megbaberu.
- ⁷ ?Ii-dụ ike chokpoepho
chofuta iphe, dù omilomi,
no l'ime Chileke?
?Ii-dụ ike vołkpoepho
vołfuta eka
Okalibe-kangokötaru-nụ
jeberu?
- ⁸ O kakwa akpaminigwe
ephekerephe.
?Ii-mekwanụ iya ime-agha
nta-a?
O dükwapho omilomi ka
ali-maa omilomi;
?bu gụnu bẹ iji-dụ ike maru?
- ⁹ Ogologo bẹ o ka mgboko-a
l'ophu ogologo.
Teme ọsa iya ka eze-enyimu
phosa phosa.
- ¹⁰ O -bya nta-a;
bya akpụta ngu tụ-chia;
bya ekua ngu ikpe;
?bu onye şuru iya akposhi?
- ¹¹ Ophu e-do ngu enya ree
bu l'o makötaru ndu

- eregede.
- Too teke o h̄umaru ejo-iphe;
?o d̄u ngu g'ō too t̄ubejedu
iya nvo?
- ¹² Too b̄uchidaa iphe,
o b̄u b̄u le teme onye-eswe
enweru egomunggo
b̄u mē nkapfū-igara-ōswa
nw̄ua nwata-okoro.
- ¹³ “Ole o b̄u; i -wowaru Ȳkpoma
ngu doziaru Chileke
bya amachiaru iya Ȳka labo;
- ¹⁴ bya atuk̄o iphe-eji, d̄u ngu
l̄eka hak̄ota ememe;
ophu i kwedu g'ō d̄uru
ejo-iphe, a-d̄u l̄ibe ngu;
- ¹⁵ noo teke Ȳi-pali iphu
ephekerephe;
iphere ta adqedu ngu.
L̄i pf̄uru k̄e kwaragadagangu;
ndz̄u ta agqedu ngu.
- ¹⁶ Noo teke Ȳi-tuk̄o iphe-ehuka
ngu z̄oha-gbua.
L̄o d̄u ngu g'egube-a, utso
agbajechaa l'o kpofua.
- ¹⁷ Ndz̄u ngu abya egbuchafū
bya aka echī eswe agū
iphóró.
Ochii abya agusahuru ngu
d̄uepho g'ek̄a nchi abóhu
abóhu.
- ¹⁸ L̄i kp̄o g'abara; kele o
d̄uru iphe, iile Ȳnya iya.
Li leaha Ȳnya mgburugburu;
atutakporo nwunme, iituta;
o to d̄udu iphe,
byaru eme ngu n̄u.
- ¹⁹ L̄i z̄ee az̄ee; o to d̄udu onye
byaru eye ngu ebv̄u.
La d̄u igwerigwe byaahaa
g'i yeru ph̄e Ȳka.
- ²⁰ Obenu l̄enyā e-mechakwaa

pyashīhu ndu ejo-iphe.
 Ephe a-cho ụzo agbala;
 o tọo dudu phe.
 Iphe, ephe a-nodu ele enya
 iya aburu atu-buhu unme.”

Ọnu, Jiobu eyeru Zofa

- 12** ¹Tobudu iya bụ; Jiobu bya
 eyeeru iya ọnu sụ:
²A taa tudu iya atutu;
 oo unu bụ o-pfuchaa-ọ-bvụ.
 O bürü unu lẹ mmamiphe
 a-swị laa.
³Ole egomunggo dükwa mu-a
 g'ọ dù unubedua.
 O to dükwa eka enya lwawaru
 mu l'eka unu nọ.
 ?Bụ onye ta makotadu
 iphemiphe ono g'ọ ha?
⁴Nta-a bẹ mu bwaa iphe,
 ezi ndu mu l'ephe eshi
 ọn'yà ọnu-ochi;
 l'eka mu shikwa ekuje
 Chileke oku;
 l'ọ nüma olu mu.
 Mu bya abuwatu nụ onye
 aachi pfuripfuri
 lẹ mube onye pfuberekoto
 bya aburu onye iswi
 dù mma.
⁵Ndu ehu dù guu emeje ndu
 iphe-ehuka byapfutaru
 sukusuku; sụ l'ọ epho
 onye epurukutu chikotaru
 abya atu l'alị bẹ ọoby-a-pfutaje.
⁶Ole ndu abalidebvụ bukwa
 ntusarehu;
 ọphu o dükwa onye asuje
 ndu ono sụ,
 bụ ndu anoduje akpatsu
 Chileke iwe;
 mbụ ndu Chileke phe bụ

- l'obochi-eka phē bē o nō.
 7 Obenu lē-a; unu je ajia anū;
 ephe a-koru-a unu iphe,
 mu abya epfupfu-a.
 Odumeka unu ajia ya ēnu,
 ephe l'eli; ephe a-koru
 iya unu.
- 8 Teke o dudu unu abooru uja
 yeru alī g'o zia unu iphe.
 Ozoo unu angabē nchị g'ēma,
 nō lē mini zia unu iphe.
- 9 ?Bụ onye ole lē ndu ono,
 mu gushiru ono ta amadụ
 l'qo Chipfu gude eka iya mee
 iphe-a, meru nū-a?
- 10 Oo Chileke bē ndzụ
 iphemiphe,
 e meru dobe nōkota l'eka.
 O bürü l'eka iya bē unme,
 onyemonye atụ nō.
- 11 Nchị ?te egejedu iphe,
 o nūmaru egege tō;
 mbụ egube ono,
 ire edejeada l'iphe, ọnu
 e-ri ono?
- 12 ?Mmamiphe ta abudu l'eka
 aahumaje iya
 bụ l'ehu ndu kahwaru nū?
 ?Tobudu onye karu nka
 ogologo bē iphe edoje
 enya ree?
- 13 Oo Chileke nwe mmamiphe;
 bya enweru ike.
 Idzù yē nkwananya
 bukwarupho nkiya.
- 14 Iphe, o lashiru alashi bē o to
 dükwa onye sru iya
 ekpukwa; ọphu o dükwa onye
 sru atufu onye o tñru mkporo.
- 15 Oo ya bụ; o -sephu mini azụ;
 alī akpoo jegengu.
 Teke o gbaharu mini eka

- l'o tuko ékameka soaha
gborogboro l'ali.
- ¹⁶ Oo ya bę ǫkpehu yęe
ǫkpobe mmamiphe
dụ l'eka.
Onye a ghori ụgho;
yęe onye ghori iya ya nü
tuko dụ yębedua,
bu Chipfu l'eka.
- ¹⁷ Ndu akpo-zijeru ndu ọzo ụzo
bę ọogbabeje ǫkpa ọto
duta phę dufu;
teme ọ nödu emeje
ndu-ikpe g'ephe bürü ndu
egomunggo swehuru.
- ¹⁸ Ndu eze bę ọonafuje ǫkwa
eze phę;
mee phę; ẹphe abürü ohu.
- ¹⁹ Ndu bu uke bę ọogbabeje
ǫkpa ọto duta phę dufu;
teme ọ nödu akwatsuje
onye shihawaa üzanya bürü
onye noşhiru ike.
- ²⁰ Ndu e gude ire phę ęka bę
oomeje g'ephe ta mahę
iphe, ẹphe e-pfu.
Teme ọ nödu anafuje ndu bu
ogeranya iphe,
gege edo phę enya ree.
- ²¹ Ndu a maru ępha phę bę
Ọonmaję phulaphula.
Teme ọ nödu anashije ndu
ǫkpehu dụ ike,
ẹphe nweru.
- ²² Oo ya egoshije iphe,
dụ omilomi, nō l'ochii.
Teme ọ nödu ewofutaje iphe,
gbaru tsükiribaa tögbo
l'iphóró.
- ²³ Oo ya emeje oha g'ọ ha shii;
teme ọ bükwaru iya pho
emebyishije phę.

Ọo ya emeje ọha g'ephe zụa
azuzu ha ọsa;
teme ọ nodu ehujeckwa phe
pho adagba nchi l'alị.

²⁴ Ọo ya emeje ḡ ndu bụ
ndu-ishu ụnwu-eliphe
mehu phukunaa.

Ọ nodu enwujeru phe ye
g'ephe je etsoru
okorobo-egu ghaphee
l'eka gbororo adudu.

²⁵ Ephe -gbeshi;
ephe eje etsoru aghaphe
l'ochii l'eka iphóró
adukpodaa adudu ophu.

Lo mee phe; ephe akpo
kulakula g'onye mee atsụ.

13 ¹Mbędua gudeakwa ẹnya mu humakota iphemiphe ono.

Mu gudewaa nchi mu nüma
iya; o doo mu ẹnya.

² Iphe, unu maru bẹ mu
makwaru-a.
Ẹnya ta alwakwaru mu l'eka
unu nō.

³ Ole ọ dụ mu g'a sụ lẹ mu
e-pfurụ opfu nụ
Okalibe-kangokotaru-nụ.
Gẹ mu lẹ Chileke l'onwiya
tụa ya.

⁴ Obenu l'unubędua gude
ntuphu-ire eme mu
nrwa pómupomu.
Unu bükota m kpókoro ndu
eme ọbvụ g'unu hakọta!

⁵ Ọ dụ mu g'a sụ l'unu
a-tükökpoephə dobe
ọnụ doo; mbụ l'ono
gege abükpoerupho unu
mmamiphe.

⁶ Unu ngabewaro nchi nüma
oke ọnụ mu!

- Unu ngabę nchi l'opfu,
shi mu l'önü!
- ⁷?Bụ unu -nodu epfu egube
ejo-opfu ono, unu epfu ono;
unu asụ l'oo Chileke bę
unu epfu iya etuku tọ?
- Mbụ-a; ?bụchakwaa ya pho
bę unu epfuturu opfu
eregede eregede ono,
unu epfugbaa ono?
- ⁸?Unu a-nodu abo nemadzụ
ębo etuku iya tọ?
- ?Unu eme g'unu yeeru
Chileke oke önü iya?
- ⁹?Oo-dụ-a ree mę o -jeshia
unu enyocha?
- ?Unu a-dụa ike nmaa ya
phulaphula gę nemadzụ
anmaję nwibe iya-a?
- ¹⁰Chileke bafutajekwaru unu
mba mę unu gude mpya
lę mpya abo nemadzụ ębo.
- ¹¹?Akpabiri iya ta akabęduru
eye unu ebvụ?
- ?Ndzụ-agugu iya ta akabędu
gudepyabę unu?
- ¹²Kpaakpaa ono, unu asagbaa
ono bükota etu etu,
wülahuru lę ntụ.
Edodo, unu edo g'unu dofу
iya onwunu l'ehu bürü
edo, kwarụ l'epuchi.
- ¹³Mbụ-a; unu
nödukpoekwapho doo
gę mu pfua phee onwomu.
Iphe, e-mekpoo mu nụ g'o
mee!
- ¹⁴Mu e-tsebe ndzụ mu l'önü ęta;
bya atụa ndzụ mu ntümatu.
- ¹⁵O tọ dükwa m'obeta ọ phüa
mu aphüphü;
mu adakobelékwa iya-a ge

- mu dakoberu iya.
 Mu a-pfuekwaru iya pho
 l'iphu adzø onwomu.
- ¹⁶ Mbụ l'ọ kwa iphe ono
 a-bụru iphe,
 a-dzota mu nụ;
 kélé ọ tọ dudu onye ta
 atsudu Chileke ebvu
 a-dụ ike akpafụ iya l'iphu.
- ¹⁷ Unu ngabékpoekwapho nchị
 ree nüma iphe-a,
 mu epfu-a!
 Giphe-a, mu epfu-a bamikwa
 unu abami lẹ nchị!
- ¹⁸ Lẹ nta-a, mu edowa opfu mu
 ishi ria bẹ mu makwarụ-a
 l'aa-gbaru mu ọdzori.
- ¹⁹ ?Q dürü onye a-bya apfuru
 pfua iphe, ọo-sụ lẹ mu meru?
 Q -dụwaa nno;
 mu a-takpube ọnụ nwụihu.
- ²⁰ Sụ-a; gübé Chileke;
 menaarụ mu iphe labo-a,
 mu abya ngu arwörwo-a;
 gę mu ahaa edomi onwomu
 edomi l'iphu ngu!
- ²¹ Wofukpoe mu pho eka l'ehu
 ewofu ophu.
 Lị haa mu eyephe ebvu ono,
 iiye mu ono.
- ²² Noo teke bụ: i -kua mu oku;
 mu aza ngu ẹnu.
 Teke ọdumeka;
 haa gę mu pfuje epfupfu
 g'i yejeru mu ọnụ.
- ²³ ?Bụ emeswe ole yęe iphe-eji
 ole bẹ mu mekpóoru?
 Goshiéshikwa mu eka o deru
 mu yęe iphe-eji, mu meru.
- ²⁴ ?Denu g'o gude ọphu
 ji ghadürü mu iphu;
 i woru mu mee

onye opfu
ngu?

²⁵ ?Bụ m kpéekwo, phērephēre
apa bẹ iji-nu chijipuu?

Tọo ?bụ ęswa, a phushiru
l'iphe bẹ iji-wata achị oso?

²⁶ Noo kélé iphe, i deshiru lẹ
mu meru bùchaa iphe,
rwuru mu l'anu-mee;
tèmè i tuko ęjo-iphe,
mu meshiru teke mu bụ
okorobya byabẹ
mu l'ishi.

²⁷ I chiru mu ǫkpa ye lẹ
mkporo;
tèmè i nōdu anōduje
enyocha iphemiphe,
mu emekpoo ememe l'ophu;
mbụ mechaan mu əhubama
l'ichirupfu ǫkpa;
k'ophu iji-majeru eka mu
zoru ǫkpa.

²⁸ Noo g'o gude nemadzụ nōdu
erwushihuje g'iphe,
rehuru erehu;
mbụ lẹ nemadzụ alaje pyetee
g'uwe,
mkpu tapyashiru.

14 ¹Nemadzụ, nwanyi
nwuru-a
bẹ eswe ndzụ iya adudu
igwerigwe.

Tèmè ọ buerupho iphe-ehuka
bụ iphe, jiru iya nụ.

² Oojataje egwegwa g'okoko;
l'ọ buhukwaru iya pho
anwulwashihu.

Ọ bürü g'onyonyo,
a taa noribejeduru-a
bụ g'ọ tọ dudu eka
ono-bejeru.

³ ?Bụ egube nemadzụ ono

- bẹ iije eworu ẹnya swobe?
 ?Ii-jeje iya akpụta bya g'i
 kpeee ya ikpē l'iphu
 ngu?
- ⁴ ?Bụ onye suru g'oo-ye ẹka
 l'iphe, aduebedu ree
 wofuta iya iphe, duebe ree?
 O tọ dudu!
- ⁵ Eshinu a gụwaru eswe,
 nemadzụ a-nọ-beru ndzụ
 ọgu doberu iya;
 teme ị bya atụ-buwaru iya
 ọnwa ole, ọo-nọ l'eliphe-a;
 bya egoshiwa iya
 g'oo-jebejeru l'eliphe-a;
- ⁶ wofunụ iya ẹnya;
 hanaa ya g'o tüsaru ẹhu;
 jasụ l'o jee oke ozi iya
 jeghee g'onye e butaru
 ozi.
- ⁷ Kele-a; oshi, bvuru l'alị
 nwekwarụ iphe,
 oole ẹnya iya;
 mbụ l'e -gbutsua ya
 l'qomita ọzo l'upfu iya.
 Ono, ọ mịtaru k'òphúú
 ono abya adzụru ọzo.
- ⁸ Ogbarabvu iya erehu kwa
 l'ime alị.
 Upfu iya anodu l'alị nwụihu.
- ⁹ Teke igwe dzeerupho mini
 l'ọ kpọ-futa;
 mbụ l'o rwua irwu ọphúú
 g'iphe, a kuru akụku.
- ¹⁰ Obenu lẹ nemadzụ abujeru;
 ọ -nwụihu; nkiya abvụ.
 O -tụwaa unme ikpazụ;
 ọ tọo tubaedu ọzo.
- ¹¹ Oo g'eze-ẹnyimu aduje mẹ
 mini tabota iya-a;
 ozoo g'aguga aguga nggele
 aduje nkwegbo-nkwegbo

- mẹ ọ tahụ-a;
- 12 noo գ̄e nemadzụ az̄e-zetaje;
օ t̄o ḡb̄eşib̄aedu jaş̄
teke igwe ta ad̄uhedu.
- Օ t̄o byadu agb̄eşib̄aa;
ophu e metebaędu iya le
mgb̄enya ono, t̄uru iya
n̄u ono.
- 13 O dù mu g'a s̄u l'ii-wotakpoe
mu ph̄o je edomia l'alị-maa;
mb̄u kpuchia mu iphe
l'eka ono jaş̄ əhu
eghubuhu ngu eghu.
- Օ dù mu g'a s̄u l'i gege
atukpoepho s̄u l'ow̄a-a
g'oo-no-beru baa;
t̄eme l'i nyatabaa mu.
- 14 Mb̄u-a; nemadzụ
-nw̄uhuchaa; ?o-o-dz̄uru
ndzụ ozo?
- Mb̄u eswe ujiku ole mole-a,
mu eje ozi mkponwu
əhu-a b̄e mu gege
angab̄eepho g'o rwua
eswe mb̄oku, ee-me mu
ge mu dù k'òphúú
k'òphúú.
- 15 Noo teke b̄u: i -kua mu oku;
mu aza ngu ənu.
- Onye ono, b̄u ngu gude əka
ngu mee ya dobe ono
ad̄aha ngu ree l'enya.
- 16 Noo teke ji-nođu agukwanu
ije mu ogu.
- I tii nyochaekwanu iphe-eji,
mu meru.
- 17 Iphe, b̄ukpoo emeswe,
mu mesweru ngu ab̄uru
iphe,
ji-chiru ye l'eda kechia.
- L'i woru iphe kpuchia l'iphe-eji,
mu meshiru ngu.

- 18** Obenu lę-a; oo g'úbvú
anonya l'o ribashịhuaha
eribashịhu pho;
o bụru g'aanonya l'a
phofu oke agbara-mkpuma
l'eka o kporu pho;
- 19** mbụ lę-a; oo gę mini emeje
mkpuma l'o chi swacha
swacha pho;
teme ochioku-mini nodu
asochataje eja, no l'alị pho;
noo g'iisotaje iphe,
nemadzụ ele enya iya
sofukpoepho asofu.
- 20** O ugbo lanụ bę ijikapyabeje
nemadzụ enya l'o bụru
iya atụgbu.
Li mee ya g'o gbanwube
iphu lị chifu iya.
- 21** Teke aakwabę ụnwu iya
ùbvù; o tọ duedu iphe ono,
dụru ophu o makwaduru.
Teke eehu phę adagba-nchi
l'alị;
o tọ duedu ophu
oohumakwadu.
- 22** O bụwaru iphe, erwuje iya
l'ehu bụ iphe,
eme iya ehuka l'ehu nkiya.
O -nodu agụ aphụ l'o gụwaru
iya rọ onwiya.

Elifazu epfu lę Jiobu nmawaru onwiya ikpe

- 15** ¹Tobudu iya bụ; Elifazu onye
Temanu bya eyee ọnụ sụ-a:
- ² Onye maru iphe; ?oopfije
opfu, enwedu ishi;
ozoo tsükoo okpomóku,
shi lę pherephere
enyanwu-awawa
tsụ-jia onwiya ępho?
- ³ ?Bụ mkpokoro-opfu bę onye

- maru iphe egudeje
 eye ọnụ l'opfu;
 mbụ epfupheępho opfu,
 adụdu mē nantu, baru urwu?
- ⁴ Mbụ lę gubedua wokpoerupho
 k'atsu Chileke ebvu hua
 l'alị;
 bya akpošikwapho
 g'e te pfujehę nü Chileke
 epfupfu ophu;
- ⁵ kele ọo iphe-eji ngu ezi ọnụ
 ngu iphe, oo-pfu;
 mbụ l'ọo ire onye erekede
 bẹ i gude epfu opfu.
- ⁶ I gudeakwa ọnụ ngu anma
 onwongu ikpe.
 O tọ buékwa mbędua anma
 ngu ikpe.
 O bürü ogbogboromonu ngu
 agba ngu ekebe.
- ⁷ ?Bụ ngu bụ nwa mbụ,
 e beberu nwụa?
 ?O dụ g'i vu úbvú úbvú ụzo
 nodu l'eliphe-a?
- ⁸ ?O dụ g'i nümaru idzu,
 Chileke chíru?
 ?Too iiri l'ọo ngu maru iphe
 nwękinyi ngu?
- ⁹ ?Bụ gunu bẹ i maru,
 anyibedua amadụ?
 ?Bụ gunu bu iphe,
 edoje ngu enya,
 te edodu anyibedua?
- ¹⁰ Ndu ishi bụwaa ewó ewó;
 mbụ ndu kahụwaru akahụ
 bẹ anyi l'ephe nökwa l'eka-a;
 mbụ ndu a nwụadaru
 teme a nwụa nna ngu.
- ¹¹ ?O dụ g'obu ono, Chileke adụ
 ngu ono paru ngu nwanshị
 l'enya; mbụ opfu ono,
 a toru nwęhu rwebe ęhu

- erwebe epfu anụ ngu ono?
- 12 ?Denu g'o gude ị haa ọkpoma
ngu g'o duta ngu dufu?
Mbụ-a; ?denu g'o gude ẹnyá
nodu atụ ngu vaavaavaa
g'ootu ngu ono
- 13 ke g'i woru ẹhu-eghu ngu
atụ-koshi Chileke;
teme opfu, dugbaa egube ono
shigbaa ngu l'ọnụ afushi?
- 14 ?Bụ gunu bẹ nemadzụ bụ kẹ
ge ọ bya aduebe ree?
Mbụ-a; ?bụ gunu bẹ
nemadzụ ono,
bụ nwanyị nwụru iya ono
bụ kẹ g'o pfube-eka-oto?
- 15 O -buru le Chileke te
egudedu ire ndu nkiya eka;
ophu imigwe aduebedu
ree l'enyá iya;
- 16 ?tọ kadunu ta agube
nemadzụ iphe;
mbụ nemadzụ ono,
adudu iphe, ọ bụ;
teme ụrwuali ji iya ẹhu;
teme ọ nodu angu ejio-iphe
g'onye angu mini?
- 17 Ngaberi mu nchị ree ge mu
mee g'iphe doghee
ngu ẹnyá edoghe;
ge mu kooru ngu iphe,
mu gudewaa ẹnyá mu húma;
- 18 mbụ iphe, ndu maru iphe
pfuru tògbo iya eba;
ophu ọ dudu iphe,
ndiche phẹ pfuru phẹ dudu
ophu ẹphe domiru edomi.
- 19 Ndiche phẹ ono bụ phẹ
gedegede bẹ a nṣuru ali-a;
ophu ọ dudu onye lwaru
alwalwa, tịswaru
l'echilabọ phẹ.

- ²⁰ Sụ-a; onye ejio-iphe
 anodujekwa atsụ pfupfupfu
 mkpùrumkpuru
 jasùkpoo g'oo-nò-beru;
 ndu ewebushi akurepho
 nodu anoduje
 aghakotaephō gburugburu
 lè nwime apha olemole,
 e doberu phē l'eliphe-a.
- ²¹ Iphe, anoduje aphụ iya
 gbudugbudu lè nchi
 buerupho iphe, eye ebvu.
 Teke iphe dükpoo
 rengurengu kpo;
 noo teke ndu abalidebvü
 abyajé ibe iya.
- ²² O to byadu ekwe lè ya a-lwa
 ndzụ l'ime ochii ono,
 o bahürü ono.
 O bụru l'ogu-echi bę
 oo-mecha laa.
- ²³ Ootsojeru aghaphe achọ eka
 ya a-kpata nri.
 O -nodu l'oiji su:
 “?Bụ awe bę o nö?”
 O maanarụ-a l'eswe,
 a-gba ochii bę nokwa
 iya ntse.
- ²⁴ Ejo iphe-ehuka yee iphe-aphụ
 abyajé abyabę iya
 ndzụ-agugu l'ehu.
 Ephe anodu echetu iya
 eka mgba g'onye eze,
 doziru onwiya abya
 eje ọgu.
- ²⁵ O bụru iphe, tukoru iya
 kpaa bụ l'ootsuru
 Chileke eka l'okpoma.
 Teme o nodu ekoshi ophoo
 l'iphu
 Okalibe-kangokotaru-nụ.
- ²⁶ Oogudeje olu,

- aha kpaakpaa
 agba biribiri etso iya ọgu;
 parụ phosa phosa iphe,
 shihuru ike,
 ya e-gude gboberu onwiya
 l'ogu, yee ya alwụ.
- 27 “A makwarụ-a l'iphu aza
 iya tootoootoo;
 o tsụa anụ kẹ nyimunyimu
 l'upfu;
- 28 obenu l'eka oo-mecha buru
 bụ mkpükpu,
 bụwaa ochobu;
 buru l'okorobo ulo,
 adụdu onye bu iya nụ;
 ulo, a hawaru; o buru ikpozu.
- 29 O too nwéhéduru iphe;
 ophu ęku iya a-noribeduru;
 ophu iphe, o setarụ eseta
 ejedzuduru alị iya.
- 30 O tọo nahụdu ochii.
 Teme o buru ọku e-mechaa
 kee irwu, o rwuru.
 Chileke a-phụa ya ọnụ
 phukashia.
- 31 G'o to jekwa eme onwiya
 eswe l'akporu obu ye l'iphe,
 abụdu iphe;
 kele o tọ dudu iphe,
 oo-rita iya.
- 32 O tọo nọ-rwudu ndzụ l'ishi;
 l'a pfụwaa ya ụgwo iphe,
 oome pfụ-dzua ya ya
 apfụ-dzu;
 ophu ękali iya ajadu àjàjà.
- 33 Oo-dụ gę vayinu,
 e chikoshiru akpuru iya
 l'ebé o cha achacha;
 mbụ l'oo-duepho g'oshi
 olivu, tuchaaru ige;
 o rishihu;
- 34 kele iphe, bükpoo ndu ta

atsṣudu Chileke ebvu
a-gbakötaru ἑka nwa.
Ọ bụru ọku e-tsufu ulo ndu
yeru obu l'eri ụphalazu.
35 Egube ndu ono atsṣtaje
ime nchọ-kopfu.
E -mecha; ẹphe anwụa
ejo-ememe.
Eregede dù phẹ l'ephō
evu evuvu."

Jiobu epfu l'onyà iya phẹ dudu iya ehleruka

16 ¹Tobia iya bụ; Jiobu bya
eyeet ọnụ sụ:

- ² Mu anumajehaakwa egube
opfu-a, unu epfu-a.
Ayọ ọshi k'unu bẹ unu
gudekwa ayopyashi
nemadzụ ayopyashi.
- ³ Opfu, pherophere apa ono,
unu epfu ono;
?tọo bvudu abvubvu?
?Bụ gunu bẹ kpatsuru unu
k'epfu g'unu epfu ono?
- ⁴ Mbędua gege epfukwa g'unu
epfu ono;
ome ọ dudu unu g'ọ dudu
mu-a.
Mu gege anodukwa epfu
eregete opfu gude eyeru
unu ọnụ;
ekweru unu une.
- ⁵ Ole mu gege akabékwa gude
ọnụ mu dua unu obu;
mbụ l'ọshi, mu gude obu mu
pho yoror unu gege
emekwa g'ehu gúa unu phoo.
- ⁶ Ole ọ bụ; mu -pfua opfu ge
mu epfuhabe;
iphe, eme mu nụ emele
mu-a l'eka oome mu.
Teke mu haru epfufu;

- ?bụ g'ọ ka mma?
- ⁷ Mbụ-a; Chileke mewaru;
ike bvụ mu;
bya eworu ndibe mu l'ophu
mee; ẹphe lakota l'iyi.
- ⁸ O mewaru mu;
mu gbajoshihuchaa
agbajoshi.
Ono bụru iphe, ekebe dù.
Awụfu, mu wufuru bụru
okpu bükwaru pho iphe,
agba mu ekebe.
- ⁹ Chileke gudewaa ẹhu-eghu
lajashia mu alajashi;
mu bya adu iya ashị;
teme ọ nodu ataru mu
eze nyikinyiki.
Onye ọhogu mu ono nodu
agba mu enya agbagba.
- ¹⁰ Ndiphe anoduje ebvu mu
onu l'ehu.
Teme ẹphe nodu anoduje
echi mu ẹka lẹ nchi
gude eme mu iphe-iphere;
mbụ tugba nanụ g'ephe
kponyia mu enya.
- ¹¹ Chileke nwuwaru mu
yeru ndu ejo-iphe;
mbụ-a; o nwuwaru mu ye
ndu ejo-iphe l'eka.
- ¹² Ehu shikpoekwapho
dù mu gubala;
ọ bya anyakashia mu tögbo;
pyita mu l'ekpiri woru mu
hua ehurugehu.
O woru mu mee iphe,
o gude anwụ agba mgbeka.
- ¹³ Apfụ iya shi mu l'iphu shi
mu l'azụ ada mu l'ehu
pürümu pürümu.
Ophu imemini mu adukpodaa
ya g'osufushi mu meji.

- Otso-ilu mu nōdu awu l'ali
kē torotoro.
- ¹⁴ O -gude l'o yeru mu ḥru l'o
yekwasē mu iya ozo.
O nōdu azuje mu gburumu
pfurii g'onye ḥgbogu.
- ¹⁵ Mu chitawaru uwe-apħu
kpube onwomu;
bya eworu ukuu-ensex mu
nwua l'imime urwuku.
- ¹⁶ Mu rawaru ekwa;
ensex chakota mu kē tororo;
mbu l'enya gbahukotawaru
mu kē tsukiribaa.
- ¹⁷ Ole o tō dūkwānu
iphe-kpanganga,
mu asu lē mu mejeru.
Tēme epfupfu, mu anōduje
epfu anu Chileke bürü
iphe, doru risaa.
- ¹⁸ Gubé ali; te erikwa mee mu!
Jiko gē mkpu,
mu echi ba adamihukwa
adamihi!
- ¹⁹ Mbū lē ntaakponu bē
onye-ekebe mu nōkwa
l'imigwe.
Onye agbaru mu ɔdzori
anodukwapho
l'ephēkerephē.
- ²⁰ O ndu mu l'ephē eshi ḥnyà
ekweru mu une.
Ole onye mu arakwanu ekwa
ekpu bu Chileke.
- ²¹ E gege akabékpo rwōo
Chileke l'iswi ̄hu nemadzū
egube ono, nemadzū arwoje
arwōrwo l'iswi ̄hu
nemadzū ibiya ono.
- ²² "O kwa nwapha olemole
phoduru;
mu ejeshia iphe-ozo ono,

bụ: mu -jee ya mu ta
alwabaędu onoya.
17 ¹Okpoma ta aduekwa mu
ree.

Eswe ndzụ mu bẹ e meakwaru;
o tsụ-phu azụ.

Ilu echeakwa mu echeche.

² Mbụ lẹ ndu nọru mu
mgburugburu
bükotaephō
ndu ekweru mu une.

Ọ buerupho eka enya mu
atübaje bụ l'aphụ,
ephe akpatsushi mu.

³ Natanụ mu mkpalęka;
jiko Chileke;
kélé o tọ dudu onye ozo,
suru g'ona mu mkpalęka
gbahaa gübuedua.

⁴ I mechiaru phę ekpa
egomunggo;
ophu o duedu iphe,
edoje phę enya.

Ọ ya bụnu l'i tii kwedu
g'ephemekpee mu.

⁵ Onye jikaru ndu yele iya
eshi ṣonyà l'opfu g'e bua
ya nggo bükwa ụnwu
iya bẹ enya e-mechaa
nyışhihu.

⁶ Chileke mewaru mu iphe,
onyemonye gude
atụ phukuku.

Mu bürü onye ndiphe agbụ
onu-mini l'iphu.

⁷ Mu jewaru iphe-ehuka jasụ mu
nodu aphụwaa ragaraga;
mbụ l'ehu mu l'ophu erekwa
uphere.

⁸ Ndu obu phę gürü iphóró
bẹ o tufuru ehu.

Ndu iswi dù mma swolihu

- tsoru ndu te emedu
ele Chileke.
- ⁹ Ole g'o dñuhabe;
ndu pfüberekoto
a-büenurupho onye
ephe bñ;
tëme ndu iswi dñ mma
a-nödu akaçephø òkpöhü
eje.
- ¹⁰ Obenu l'unubedula;
unu bya atükø g'unu ha
nökobe.
Ole o bñ; mu ta ahümakwa
g'o ka mma l'oo onye lanü,
maru iphe lë g'unu ha.
- ¹¹ Eswe ndzü mu bvüakwaru;
iphemiphe,
mu rịru k'ememe büakwaa
kë mmanü.
Nokwaphø g'iphe gürü mu
egu ememe dñkwapho.
- ¹² L'unubedula woru ẹnyashi
kua echı eswe.
O bñru l'eka ochii gbaru
tsükiribaa bñ ephe no sụ:
Ha! Iphóró adüakwanu."
- ¹³ O -bñru lë mkpakø unuphu
mu ele ẹnya iya bñ
ali-maa;
o -bñru l'eka mu e-je agbaa
iphe-azee bñ l'eka gbaru
tsükiribaa;
- ¹⁴ o -bñru lë mu súru ilu
l'oo ya bñ nna mu;
bya ekua èkà nene mu;
ożoo kua ya nwune mu;
- ¹⁵ ?bübahunaa gunu ozo bñ
mu e-lebaa ẹnya iya-a?
?Bñ onye a-sübäa mu l'owaa-a
iphe,
mu a-nödu ele ẹnya iya
bñ ọwaa-a?

16 ?Oo-tsuru mu nwuda
l'ali-maa tọo?
Anyi l'iya a-tuko bṣru
wurumu l'ilu tọo?

Bilidadu abarụ Jiobu mba

18 ¹Tobudu iya bụ; Bilidadu,
bụ onye Shuwa bya eyeeru
iya ọnu sụ iya:

² ?Denukpo teke ii-pfubuhu
g'iipfu ọwa-a?
Gegomunggo dunu ngu;
k'ophu anyi a-maru g'anyi
e-gude eye ọnu l'iphe-a.
³ ?Denu g'o gude anyi dụ g'anụ
l'enya ngu;
mbụ l'i tükoru anyi kua
ndu mmanụ?

⁴ Gube nwophu ẹhu ghutaberu
eghu;
k'ophu i woru onwongu
labushia nanụ nanụ;
?bụ g'a gbadoru ngu
mgboko l'ophu?

Tọo ?bụ g'e je aphosiaru
ngu agbara m kpuma
g'o tọ duhe l'eka ọ dụ?
⁵ "Sua; iphóró, dṣru ndu
ejo-iphe bẹ aa-phụnyikwa;
ophu ọku iya enwuékwa
enwunwu.

⁶ Iphóró, shi dụ l'ulo iya
a-bükwaru ọchii.
Ọku anyiḥu l'oroku,
o sụ-kuberu onwiya.

⁷ Okpa ono, o shi azoje
gbụnyingu gbụnyingu ono
ta aduekwa ike, adụ iya nụ.
O bṣru iphe, ọ chịru idzu
ememe e-nwuta iya
tua kpurumu l'ali.
⁸ Okpa, ọ zorū azozø bụ l'eka ọ

- zoru iya bụ l'ugbu,
e geru doberu iya.
Teme o bürü l'eli igbudu
bẹ oo-zo okpa.
- ⁹ Agburu, e kweberu iya a-tụ
iya l'ichiripfu okpa.
O-tụ-gburumu atụa ya swiswia.
- ¹⁰ A türü obu-alị domiaru iya
l'uzo, ooshi;
bya agbabekwaru iya pho
ónyà lę gbororo.
- ¹¹ N-yemebvu emeje gę ndzụ
gu iya l'ekameka, ooshi.
Teme o nodu anoduje etsoe
ya pho purupuru l'iphe,
bukpoo eka o zoru okpa.
- ¹² Ike shi dù iya;
obenu lę nta-a bẹ okpuwaa
rigorigo.
Teme eze iphe-ehuka nodu lę
mgboru iya kwaberi iya
m'obvu teke oo-da.
- ¹³ Akpo, dù iya l'ehu bẹ
oonoduje atapyashi.
Okpara anwuhu nodu
atukoje iya okpa yee
eka tajishia.
- ¹⁴ Aa-kputa iya l'okpehu
kpufu l'obú iya,
bụ eka o kporu obu ye;
dube iya eka je enwuru
yeru onye eze n-yemebvu.
- ¹⁵ O to duedu iphe,
nọ l'ulo iya ophu eka
iya a-dụ.
O bürü oku nshi-egbe be
ee-woru kpua l'ulo iya.
- ¹⁶ Oo-kpohu nkụ jasụ
l'ogbarabvu;
nwụa lwaa jasụ l'ekali iya.
- ¹⁷ O to dudu onye anyatabaa
ya nụ l'eliphe-a;

- ophu oonwehèdu epha
lẹ́ mgboko-a.
- 18** Aa-chifuta iya l'eka iphóró
dụ;
chiru iya je eye l'eka agba
očhii;
mee ya l'o chihu lẹ́ mgboko
mgburugburu.
- 19** O too dobedu nwa;
ophu o nwéedu abubu lẹ́
ndu ẹka o shi.
Ndibe iya ta adüedu adüdu
ophu l'eka o bujeru.
- 20** Ndu shi l'uzo ẹnyanwu-ariba
-bya bya ahuma
g'ọnwuru iya;
ndzụ́ erwuta phę́.
Ndu shi l'uzo
ẹnyanwu-awawa
-huma iya;
ishi anyia phę́ ędzu.
- 21** Hoo haa; nokwa g'ooduje
l'ibe onye eme ejo-iphe,
bụ onoya.
O kwa egube ono bụ́ g'ooduje
l'unuphu onye amadụ
Chileke.”

Jiobu epfu g'opfu ono gude erwube iya l'ehu

- 19** ¹Tobudu iya bụ́; Jiobu bya
eyee ọnụ́ su:
- ² “?Unu a-nükpo mu aphụ
ọwa-a,
unu anụ́ mu ọwa-a jasụ
teke ole?
- ?Bụ́ teke ole bẹ́ unu
e-gweberu mu uji ọwa-a,
unu gude opfu egwe mu
g'unu egwe mu ọwa-a?
- ³ Ọwaa kwewaa ugbo iri,
unu kɔru mu ọnụ́;
ophu iphere adüdu unu ẹka

- unu abya mu l'iphu
eħuka-eħuka.
- ⁴ Ome ɔ bükpoonu l'qo eviya
lę mu shiswewaru ụzo;
emeswe ɔbu, mu mesweru
ɔbu bükwa mu bę ɔ nō swiru.
- ⁵ Unu -nodu etu onwunu
ophushugbu eje
abyapfuta mu;
bya egude iphe-iphere,
anwuru mu nụ abarụ mu
mba;
- ⁶ unu maekwarupho
l'q kwa Chileke meru mu ejì.
Oo ya woru ugbu-egege iya
woru lo-phee mu
mgburugburu.
- ⁷ Mu chia mkpu sụ l'eemekwa
mu ejì;
ophu ɔ dudu onye yeru
mu ɔnu.
- Mu chia sụ g'a gbaaru
mu mkpu;
ophu ɔ dudu onye haru
mu enge.
- ⁸ Oo Chileke nō-chiru mu
ụzo gę mu ta aghatashi.
O bya emee; ụzo,
mu eshi gbakota ochii.
- ⁹ O nafuru mu ùbvù,
e shi akwabęje mu;
bya eye ęka kputa mu
okpu-eze, mu shi kpuru.
- ¹⁰ O to dukpodaa ụzo,
o to shidu alajashị mu
kę tarara tarara jasụ mu
bvụ gę mu bvuru-a.
- Iphe, mu ele ęnya l'oo-me
l'ehu mu bę o phefuwaru
g'onye phefuru oshi.
- ¹¹ Eħu-egħu iya bę o mewaru;
o nwuhu ɔku l'ehu mu;

- bya aguru mu yeru ndu
ohogu iya.
- ¹² Ojogu iya phę nödu
asę kpereree abyapfuta mu.
Ephe kephee mu ekephe;
bya ano-phee eka mu
bu mgburugburu.
- ¹³ Ndu mu l'ephe bụ nwune
bę o bukafuru mu l'ephe;
bya emee ndu mu l'ephe
shi aswị ọswi;
ephe gbakashịhu.
- ¹⁴ Ndu mu l'ephe bụ ipfu
gbawa nanụ-nanụ.
Eguru ṣonyà mu phę
zōhashia mu.
- ¹⁵ Ebyaa, byaru mu nụ;
mę ndu bụ ohu mu gụa
mu l'onye lwarụ alwalwa.
Ephe nödu asuje lę mu
bụ onye ọhozo.
- ¹⁶ Mu -kua ohu mu oku;
ọ tọo zadụ mu ẹnu;
Iéká mu gudekpökwa
onu mu rwỌ ya arwɔrwo.
- ¹⁷ Udzu onu mu nödu
eshijechaa nyee mu ishi.
Unwune mu gedegede
nödu ebuhachaa mu ebuha;
- ¹⁸ mbụ l'ünwegirima
nshii yichakwa lę ndu
epfutoshi mu nụ.
Ephe -hụma mu;
ephe achị mu ochi.
- ¹⁹ Ndu mu l'ephe shi nödu
phakuu
bę mu dükotawaa ashị.
Ndu mu yeru obu ghaa
ohu meahaa iphe,
a-tsuru mu nụ.
- ²⁰ Nta-a ta adqedu iphe,
mu bụ,

- abụdu phulaphula akpo
yee ojogorogo ọkpu.
- Nta-a bụwaa iphe,
phoduru mu l'ọnụ,
gege aburu eze bụ
egbu kpoloko.
- 21 Unu kabenu pharuu
mu obu-imemini unubedua,
mu l'unu eshi onyà.
G'imemini mu kabenu dù unu;
l'o kwa Chileke chiru
mu eka-a, mu liya eme-a.
- 22 ?Denu g'o gude unu je
anodu achikwa mu pho
gẹ Chileke achị mu?
?Unu teke atajikpodaanu
mu ẹpho?
- 23 O dù mu g'a sụ l'iphe-a,
mu epfu-a bẹ eede edede
l'ekwo;
mbụ g'a sụ l'e ebyiru iya
ebyibyi l'ekwo dobe;
- 24 l'e gude mkpụrukpu-igwè
dee ya l'eli mkpuma;
mbụ kaa ya akaka l'agbara
mkpuma g'o nōwaro ojejoje.
- 25 Ole ophu mu maru bụ
l'onye a-gbafuta mu nụ
nọ-a ndzụ;
l'e -mechakpoephø l'ikpazụ
iya bẹ ọo-pfuru-a l'eliphe-a.
- 26 Lẹ teke e
mebyishichakpoorunu
akpo-ehu mu ọwa-a
bẹ mu e-gudelẹ-a anụ-ehu
mu hụma Chileke.
- 27 Oo mbedua l'onwomu
e-gude enya mu
hụma iya gedegede;
o to bụdu onye ọzo;
mbụ l'oovukpoo mu
evuvu l'okpoma shii.

28 Unu -jee l'asụ:
 ‘Anyi a-chijunuru iya gụnu;
 l'eka ọ bụ iya bẹ iphe-ehuka
 ono l'ophu shi l'eka.’

29 Unu tsunapho ogu-echi
 Chileke ebvụ;
 unubedula l'onwunu;
 kélé oke ehu-eghu bükwa
 ogu-echi bẹ oowotajeru
 nemadzụ.
 Ọ bụru teke ono bẹ unu
 a-maru l'ikpe dù.”

Ọnu, Zofa yeru

20 ¹Tobudu iya bụ; Zofa, bụ
 onye Nama bya eyee ọnu sụ:

² Ọ kwa l'egomunggo agbanuka
 mu gharaghara meru g'o
 gude mu nodu eye ọnu-a,
 mu abya eyeye-a;
 kélé ehu te ebvuduru
 mu ebvuru.

³ Mbụ lẹ mba ono, mu anụ ono
 bẹ iphere iya dù mu.

Ọ bụru iya l'akpali mu eye ọnu.

⁴ Ire-lanụ bụ opfu bụ l'i maru-a
 g'iphe dukpoo e -shi lẹ ndiche;
 mbụ eshi ophu e meru
 nemadzụ dobe l'eliphe.

⁵ I maru-a l'onye ejio-iphe bẹ
 ehu-utso nkiya abujele-a tsokere;
 mbụ l'onye amadụ Chileke bẹ
 ta adudu g'ootebejeru ęswa.

⁶ A makwarụ-a l'eku-onwonye
 nkiya erwuje akpaminigwe.

Ọ nodu apangobeje ishi
 ehuka-ehuka;
 k'ophu ishi iya ejeje
 asụ-pfurụ l'urwukpu.

⁷ Ole ọqo gę nshị, o nyiru
 anyinyi erekashịhije-a
 bụ g'oo-rekashịhụ jasụ

- l'ojejoje.
 Ndu shi ahümaje iya nụ
 e-mechaa ajije sụ:
 ?O jehunuru awe?
- ⁸ Qo gę nrwọ ephukashịhuje-a
 bụ g'oo-phukahụ;
 ophu a hümabaedu iya
 ohumalenya;
 mbụ l'oo-me phosamu
 g'ophulenya, a phürü l'enyashi.
- ⁹ Onye shi hụma iya nụ -nonyaa
 bẹ ọ tọo hümahedu iya ọzo.
 Okpoku ibe iya ta
 ahümabaedu iya ẹnya
 ozobaa.
- ¹⁰ O bụru ụnwụ iya e-mechaa
 pfua ndu akpa nri
 ugwo iphe, o meru phe.
 Mbụ l'ephe e-mechaa gude
 eka phe nụ-phuchaa phe
 eku phe ono azụ.
- ¹¹ Okpehu ọkpehu ono,
 o shi eme k'okorobya ono
 etsoru iya bụru wurumu
 l'ilu.
- ¹² A makwarụ-a l'ejo-iphe
 atsuje iya ụtso l'ọnụ.
 O nodu akpụjeru ejo-iphe l'ọnụ;
 gude ire sụ-mia ya.
- ¹³ A makwarụ-a l'ọ tọo dujedu
 ike haa ejo-iphe g'o je;
 l'o wojeru iya kpuru
 akpuru l'ọnụ.
- ¹⁴ Ole nri, o riru eriri
 e-mechakwanaa nodu
 iya l'ephə shiahaa ishi.
 Nri ọbu e-mechaa dù iya
 l'ehu g'onye óghù tsọru ọnụ.
- ¹⁵ Noo teke ọo-gbọshi ẹku ono,
 o shi elwee kawọmu
 kawọmu onoya;
 mbụ lẹ Chileke e-me

- g'epho iya tuko iya nwashia
g'o ha.
- ¹⁶ L'o wata ericha ɔnu-mini
óghù.
- O buru ire, óghù meru
nmereku e-mechaa
kpɔ-nyia ya enya.
- ¹⁷ O-sø-gborogboro ono taa
adqedu iya k'ele enya;
mbụ ngele ono, bụ iphe,
agba iya dñeredere bụ
manu-ènwu yee mini
era-eswi ono.
- ¹⁸ Iphe ono, o seru akanya
iya ono be oo-mecha
nụ-phu azụ;
o too ridu iya l'ọn.
- Urwu, dabaru iya le ngho,
o gbaru ta atsöhedu iya ütso.
- ¹⁹ Iphemiphe ono buru opfu l'o
mewaru ndu akpa nri
mkpawere woru phẹ
togbo mgbegere.
- O yero eka nata ndiphe ulo,
o to kpuduru.
- ²⁰ Hoo ha; eshinu o too
nmapfujeduru anmapfuru
l'eme ughsoro be o to
dükwa iphemiphe ono,
agụ iya nụ ono dñru ophu
oo-nweru;
ophu eku iya adzokwanu iya.
- ²¹ O to dñedu iphe, dñru iya nụ,
bụ iphe,
oo-gude ria gwoo-gwọ.
Eku iya ta adükwa eka
o-nø-beru.
- ²² O teke o nø eri g'o dñ iya
be ola-l'iswi atuje iya l'upfu;
mbụ aphụ asorū kpulakpula
bya aso-kputa iya ishi.
- ²³ Epho -bya ejii iya;

Chileke atukoepho oke
eħu-egħu iya byabę iya l'ishi;
chieħ ya pho għħaa-għħaa.

²⁴ Teke o ketarū əso nahu
mgħo-igwè;
apfu, e kweru l'onyirubvu
egħuru iya l'okpurukpu.

²⁵ L'ø bya ephefu iya
l'okpurukpu iya;
mbu phefu iya mpyipyi
iphe-igwè ono,
charu əku għarara ono
l-ejji.

Ndżu-agħuġu emee ya omeliwe.

²⁶ Eku iya l'ophu abuṛu iphe,
kuru l'ochii.

Oku, e nweziduru enwezi
enwulihu woru iya
keupyashja tsumyashjħa
mɛ nwa ndu phodur l-ulo
iħha.

²⁷ Akpaminigwe l'ophu atuko
ejo-iphe,
o mekotaru kpuhaa għebe
onu.

Ali agbalihu għħaa ja ekebe.

²⁸ Mini abyaa utso bya ekpota
ulo iħha;
mbu ə-għa-għorogħoro
mini a-bya mbokku,
Chileke a-tu-koshi iħha
eħu-egħu iħha.

²⁹ Noo egħube obunggo,
Chileke ebuje ndu ejo-iphe;
tēme ə-buru okiphe,
Chileke gude ēka iħha
keru nü phie.

Jiobu epfu għiex ənnej ən-nu əj-żejt abbejje u ba

21

¹Jiobu bya eyee ənu sū:

²Unu ngabekwa nchi
ree l'opfu-a, mu epfu-a.

- G'ono bükpoorunu obu unu
dúa mu iya.
- ³ Unu takpœpho nshi haa ge
mu pfughee.
Mu -pfuchaa; unu emeahawa
mu rø sukusuku obu.
- ⁴ Aphụ, mu agụ; ?bụ nemadzụ
bę mu aguru iya?
?Denu eka mu e-gude taa nshi?
- ⁵ Unu lee mu ẹnya ree;
huma l'unu a-kpö beru.
Unu woru eka hua l'ọn.
- ⁶ Qobujeru; mu -rinya iphe-a;
ndzụ aguaha mu;
ehu aphukota mu
kpaakpaakpaa.
- ⁷ ?Denu g'o gude ndu ejio-iphe
nodo anoduje ndzụ;
kaa nka; ẹphe aburu ndu
ike dụ?
- ⁸ Ephe anodu huma;
unwu phę ekofutachaa
bya ebuchaaru shihu ike
no-phee phę mgburugburu.
Ephe anodu gude ẹnya phę
humachaa nwanwanwaranwa
phę nno kwapho.
- ⁹ Unuphu ibe phę adakota jii;
o to dudu ndzụ-agugu,
adụ iya nụ; ophu Chileke
echidu phę echachi.
- ¹⁰ Oke-eswi ibe phę eyee-pho
eswi ime l'o rwuberu iya.
Eswi phę ono atsuepho ime eje;
o to dudu ophu ekwo nwa.
- ¹¹ Ephe anodu azushi ụnwu
g'ikpoto aturu.
Unwegirima ono -teru ebvu
shia ekiya-a;
ephe eteru iya shia ekiya-a.
- ¹² Ephe egude ogumogu gude
une agụ ntumatu.

- Ephe eme emereme egbu opu
eye iya.
- ¹³ Ephe eria gwogwoo;
tusaru ehu jasụ g'ephe
a-no-beru.
- Mboku, ephe a-nwụhu;
ephe anwụhuepho lę
nchi-odoo.
- ¹⁴ Ephe asuje Chileke g'o parụ
phę haa;
l'o tọo gudu phę egwu amaru
ụzo iya.
- ¹⁵ Ephe asụ: ?Bụ onye bę
Okalibe-kangokotaru-nụ bụ
kę g'ephe jeeru iya ozi?
?Bụ gunu bę ephe erita l'epfu
anụ iya?
- ¹⁶ Ophu ephe amadụ l'ajàjà,
ephe jàru ta abụdu phe
bę o shi l'eka.
Noo eka mu gude ophu mu
ayidu l'idzù, ndu ejio-iphe
achi.
- ¹⁷ Ole o bụ; ?O dükpooru teke
aaphunyije oku ndu ejio-iphe?
?O dükpooru teke eze
iphe-ehuka abyapfutaje phę;
bụ iya bụ obunggo ono,
Chileke egudeje ehu-eghu
bua ono?
- ¹⁸ ?O dükpooru teke aanonyaje;
ephe adụ g'eswa okponku,
a kuberu l'eka pherephere ezi;
mbụ ephe adụ g'eswa ereshi,
oke pherephere ezikashi?
- ¹⁹ A sükwaru lę Chileke
ewojeru iphe, o gogo me
nemadzụ doberu ụnwụ iya.
Ole o bụ; g'o wojeru iphe obu
mee onye meru iya nụ;
k'ophu onye ono a-maru
l'ọla ụla iphe, o meru.

- ²⁰ G'o gude ẹnya iya húma
ola-l'iswi, a-byapfuta iya nü.
G'oke ẹhu-eghu
Ọkalibe-kangokótaru-nü
tukokwaru iya l'ishi.
- ²¹ Kéle nwa ọnwa olehole,
a nñuru iya l'eliphe-a -bvụwa.
?Q kpakwadụ ishi ndu
o haru l'eliphe mè o tówaa azụ?
- ²² Sụ-a; ?o dürü onye súru
g'oo-zi Chileke mmamiphe;
eshinu o bụ iya ekpeje ndu
kakóta shii ikpe?
- ²³ A -nonyaa; nwoke
agbakwohu nwúhu;
onye ẹhu dù guu;
ophu o dùdu iphe,
atsụ iya l'ehu;
- ²⁴ onye ehu dùebe nwa
pukalapukala;
ụmi tsuru iya l'okpu.
- ²⁵ Onye ozo ejekpoephø
iphe-ehuka tème l'qonwuhuje;
mbụ l'ehu teke atso-swee
ya ụtso.
- ²⁶ E -mechaa l'a tuko phè libe
l'ali;
èkà atuko phè ripyabé.
- ²⁷ Iphe, unu arí dokwaru mu
ẹnya ree;
mbụ iphemiphe ono,
unu gude ɔriri kpakò bo
mu onoya.
- ²⁸ Unu pfuru sụ: ?Bụ awe bę ụlo
oke amadụ nōhunu;
mbụ ụlo ono, ndu ejo-iphe
shi bugbaaru onoya?
- ²⁹ ?Unu teke aji-swekpò ndu
ije aji?
?Unu teke ato-swee nwéhu
gbua igo l'iphe, ẹphe gude
ọnụ phè akó?

³⁰ Sụ l'oke iphe-éhuka byaru ọha;
 ophu o dudu iphe,
 o meru onye ejio-iphe.

Chileke bya atu-koshi ndiphe
 oke éhu-eghu iya;
 ophu o dudu iphe,
 o meru onye ejio-iphe.

³¹ ?Bụ onye apfujeru iya l'iphu
 gbaa ya iphe, oome?
?Bụ onye apfije iya ugwo iphe,
 o meru?

³² Eelije iya l'ilu lirwee elirwe.
A gbenu eche ilu iya echeche
 g'o to dudu iphe, e-me iya nụ.

³³ Ejia, shi le nsuda a-dudu iya ree
 l'ehu.

Ndiphe l'ophu awu etso iya l'azụ;
 teme ndu ophu bụ aguta
 aguta vuwaru iya uzo
 wuru jeshia.

³⁴ “Sụ-a; ?bụ mkpokoro opfu
 ono, unu epfu ono bụ obu,
 unu nodu adu mu iya nta-a
 too?

Kele iphe, bụ ọnụ, unu eye ta
 adukwa iphe, dudu iya nụ,
 abudu ụka bę unu adzushì.”

Elifazu ebo iya Jiobu ọzo

22 ¹Tobudu iya bụ; Elifazu onye
Temanu bya eyee ọnụ sụ-a:

² ?Bụ Chileke bę nemadzụ
 abarụ urwu?

Mbụ-a; onye maru iphe;
 ?oo-bakporu iya nụ urwu?

³ ?Bụ ụdu éhu-utso gụnu bę
 oo-meru nụ
 Okalibe-kangoktaru-nụ
 m'o bụru l'i bụ onye
 pfuberekoto?

?Bụ gụnu bę oo-rita iya;
 Ọme ọo kę g'a sụ l'o to

- dudu ụta, du ngu l'ehu?
- ⁴ ?Bụ l'i bụ onye atsuje iya
ebvu bẹ ọobaru ngu
mba iya?
- ?Bụ iya bẹ o gude kua ngu
ikpe tọo?
- ⁵ Oo ejo-iphe ngu pakpooru
eka apaa.
Iphe-eji, iimeshi bụ aguta aguta.
- ⁶ Mkpaleka, iipfu g'unwune
ngu naa ngu te nwekwa ishi.
Gube onye atotaje ndiphe ékwa,
ẹphe nma l'upfu gbabé
phẹ ọto.
- ⁷ Onye ike bvuru bẹ i ti
chebeduru mini.
I parụ nri domiaru onye egwu
agụ g'o to ri iya.
- ⁸ Ole i bụkwa oke amadụ,
nweru ali eka ngu;
bya aburu onye aakwabẹ
ùbvù buru l'alị obu.
- ⁹ Unwanyi, ji phẹ anqedu
-gbapfuta ngu l'i chiphu
phẹ azụ; gbabé phẹ eka ọto;
teme i nöodu emeje g'ike
bvụ ndu enwedu nna.
- ¹⁰ Oo iphe ono meru g'o gude
a gbaa ónyà gbaphee
ngu mgburugburu.
Ọtulupfu, eye ngu ebvu nöodu
atsu ngu l'ehu.
- ¹¹ Oo iphe ono meru g'o gude
ekameka gbahukota ngu
ochii; k'ophu ọ tọ duedu
iphe, ijumaje.
- Ọ búru iphe ono meru g'o gude
utso gbawa gbamia ngu.
- ¹² Eka Chileke nọ bụkwa eka
kachaa ephekerephe l'imigwe.
Hümawaro ge kpokpode
nọ-be ephekerephe!

- ¹³ I gbé sú: “Chileke ?ó maru
ole?
?Oogbeje l'eka agba ochii
egube ono ekpe ikpe?
- ¹⁴ ?Mbụ l'oke urwukpu
sopyaberu iya;
k'ophu ọ tọo húmajedu
anyi enya m'ọ nödu
aghaphe lẹ mgbaka igwe
yee ali.”
- ¹⁵ ?Bụ uze, ii-nödu eshi bụ
akahụ uze ono,
bụ uze, ndu ejø-iphe törü?
- ¹⁶ Ndu ono bę a
kpọ-kwofukwaru
akpọ-kwofu;
ephe laa teke o teke
agbadu phę k'alala.
Ukporo-mini bya avụa phę
l'ogbarabvu.
- ¹⁷ Ephe sú Chileke: “Parụ anyi
haa!
?Bụ gunu bę
Okalibe-kangokötaru-nü
e-me anyi?”
- ¹⁸ Ole ọ kwa iya vukoru iphe,
dụ ree vujia ụlo phę evuji.
Noo eka mu gude ọphu mu
ayidu l'ídzù, ndu
ejø-iphe achị.
- ¹⁹ Ndu pfübérū-eka-oto
ahümaje iyi, yiru phę
nü tee ęswa.
Ndu iswi dụ mma achịa phę
ochi sú:
- ²⁰ Tororo; ndu ọhogu anyi
bę a kabékwa mebyishia.
Ọku tsuakwaru ęku phę.
- ²¹ Sú-a; woduruphö onwongu
sée asee l'eka Chileke;
k'ophu gụ l'iya a-dụ lę ree.
Ọo ya bụ g'oojehuru ngu.

- 22 Natadupho anma ɔkwa,
shi iya l'ɔnu.
Woru opfu iya doo giriri
l'okpoma ngu.
- 23 Lị -lwaphuta azụ
lwapfuta
Okalibe-kangokotaru-nụ
bẹ oo-dophu ngu azụ
l'ọnodu ngu.
I -tuko ejo-iphe, dù l'ibe ngu
woshikota;
- 24 bya eworu mkpola-ododo
ngu l'ophu rwụa lẹ ntụ;
mbụ tuko mkpola-ododo
Ofi ngu je achịru ye l'ogba
g'o bụru mkpuma
nọ lẹ mini;
- 25 noo teke
Okalibe-kangokotaru-nụ
a-bụru mkpola-ododo ngu;
bụru mkpola-ochaa,
kakota ree, i nweru;
- 26 noo teke
Okalibe-kangokotaru-nụ
atsqaha ngu ụtso;
l'i paliaha iphu lee Chileke.
- 27 Teke ono bẹ ii-pfurụ nụ
Chileke; l'ọ nụma olu ngu;
teme l'i mekwaaru iya pho
iphe, i kweru ukwe iya.
- 28 Ii-toje ɔkpa iphe; l'e mee ya
g'i tọru iya.
Iphoró abya adụru ngu l'uzo,
iishi.
- 29 Teke e wozeru nemadzụ alị;
i -sụ g'e wolia onye ono eli;
Chileke adzqo onye ono,
e wozeru alị ono;
- 30 mbụ l'oo-dzqo ndu iswi
adụdu mma.
Ọ bụru iphe, oo-gude dzqo
phę bụ lę gubedua

l'onwongu du chiriri.

23

¹ Jiobu bya eyee ọnụ sụ:
² Ntanụ ọwa-a bẹ aphi,
 mu agụ erwukwa mu lę
 meji.

Eka Chileke anyilekwa
 túdúú l'ehu mu l'eka mu
 atsukpokwaa ude-a,
 mu atsụ-a.

³ Ọme mu makpotoru eka mu
 a-chọ-vu Chileke.

Ọ du mu g'a sụ lę mu a-du
 ike jerwua eka o bu;

⁴ mè mu apfuru iya l'iphu
 pfua g'ooghu mu;
 mè mu l'iya atue ya pho
 jasụ mu epfugbua g'o
 jiru mu ọnụ.

⁵ Noo teke mu gege
 amawaruro iphe,
 o gogo yeru mu ọnụ;
 mè iphe,
 oofu edokwanaa mu
 enya.

⁶ ?Oo-gude ike-ọkpu gę mu
 l'iya kpegba ikpe tö?
 Waawakwa; o togo dükwa iphe,
 o g'aguru nụ mu l'onoo iphe,
 mu meru.

⁷ Oo l'iphu eka ono bẹ onye
 pfuberekoto gege apfuru
 kotoru iya iphe,
 atsụ iya l'ehu;
 mè o dzoo mu l'eka
 onye-ikpe mu;
 mu enweru onwomu jasụ
 l'ojojoje.

⁸ Obenu lę g'o du nta;
 mu -chọ ya shia ụzo
 enyanwu-awawa;
 mu ta ahụmadu iya;
 teke mu chorù iya shia ụzo

- ẹnyanwu-arịba;
 mu ta ahụmakwa iya pho.
- 9** O -nodu le ndege eje ozi iya;
 mu ta ahụmadu iya.
 Teke ọ shiru ụzo ndohali;
 mu ta ahụmakpoda ya
 rọ ahụma ophu.
- 10** Ole mbedua ta adukpoda
 ụzo, mu shiru, ọ madụ.
 Ọ bürü iya bụ ọ -huchaa mu
 ama;
 mu amaha mma ge
 mkpola-ododo.
- 11** Okpa mu etsoekwapho eka ọ
 zoru okpa pürupuru.
 Ọ buekwapho ụzo,
 ọ toru bę mu tsoru;
 ophu mu ahajekwaru iya
 shiahaa ụzo ọzo.
- 12** Iphe, ọ sru g'e meje bę mu
 teke ahaswekwa ememe.
 Opfu, shi iya l'ọnụ bę mu
 kakwa agube iphe
 eme le nri, mu erije
 mboku-mboku.
- 13** Obenu l'ọ pfuru akatakpaa
 eka iya;
 tème ?bukwanu onye sru
 iya akwachị ụzo?
 Ọ iphe, dù iya ree ememe
 bę oomeje.
- 14** Ọ chịru idzu mee iphe,
 dù iya ree l'ehu mu.
 Ọ chibakwaaro egube idzu
 ono igwerigwe
 woru kwachiaru onwiya.
- 15** Ọ iphe ono meru g'o gude
 ọ nodu abujeru;
 mu -nodu l'eka ọ no;
 ndzụ agushi mu ike.
 Teke mu rịtaru iya;
 ndzụ aguahaa mu.

- ¹⁶ Chileke mewaru mu;
meji nōdu emewaa mu
pheripheri;
mbu lę
Okalibe-kangokotaru-nu
yewaru mu ebvu.
- ¹⁷ O tō budu ochii, l'agba nu
meru gę mu dobe զnu doo;
mbu ochii ono,
tukorū mu iphu
rachia ono.

Umere ndu ejio-iphe

24 ¹?Bu ḡunu kparu iphe,
Okalibe-kangokotaru-nu
te edobejedu mboku,
oo-kpe ikpe?

Denu g'o gude ndu maru
Chileke nōdu anōduje
ele enya
egube eswe mboku ono;
o tō dudu ophu ęphe
ahuma?

² Mkpuma a kpōberu gude
kpaa oke alı bę amadu
aphoribejru.
Ephe nōdu echechaa eche
aturu, ephe rwutaru l'iphuru.

³ Ephe nōdu achifuje
nkapfū-igara nwogbee;
bya anatajé nwanyi,
ji iya anqedu oke-eswi
iya l'itumo.

⁴ Ndu ükpa bę ęphe
achiřibejeru l'uzo;
teme ęphe nōdu akpatajé
gę ndu akpa nri domishia
onwophe.

⁵ Oo gę nkapfū-igara-oswa
etsojeru echiegū aghaphe-a
bu gę ndu ükpa etsojeru
aghaphe acho ęka ęphe

- a-kpata nri.
 Ọ buru l'okorobo-egu bẹ
 ephe akpatajeru ụnwụ
 phẹ nri.
- ⁶ Iphe, bụ m kpakọ nri,
 ephe erije bụ iphe,
 ephe tsoru ọma egu kpata
 l'akpa.
 Teme ẹphe nodu ejechaa
 akpa ọbu eje iya l'egu
 ndu ejo-iphe.
- ⁷ Eshinu ẹphe enwedu uwe
 bẹ ẹphe agbajeru ọto zẹ
 futa ụtsu.
 Oyi -tsua g'o tsuhabe;
 ephe te nweduru iphe,
 ephe e-gude kpuchia
 onwophe.
- ⁸ Igwe -wata edze eze mini;
 mini, shi l'íbvú ono
 anmaa phe; ẹphe adụ shegele.
 Ọ buru l'agbara m kpuma bẹ ẹphe
 ejeje anmakoru;
 kélé ọ to dqedu eka ozo,
 ephe a-gbaba je ekpuru.
- ⁹ Nwa, enwedu nna bẹ a natarụ
 ne iya teke ọngukwadu era.
 Ndu akpa nri bẹ a narụ ụnwụ
 phẹ opfu l'ẹphe ji ugwo.
- ¹⁰ Eshinu ẹphe enwedu uwe
 bẹ ẹphe agbajeru ọto tsoru
 aghaphe.
 Egu anoduje eme phe;
 ephe evukwaru iphe,
 e meberu l'opfu evulata.
- ¹¹ Ephe anoduje lẹ mgbabu
 olivu mee manụ olivu.
 Ephe abya akụa mœ-vayinu
 kut;a; l'ogu phe;
 ephe te ededu iya ire.
- ¹² Ude, ndu anwụhu anwụhu
 atsu bẹ adashị ike lẹ m kpukpu;

teme maa ndu e mekarụ
 iphe nodu echị mkpu
 acho onye e-yeru phɛ eka;
 ophu ọ dudu onye Chileke
 angajeru nchi l'iphe, oopfu.

- ¹³ O nweru ndu ophu kporu
 ịphóró ono ashị.
 Ephe ta amadụ ụzo iya amama
 ophu;
 ophu ẹphe eshidu gbororo
 iya ililekpọ.

- ¹⁴ Qobujeru;
 ekameka -gbahuepho ọchii;
 mgbugbụmadzu agbalihu
 je egbua onye ụkpa yee
 onye adudu g'o dụ iya.
 O bụru l'enyaashi bę
 qonoduje apya g'onye-oshi.

- ¹⁵ Ozo bụ l'onye eri ogori
 bụ iphe, qonoduje ele ẹnya
 iya bụ nchi-ejihu.

- Oriri iya aburu:
 “Nta-a bę mu maru l'o to
 dudu onye hụmaru mu nụ!”
 L'o woru iphu mee g'a ta hụbe
 iya ama.

- ¹⁶ Oo l'ochii bę ndiphe ejeje
 etsufua ụlo nwibe phɛ bahụ.
 Teke o beru l'eswe;
 ẹphe agụ-chia onwophe
 ụzo nodu;
 noo kélé ịphóró aduje
 phɛ ashị.

- ¹⁷ L'ehu nkephɛ g'ephɛ hakota
 bụ ọchii,
 agbashị ike bụ nchi-abohu
 nkephɛ.

- O bụru n-yemebvụ,
 nọ l'ochii bę ẹphe l'ephɛ
 eshi ọnyà.

- ¹⁸ “Obenu l'ephɛ bụ ụphu-mini,
 tukorу l'eli mini.

- Oke-alị phẹ bẹ a tịrụ ọnụ;
 k'ophu ọ tọ dudu onye
 agba ọkpa l'eka ẹphe
 kɔru opfu.
- ¹⁹ Oo egube ono, okpomokwu
 yee anwụ erwubashije
 aka-mini-sunoo-a;
 bụ g'ilu anoduje alwụko
 ndu emeje iphe-eji.
- ²⁰ Epho ne phẹ eworu phẹ
 zohaa.
 Èkà akpaa phẹ nri l'ehu.
 Ndu ejo-ememe ta adukwa
 onye anyatajẹ phẹ nụ.
 O kwa g'aagbakwoshije oshi-a
 bụ ge aagbakwotajẹ phẹ.
- ²¹ Unwanyi, ta atsudu ime yee
 ndu ophu enwedu nwa
 bẹ ẹphe egudeje azu
 onwophe;
 ophu ẹphe aphujeduru
 unwanyi, ji phẹ anqedu
 obu-imemini.
- ²² Obenu lè Chileke egudeje
 ike iya lọo ndu nweru
 ike phèlèphèlè.
 A makwarụ-a l'ephe angujeru
 anguru l'eliphe-a;
 obenu l'ephe ta amajedu
 ?ephe a-nodu ndzụ tọ
 ẹphe ta adzudu.
- ²³ Oopajekpokwaaru phẹ rọ
 haa g'ephe tuta unme;
 ẹphe nodu tuzowaruro ehu;
 ole ẹnya iya duepho l'iphe,
 ẹphe eme.
- ²⁴ E -mee g'e kuliru phẹ eli;
 a -nøephø nwanshii;
 ẹphe ephukahụ.
 L'a bya ekuzetakpøo phẹ alị;
 ọnwu eworu phẹ gbuā
 g'oogbuje ndu ozo.

L'e gbua phē g'onye egbu
ishi akpe.
 25 Teke o bụ l'o tọ dudu ge
mu pfuru ono;
g'onye a-gba mu iya nụ
gbawa mu iya ro.
 G'onye ono byawaro apfuru
sụ l'iphe-a,
mu epfu-a ta adudu iphe,
o bụ!”

**Bilidadu epfu l'o tọ dudu
onye pfuberekoto l'iphu Chipfu**

25 ¹Tobudu iya bụ; Bilidadu,
 bụ onye Shuwa bya
eyeeru iya ọnụ sụ iya:

² “O Chileke bẹ aburu
ishi dù l'eka;
teme o bụru iya bẹ ọha
l'ophu gbaru g'ephe
tsuje ebvu.

Oomeje gẹ nchi dù doo
l'ephékerephe.

³ ?Bụ onye adụ ike aguta
ojogu iya l'ogu?
?Tọ bụ onye bẹ iphoró,
shi iya l'eka te erwudu
l'ehu?

⁴ ?Denu g'eeshi gẹ nemadzụ
bụru onye pfuberekoto
l'iphu Chileke?
?Denu g'eeshi gẹ nemadzụ,
nwanyị nwụru bụru
onye dubebe ree?

⁵ O -bukpoorunu l'ọnwa te
echizidu echichi;
ophu kpokpode egbudu
nwijinwii ree l'iphu iya;
⁶ ?buchia nemadzụ, bụ
ekà-alị bẹ o guberu iphe;
mbụ nwa, nemadzụ nwụru,
 bụ mgbashiride bẹ o bụ?”

Jiobu epfu ḡe Chileke habe shii

26

- ¹ T̄obudu iya bụ;
Jiobu bya eyee ọnụ sụ:
² Lewaro ęgube mkpu,
iigbaru onye adụdu ike,
dụ iya nụ!
Lewaro ęgube g'i gude dzọ
onye eka tsuhuru mee!
³ Lewaro ęgube ęguru idzu,
i chiru nụ onye amadụ iphe;
mékpo iphe, dù omilomi,
i chifutachaaru ghebe ọnụ.
⁴ ?Bụ onye pfubuderu ngu
iphemiphe ono,
i pfukötaru ono?
?Bụ unme onye gbé ngu l'ọnụ
pfua ya?
⁵ Ndu nwuhuru anwuhu bẹ^{ndzü-agugu} mekwari;
ęphe nödu aphụ kparíkpari;
mbụ ndu maa,
bu lẹ mkpula mini;
mẹ ndu ophu bu iya l'ime.
⁶ Ali-maa gbakwa ọto l'iphu
Chileke.
Ola-l'iswi ghekwarupho ọnụ
l'iphu iya.
⁷ Akpaminigwe, nö l'isheli bụ
iya gbaru iya ogodo dobe;
ophu ọ dudu l'eli iphe,
ọ tükoberu iya.
Mgboko-a l'ophu bẹ o meru
dobe;
ophu ọ dudu l'eli iphe,
ọ tükoberu iya.
⁸ Oke mini bụ iya kpúkoru
iya dobe l'urwukpu;
ophu urwukpu
agbawashihujedu.
⁹ Oo ya phụ-chiru atatiphu
aba-eze iya;

- mbụ woru urwukpu nkiya
phushi iya l'eli.
- ¹⁰ Okoke, bụ ἑnya-erwu bẹ
 ọ togbowaru l'eli eze-mini.
Ono bụru okoke, ọ kparụ
 doberu iphóró yee ochii.
- ¹¹ Ọobujeru ọ -baa mba; itso,
 gude igwe anmaa jiijiji
 tsuḥu ebvu.
- ¹² Oo ike nkiya bẹ o gude mee
 g'oke-enyimu deru yekete.
O bụru mmamiphe iya bẹ o
 gude gbua Réhabu.
- ¹³ Oo unme bẹ ọ tūru atụtu;
 akpaminigwe nōdu ama
 ntumatu ono.
Teme ejo-agwo ono,
 akpụ wuruwuru ono bụ
 iya nmafuru iya ẹpho.
- ¹⁴ Su-a; iphemiphe ono hachaaru
 bụru iphe, oomeje;
 ole ụdu iya ta adudu eka o
 jeberu.

Ole ọ bụ; ike iya ono,
 adaję g'egbigwe ono;
 ?bụ ono sụru g'oo-do
 iya ἑnya?

- 27** ¹ Jiobu nōdu epfukwaro
 iphe, oopfu eje. O su:
² Eshinu Chileke nō ndzụ g'o
 nō iya-a;
 mbụ onye ono,
 te ekwedu haarụ mu enge;
 bya abụru yébe
 Okalibe-kangokotaru-nụ ono,
 meru g'obu mu gbua ire l'iphe,
 atsq ilu.
- ³ Eshinu ophu ndzụ nōkwadu
 mu l'ime ililekpoo.
Unme, Chileke kuru nụ mu
 nōdu eshijekwadu mu
 l'imi akpushi;

- 4 bę mu ta abyakwa egude
ogbogboromonu mu
pfua ejo-opfu;
ophu ire mu ọwa-a abyadụ
epfu iphe, bụ erekede opfu.
- 5 Tuṣwekwa! Mu ta abyakwa
ekwe l'iphe,
unu epfu bụ ọkpobe-opfu;
ophu mu abyakwa l'ekweta
l'iswi ta adụdu mu mma
jasụ mu anwụhu.
- 6 Apfubekoto mu ono be mu
e-gudeshiẹpho gę mu gudeshi
iya; ophu mu abyadụ aha iya
ahaha ophu;
ophu ekpa-egomunggo mu
abyadụ abarụ mu mba
jasụ gę mu a-nọ-beru.
- 7 Sụ-a; gę ndu ọhogu mu
dükwa gę ndu ejo-iphe dụ.
Gę ndu mu dụ ashị dükwa gę
ndu apfubeduru eka ọto.
- 8 Le-a; ?bu gịnu bę onye
amadụ Chileke elekwadu
enya iya mę ọ chịhuwaa;
mbụ mę Chileke wofuwaa
ndzụ iya?
- 9 Egube onye ono bę Chileke
ta angajekwaaru nchị l'olu mę
oke iphe-ehuka byapfuta iya;
- 10 ophu
Ọkalibe-kangokotaru-nụ
adujeekwa iya ree;
ophu ọ buékwa tekenteke
bę ọora-kuje Chileke.
- 11 Gebe gę mu bya egoshi
unu g'ike dụ-be Chileke;
mbụ l'uzo kę
Ọkalibe-kangokotaru-nụ
ono bę mu te
edomikpodaanu edomi.
- 12 Eshinu unu hụmakotawaru

- iphe ono l'onwunu;
 ?denuhunu g'o gude unu nodu
 epfuhunu opfu, enwedu ishi
 ọwa-a?
- ¹³ Nokwa egube obunggo,
 Chileke ebuje ndu ejo-iphe;
 teme ọ bụru okiphe,
 ndu iwashị eketajẹ l'eka
 Okalibe-kangokotaru-nụ
 bụ onoya.
- ¹⁴ O tọ dükpodaa g'ụnwu
 iya a-habe l'ọtu;
 iphe, nọ swiru phẹ nụ
 bụ l'aa-phụ phẹ teterii.
 Awa iya ta abyakpôdaa
 ahụmajे nri, sụru phe
 eriri.
- ¹⁵ O bụru ejo iphe-ememe bẹ
 e-gbushi awa iya ndu ophu
 wafụru nụ; ophu ụnwanyi,
 ẹphe harụ l'ulo-maa aradu
 ẹkwa phẹ.
- ¹⁶ A makwarụ-a l'ọ kparụ
 okpoga kụbe l'ikpo
 l'ikpo g'onye kụberu ejá;
 bya anmaa uwe kụbe g'onye
 kụberu ejá-uló;
- ¹⁷ obenu l'uwe ono, ọ kụberu
 ono bụ ndu pfüberekoto
 e-mechaa yee ya.
 O bụru ndu iswi dù mma
 e-mechaa kee okpoga
 phẹ ono.
- ¹⁸ Ulo, ọ kpuru dobe dyle-a
 phuge phuge g'eka
 udude kweru;
 mbụ l'ọ dù gẹ nwobu,
 onye-nche kpuru nodu.
- ¹⁹ O zé azee onye nweru iphe;
 ole ọ tọ zébaekwanu iya.
 O -bya asa ẹnya ta adụedu
 iphe ono ophu

oohumakwadu.

²⁰ Ndżu-agugu asopyabeje
 iya g'onye mini sopyaberu.
Oke pherephere nōdu abyaje
 ezikota iya l'enyashi.

²¹ Pherephere, shi l'uzo
 enyanwu-awawa apatajē
 iya pamihu;
 a taa hūmabaedu iya;
 mbu l'oozikotaje iya
 pafukpoe ya pho l'ibe
 iya apafu ophu.

²² Otuje iya gbaagbaa;
 imemini iya ta adudu l'eka
 oogbalaru ike iya.

²³ Loochi iya eka gbaagbaa;
 l'ophuru iya
 swooswooswoo gude
 zikota iya zifu l'ibe iya.

28 ¹Su-a; eka eebvutaje
 mkpola-ochaa du.
Úzú, aakpuje mkpola-ododo
 dükwapho.

² Ígwè bükwa l'alị bẹ eebvutaje
 iya.

Ọ bürü akpaga bẹ eegudeje
 meta onyirubvu.

³ Mbụ lẹ nemadzụ bvuaru
 ochii omilomi omilomi;
 bvurwukpœpho eka alị
 kachaa omilomi;
 eka ẹphe achọ iphemiphe
 ono l'ime alị.

⁴ E shi l'eka nemadzụ bu ebubu
 l'eli alị
 bvua ogba omilomi
 omilomi;
 bvurwua eka ọkpa teke
 azobeswee ililekpoo;
 nōdu l'omilomi eka ono,
 adudu onye nō iya nụ ono
 akụ eregede akụ akükunvu.

- 5 O bụru ali ono, bụ iya bę
eemefutaję nri ono bę
e jerwuru je ekwongaa
ya;
ọ nođu enwu phuruphuru
g'oku.
- 6 O bụru agbara-mkpuma,
no l'ime eka ono bę mkpuma,
 bụ sáfayà shi.
Nshi mkpola-ododo dù
l'urwuku shi iya etsushihu.
- 7 O tọ dudu enu, eri anụ,
pheswetajęwaru uzo
ibiya ono;
ophu ivu amadụ iya uzo.
- 8 Anụ-egbudu -kua onwiya
g'ookuhabę;
okpa iya ta atụdu l'eka ono;
ophu oduma ejedu iya
akpa nri.
- 9 O bụru nemadzụ gude eka
iya egbukposhi ịgbangu
ịgbangu mkpuma ono;
ebvulitajero úbvú ebvulita
gha igharaphu.
- 10 O okukposhi mkpuma
atọ owere eje;
shi nno gude ẹnya
tükokpoo ẹku ẹku,
dükota iya nụ hụmacha.
- 11 Oogudeje ejá nwuchia ẹnya
mini eka nggele eshije
aso asoso; l'o jee je
ewofuta iphe,
e shi domia edomi bya
atögbo l'ebederebadara.
- 12 Obenu lę-a; ?bụ awe bę
aa-hụmакwanu
mmamiphe?
?Bụ awe bę nkwanenya
bukpoo?
- 13 Nemadzụ ta adujedu

- ike makotaru ge
 mmamiphe erebe ire;
 mbu l'o t'o dudu onye
 maru iya n'u l'eliphe-a,
 e bu ebubu-a l'ophu l'ophu.
- ¹⁴ A jiru ogbu-mini; o sụ l'o
 t'o dükwa l'ime iya.
 Oke-enyimu sụ: Ophu o
 dükwa ophu du l'ime
 nkemu.
- ¹⁵ Mkpola-ododo, kakota ama
 mma bę e tee gudekötakwa
 azu iya; ophu aatükwanu
 aswa iya eyeru
 m kpola-ochiaa.
- ¹⁶ A taa zụ-butadu iya le
 m kpola-ododo Ofi;
 ophu e gudedu m kpuma
 óníkùsù ozoo sáfayà
 azu-buta iya;
- ¹⁷ ophu a tudu iya eyeru
 m kpola-ododo ozoo
 m kpuma, aphu ngerengere;
 ophu e gudedu iya
 agbanweta
 ụnwu-erengete-iphe,
 e gude okpobe
 m kpola-ododo meshia;
- ¹⁸ ophu e jeduro epfu kę
 l'eewota mmamiphe
 atu eyeru m kpuma koralu;
 yee m kpuma jiásùpà;
 mbu l'aswa mmamiphe
 kakwa aswa m kpuma
 rubi shii;
- ¹⁹ ophu e wokwarupho
 mmamiphe atuberu
 m kpuma tópazù,
 shi l'alị Kushi;
 ophu e gudedu m kpola-ododo,
 duibe ree azu iya.
- ²⁰ ?Bukwanu awe bę

- mmamiphe shi?
 Nkwamēnya ?bu aweya bę
 o bukpoo ebubu?
- 21 Ono bę e domiru g'o tọ
 dù iphe, dzù ndzụ
 a-humá iya nü;
 mbụ l'e kpuchiru iya
 ekpuchi g'enya ta
 ahumá iya je akpachaa l'enu,
 ephe l'eli.
- 22 Ola-l'iswi yee onwu
 l'onwiya tukoru sụ-a
 l'ephebedua bükwa
 tafutafu iya rwuru
 phę nchi.
- 23 Oo Chileke maru ụzo iya.
 O bürü iya kpoloko maru eka
 o bu ebubu;
- 24 kele oo ya bę enya erwuje
 l'eka eliphe jeberu;
 teme o nodu atukoje
 iphemiphe,
 no igwe lę m kpula
 humakota.
- 25 Teke o meru ike nü
 pherephere;
 bya atìa mini atùtù dobe;
- 26 teke o tñru ekemu dobe
 l'owa-a g'igwe e-gudeje
 edze mini;
 bya ato gbororo togboru
 ire egbigwe;
- 27 noo teke o lerus mmamiphe
 enya tua onu iya.
 O bya apfübeshia ya ike bya
 ahua ya ama;
- 28 bya asu ụnwu-eliphe-a:
 Atsụ Nnajjuphu ebvu bükwa
 iya bu mmamiphe.
 Ajika eme ejio-iphe,
 bürü nkwamēnya.

29 ¹ Jiobu nödu epfukwapho
iphe, oopfu eje. O sụ:

² O dù mu g'a sụ l'ọnwa l'ọnwa
ono, chiwaru nyihu ono
a-lwaphutagbaa azu;
mbụ mboku lę mboku ono,
bụ teke Chileke shi anoduje
eche mu nche ono;

³ teke oróku iya shi asújeru
mu l'uzo ishi eke paapaapa.
Mu shi egudeje iphóró iya
ghaa eka ochii agba.

⁴ Sụ-a; teke ono,
iphe shi ejehuru mu;
noo teke eshi ḥonyà mu lę
Chileke shi abújeru iphe,
jiru ulo mu bushihu.

⁵ Teke ono bẹ́
Okalibe-kangokotaru-nụ
shikwadu swiru mu eswiru.
Unwu mu nō-phee mu
mgburugburu.

⁶ Teke ono bẹ́ ụzo, mu eshi shi
akwoje térétere g'a wuru
iya mini ḫra-eswi.
Agbara-mkpuma nödu
anwụru mu shökoshoko
anwụshi manụ olivu.

⁷ Teke mu jeru l'önü-abata
mkpükpu;
bya eje gę mu nödu l'eka
ibe mu nō l'oma edupfu;
⁸ bẹ́ ụnwokorobyá
hụmaru mu bya etochiru
mu.

Ndu bụ ọgerenya wụ-lihu
pfürü apfürü.

⁹ Ndu-ishi daa ikpigbi;
bya eworu eka dee l'önü.

¹⁰ Önń kpörü ndu a maru ẹpha
phę opfu.
Ire nyakuru phę l'akpo.

- ¹¹ Iphe, bükpo onye nümaru
eka mu epfu opfu goru mu
önü-oma; teme ndu hümara
mu nü jaa mu ajaja.
- ¹² Iphe, kparu iya nü bụru lę
ndu ụkpa, rarụ g'a gbaaru
phę mkpu bę mu shi
agbajeru mkpu.
Nokwapho gę mu shi adzoje
ụnwu-ogbee, enwedu nna;
ophu ęphe enwedu
onye gbaaru phę mkpu.
- ¹³ Onye ala l'iswi shi agojeru
önü-oma nü mu;
teme mu shi emeje g'obu
nwanyi, ji iya anqedu
gúa ebvu ęhu-utso.
- ¹⁴ Apfubekoto nkemu bę mu shi
yee g'onye yeru uwe.
Ikpe, pfürü oto bụru mu
awụrukpatà uwe mgbalanụ;
yee okpu, mu kpu l'ishi.
- ¹⁵ Mu shi bụru ẹnya,
ndu atsụ ishi gude aphụ ụzo;
bya aburu ọkpa,
ndu ẹniyeni gude eje ije.
- ¹⁶ Ndu nọ lę mkpa bę mu shi
bụru nna phe.
Mu shi agbajeru onye mu
amadụ ọdzori.
- ¹⁷ Ndu ejio-iphe bę mu shi
anyakwashije agba;
nata phę ndu ęphe
tabewaru eru eme
g'ephe tagbua.
- ¹⁸ Mu shi dobesukpoephō lę mu
a-zékpoephō l'ulo mu nwụhu.
Lapha, mu a-nọ l'eliphe-a
a-dụ igwerigwe g'eja,
nọ l'alị.
- ¹⁹ Mu shi dobesụ l'ogbarabvu
mu a-jakpoephō bahụ

- l'ime mini.
 L'iji a-nodu akwa putuputu
 l'eli ẹkali,
 mu jakashịru
 mkpurumkpuru;
- ²⁰ L'akpabiri mu a-duepho
 ọphúú ọphúú l'ime mu.
 Apfụ mu adukwapho
 ọphúú ọphúú nodu mu l'eka
 jasụ l'ojejoje.
- ²¹ Ndiphe shi anoduje anga
 mu nchị l'olu g'ephe
 nwụta iphe.
 Ephe shi adaję gbęe ngabę
 nchị l'idzù, mu achiru phe.
- ²² O shi abujeru; mu -yewaa
 ọnụ; o to dudu iphe,
 ephe epfubaa ozo.
 Opfu mu ejeepho gurumaa
 gurumaa abahụ phe
 lę nchị.
- ²³ Ephe shi anoduje kwaberu
 mu g'onye kwaberu
 yegeyege mini;
 teme ephe shi anguje opfu
 mu g'onye angụ mini
 ishi-apha.
- ²⁴ Mu -nwụjaaru phe ọnụ-ochi
 obu ejizeta phe.
 Ephe lee mu ẹnya l'iphu;
 ephe ajakerehu.
- ²⁵ Oo mu shi anoduje egoshi
 phe ụzo;
 teme mu shi bụru eze phe.
 Mu shi asugajeru g'eka eze
 sugaru l'echilabọ ndu
 ojogu iya phe.
 Mbụ lę ndu aphụ tsorụ bụ
 mbedua shi aduje phe obu.
- 30** ¹Obenu lę nta-a bę ẹphe
 achịwaa mu ochi;
 mbụ ndu mu bụ ogerenya;

- ndu bụ ęgube ndu mu gege
enwujeru nna phē ye
g'ephe lę nkuta,
echeru mu ęku tuko zee.
- ² ?Bụ urwu gunu bę օkpú ęka
phē baru mu;
eshinu ike aduedu phē?
- ³ Ephe anoduje eje
phururugbada eje eje
l'enyashi lę mgbegu
ali օkpónku;
ęka ejeka dū phē;
teme ęgu nōdu eme phē.
- ⁴ Ephe etsojeru ime ęgbudu
akpakọ ękwo,
atsɔ́ únú-únú ata.
O buru օgbarabvu oshi,
amishije ękali g'ęza bę
ephe avutaje ata.
- ⁵ Ndu-a bụ ndu a chiru achichi
g'ephe ta anoshi
l'ęka nemadzụ ibe phē no.
A nōdu atu phē ụzu g'ephe bụ
iphuru.
- ⁶ E kebutaru phē;
ephe je eburu l'oma nggele,
mini tahuru; buru lę
mgbaka agbara mkpuma;
mbu ụtubuku ime ali.
- ⁷ Ephe anoduje l'ime ęgbudu
l'ęka ono ara mịmimi
eme kwopfukwopfu le
mkpula irwu l'ęka ono.
- ⁸ Ndu bụ ndu mmanu;
bya aburu ndibe ndu
enwedu ępha;
ndu e chiru ęchachi gude
chifu lę mkpukpu.
- ⁹ O buru egube ndu ono bę
ụnwu phē gbę nta-a
wata mu aguru ebvu
phuahaa mu iphu.

- Mu bya bya aburu iphe,
ephe gude atu phukuku.
- 10 Mu du phé ashí;
ephe nódú anóduje
akpa mu uzenya;
ophu ephe ezejeedu ezeze
agbú tóphekwa l'iphu mu.
- 11 O búru iphe, kparú iya nü bu
lè Chileke tóshiwáru
údo mu;
bya eyewaa mu óru;
ophu o duedu iphe,
ephe asoje nsó k'anódu mu
l'iphu mee.
- 12 O búru l'ékutara mu bę
ùnwú-ogbolanu ono
eshije abyá mu ogu.
Ephe agbakashía ónyá
dobegbaa
l'eka mu a-zó okpa;
bya ekephee mu
mgburugburu.
- 13 Ephe tochishia úzo mu;
bya emekpoépho jasú
ephe mebyishia mu;
ophu o dudu g'o ka mma
l'oo onye lanú,
gbaru mu mkpu.
- 14 Ephe nódú asó kpereree
eje abyá;
awú gbütugbutu;
eshi úzo, du l'igbuló
mkpükpu ono,
ephe tsukpóshiru ono
eje abyá.
- 15 Ndzú rwuta mu; nwubvu,
e shi akwabéje mu
bę a chíru oso.
O phekashíhu g'iphe,
phérephe pataru.
Eku mu phukashíhu
g'eka urwukpu

- phukashjhuru l'igwe.
- 16 Nta-a bẹ ndzụ mu eribufuwa.
 Iphe, zụru mu gburumu
 pfuri bùwaa eswe
 iphe-ehuka.
- 17 Enyashi anoduje anyapyashi
 mu ọkpụ.
 Eka-iphe-nọ-mu ono,
 anoduje ata mu kwaramu
 kwaramu ono l'anodujeephon
 ata mu nno mkpúrumkpuru.
- 18 Chileke gude ọkpéhu iya
 lòkota uwe mu nmaa
 erufuleru;
 bya eworu mbèdua l'ophu
 tsùpfua gẹ mu atsùpfuje
 olu uwe mu-a.
- 19 O parụ mu chie l'ime ẹpuchi.
 Mu nodu l'eka ono;
 o woru mu gwee arakabya.
- 20 Mu chiku ngu lẹ mkpu gùbe
 Chileke;
 ọphu i yeduru mu ọnụ.
 Mu gbalihu pfuru apfuru;
 ọ büleru-a ẹnya bẹ i
 leru mu kpoloko.
- 21 I bya aghaaru mu iphu
 bya eworu mu mee
 omeliwe.
 I gude ogboro eka ngu,
 ha ntumatu eme mu
 omeliwe.
- 22 I palia mu ephekerephe
 woru mu t̄arū
 ph̄erephere.
 I nodu apanga mu g'onye
 oke ph̄erephere apanga.
- 23 Mu makwaru-a lẹ i kpúwa
 mu ala maa.
 I kpúwa mu ala eka ono,
 e doberu iphe,
 bù onye nọ ndzụ.

- ²⁴ Sụ-a; o tọ dükwa onye
ahümajechaa onye ike
bvụwaru bya ejeshia
ya echi iphe.
L'eka oočhi ojilekà tògbo l'iphe,
eme iya nụ.
- ²⁵ ?O kwa lẹ mbèdua shi
abujeru; mu -huma
onye eje iphe-ehuka;
mu araaharu iya ekwa?
?Mu te eshidu abujeru;
mu -huma onye ụkpa;
meji awashịhu mu
awashịhu?
- ²⁶ Obenu lẹ mu lerus ẹnya iphe,
dụ ree;
o bụru ejo iya bẹ mu
hụmaru.
Mu lee ẹnya l'iphóró a-dṣuru
mu;
o bụru ochii tükoru
ekameka gbachia.
- ²⁷ Iphe, aswɔrishi mu ime ẹhu ta
adụdu teke qononyaje
haa mu aswɔrishi.
O buepho l'qo eswe
iphe-ehuka tịru mu swiswia.
- ²⁸ Mu tsoru aghaphe;
gbachihuchaa agbachihu;
ophu o bụdu l'qo
anwụ chiru mu;
mu gbachihu ọbu.
Mu pfürü l'echi edzudzu-qha
chia ojilekà-togbo.
- ²⁹ Mu bya bya abụru nwune
nkụta-ọswa.
O bụru mu lẹ mgbashị-ujiku
aswị ọswi.
- ³⁰ Akpọ ẹhu mu jihuwaru
nchi aswashịhuwaa
aswashịhu.
Ehu nodu enwu mu

phuruphuru erekuta anụ.

³¹ Ogumogu, mu shi akpoje
bụwaa mu aphụ.

Ototo, mu shi aphuje
bụwaru erwubvu.

31 ¹Mu l'anya mu pfuru iya
gbaa ya ndzụ lę mu ta abyadụ
ele nwamgboko ẹnya k'ejepfu;

² kele-a; ?bụ gunu bę
nemadzụ e-keta l'eka Chileke,
bu l'igwe?

?Bụ gunu bụ iphe,
Okalibe-kangokotaru-nụ,
no l'ephekerephe nweru,
a-dasweru nemadzụ?

³ ?Tobudu ndu ejo-iphe bę
ola-l'iswi dürü.

Eze iphe-ehuka dürü ndu te
emedu ree?

⁴ ?To hụmaduru ụzo, mu eshi?
To ?to gudu ntụ ọkpa mu
ogu?

⁵ O -bụru lę mu tsoru iphe,
abụdu iphe;
ozoo lę mu gude ọkpa
mu-a chipyabe iphe,
abụdu ire-lanụ;

⁶ mbụ-a; gę Chileke tịwa
mu rọo l'iphe,
ọotịje ndu ire-lanụ;
g'ọ hụma l'uta ta adụdu
mu l'ehu.

⁷ Su-a; o -bụru lę mu
shiswejeru ụzo;
ozoo ẹnya mu duphujeru
okpoma mu ụzo;
ozoo lę mu yejeru ẹka l'iphe,
dụ ejị;

⁸ o ya bụ gę ndu ọzo
rikwa iphe,
mu kọberu l'alị;
teme g'iphe, mu kuru

- akụku bükwaru iphe,
ee-pheshi epheshi.
- ⁹ Mbụ-a; teke ọ bụ l'o nweru
onye nwanyị,
mebyijeru mu ọkpoma;
ozoo lẹ mu jejeru ngge
l'ibe obutobu mu;
- ¹⁰ ọọ ya bụ gę nyee mu
bükwaru onye e-mechaa
ejeru onye ọzo ozi;
teme gę yęe nwoke ọzo
watakwa akwakwa;
- ¹¹ kélé ọọ egube iphe ono
gege aburu iphe-eji,
iphere iya gege adụ.
Ọ bụru iya bụ iphe,
gbaru g'e kpee mu ikpe iya.
- ¹² Ono bükwa ọku, etsujewarọ
tsurwua ali-maa.
Ọ bụru iya gege ekegbushi
iphe, mu gege akpata l'egu.
- ¹³ Sụ-a; ọ -bụru l'ohu mu lanụ
byaru echia mu lẹ mu meru
phę iphe, eghu phę eghu;
ophu mu eyeduru phę ọnụ;
- ¹⁴ ?mu e-mebaa gụnu mę
Chileke tsoahaa mu opfu?
Bụ gụnu bę mu e-pfije mę a
sụ gę mu bya epfua g'o
nwụru mu l'iya?
- ¹⁵ ?Tobudu Chileke meru mu
ye l'ępho ne mu;
meru yębedua?
Tobudu onye lanụ ono
tükoru mu l'iya mee
g'anyi a-dụ l'ępho ne anyi?
- ¹⁶ Sụ-a; ọ -bụru l'onye ụkpa
rwojeru mu iphe;
mu ji ka iya ya anụnu;
ozoo lẹ mu hajeru nwanyị,
ji iya anqedu; ọ kwata ishi;
- ¹⁷ ọ -bụru lẹ mu wojeru

- nri mu dobe k'eri nwékinyi
 mu; ọphu mu ekeduru iya
 ụnwu ogbee, enwedu nna;
- ¹⁸ obenu l'eshinu mu bụ
 nwata bẹ mu shièpho
 heta iya g'onye nna iya ehe;
 teme mu shièpho eshi ọphu
 a nwürü mu eleta nwanyị,
 ji phẹ anqedu ẹnya.
- ¹⁹ Mbụ-a; mu -hümajekwa onye
 emebyihu emebyihu opfu
 l'o to nwedu iphe,
 anma l'upfu;
 ọzoo onye adudu g'o dù iya,
 enwedu uwe eye l'ehu;
- ²⁰ ọphu ọ göduru ọnụ-oma nụ
 mu;
 opfu lẹ mu gude ejị atụru
 ibe mu meta ukpo gude
 gbobuta iya oyi.
- ²¹ O -bụru l'o nweru iphe,
 mu halijeru eka mee
 ndu enwedu nna;
 opfu lẹ mu bụ onye ọnụ
 erwu l'opfu l'ulo-ikpe;
- ²² G'eka kwahükwa mu l'ukuvu;
 g'o shikwaa inwo rifu erifu.
- ²³ Sụ-a; eshinu mu atsụ Chileke
 ebvu l'ọo-nụ mu aphụ;
 teme mu nọdu atsụ
 akpabiri iya ebvu bẹ mu te
 emejekwaru egube iphe ono.
- ²⁴ Ọme mu chíru ụpfu ye
 l'okpoga mkpola-ododo;
 ọzoo lẹ mu sürü ọkpobe
 mkpola-ododo l'ọ kwa
 iya gude ndzụ mu;
- ²⁵ Ọme mu tejera ẹswa
 kpua iphe, mu nweru;
 mbụ ẹku, mu gude eka
 mu kpata;
- ²⁶ Ọme mu wojeru ẹnya

- dabę l'enyawu,
 egbu nwijinwii;
 ọzoo lę mu wojeru ẹnya
 dabę l'ọnwa,
 echi phuuphuu;
- 27 k'ophu bụ l'iphe ono byaru
 bya esweta mu ọkpoma;
 mu gude ẹka mu ọwa-a
 baaharụ phe ejá lę mpya;
- 28 noo iphe, gege abụru iphe-oji,
 gbaru g'e kpee mu
 ikpe iya bụ onoya;
 kélé mu -nodu eme nno
 bụ iphe ọbu bụ lę mu ta
 akpọduru obu yeru Chileke,
 bu l'igwe.
- 29 Ome ẹhu tsojeru mu
 ụtso l'onye ọhogu mu
 larụ l'iyi;
 ọzoo lę mu tejeru ẹswa kpua
 iphe-ehuka, byapfutaru iya nụ;
- 30 mbụ-a; mu teke
 egudeswekwa ọnmu mu-a
 mee iphe-oji;
 k'atụ ndzụ onye ọhogu
 mu ọnmu.
- 31 O to dükwa onye nō l'ibe
 mu sujeru lę ya te erijidịru
 epho l'ibe Jiobu.
- 32 Mbụ l'o toko duswee onye
 shi eshishi, kwajeru lę gbororo;
 kélé mu shi eghebejeephoh
 ibe mu ọnmu;
 gę ndu eje iphe bata
 bya akwaa.
- 33 Mu teke emeswe iphe-oji,
 woru domia ęgube
 ndiphe emeje domia-a;
 mbụ woru ikpe,
 nmarụ mu nụ domia
 l'ime ọkpoma mu;
- 34 kele mu atsụ ikpoto

oha ebvu;
gude ndzụ-agugu k'iphe,
ee-pfuru mu kwaa l'ulo;
ophu mu afutajedu afuta.

35 Gege ọ dukpooru onye

e-ye ọnụ l'iphe-a,
mu epfu-a!

Mu doakwaru edo mu
ye eka l'ekwo.

Ge

Okalibe-kangokotaru-nụ
gbawa mu iya rọ!

Gege iphe-a, ndu epfuru mu
nụ sụru lẹ mu meru-a bẹ¹
ephe deru l'ekwo dobe;

36 mẹ mu ewojeeru iya

pho jikoru l'ukuvu;
mbụ lẹ mu gege ewoेeru
iya pho kpuru g'onye
kpu okpu-eze;

37 mẹ mu eshikwanụ

ishi lanụ dooru iya edo
ehu mu nanụ nanụ;
mẹ mu abyakpoeopho
bya apfuru iya l'iphu
g'onye pfuru l'iphu
ndu-ishi.

38 “Ọ -bụru l'alị mu e-chi mkpu

kpuua mu;
mbụ lẹ mgbawara,
nọ iya nụ bụ ẹnya-mini anwụ
iya shokoshoko;

39 ọ -bụru lẹ mu riru iphe,

mu kɔru iya lẹ mu ba pfu
ugwo ozi iya;
ozoo lẹ mu mebyiru ndzụ
ndu eje iya ozi;

40 g'o bụkwaru ẹwu-óbvú

e-fushi iya.

Ge witi, mu kɔru iya te
emekwa ememe;
eswa mmanụ efushia

ya l'ozo balị, a kuru iya."
Nta-a bẹ Jiobu
yeghewaru ọnụ.

Opfu Elihu

32 ¹Tobudu iya bụ; ụmadzu eto ono haa eye ọnụ yeru Jiobu; kele o pfuberekoto l'ènya nkiya. ²Noo ya; Elihu tangirihi. Opfu ẹhu Jiobu mee; ẹhu ghuhaa ya eghu; kele Jiobu haru eme Chileke onye pfuberekoto bya emechia onwiya onye pfuberekoto. Elihu bükwanu nwa Barakelu, bụ onye Buzu; oshilokpa Ramu. ³Ọnyà iya pho ephe n'eto mekwapho; ẹhu nodu eghu iya eghu; kele ephe ta adudu ike pfukpee Jiobu; ọle ephe nmakwaru iya nụ ikpe. ⁴Iphe, kparu iphe, Elihu nökpoepho doo gę ndu ọphuu pfugbukpoada g'o dụ phę teme o yejeru Jiobu ọnụ bụ l'ephe buchaaya ọgerenya. ⁵O be g'o nonyaaru; ọ hụma l'umadzu eto ono ta maedu iphe, ephe e-pfu; o ghuhaa ya eghu.

⁶Tobudu iya bụ; Elihu, bụ nwa Barakelu, bụ onye Buzu bya eyee ọnụ sụ:

Mbędua bükwa nwata;
unubędua bùwaru ndu
bụ ọgerenya.

Ọ bürü iphe ono meru g'o
gude mu shi aso unu ẹnya;
ophu mu ejeduru atu ama
k'epfuru unu gę mu
mataberu.

⁷Mu shi rịa sụ: G'ogerenya
pfunaa opfu.
G'onye nowar apha olehole
zinaa mmamiphe.

⁸Obenu l'oo maa, nō nemadzụ
l'ime;
mbụ unme
Okalibe-kangokotaru-nụ bẹ
emeje gę nemadzụ maru iphe.

⁹Ọ tọ bükwapho ọgerenya
amajeru iphe;
ophu ọ bükwapho onye
akahụwanu bẹ iphe edoje
ẹnya ree.

¹⁰Noo g'o gude mu sụ: Unu
gebekpodapho.
Mbędua e-pfufukwarupho

- unu iphe, mu maru.
- ¹¹ Mu shikpoekwapho daa gbẹe;
unu nọdu epfu k'unu.
Mu shi ngabékpoephō nchị eka
unu tsoru achòkashi iphe,
unu e-pfu.
- ¹² Mu ngabékpooru unu nchị
rengurengu;
ole ọ tọ dudu g'o ka mma
l'ọ o onye lanu l'ime unu,
dürü ike goshi Jiobu
l'o meru ejì.
Ophu ọ dudu g'unu ha onye
dürü ike zaa ya aji,
ọ jíru unu.
- ¹³ Unu ta asukwa l'unu
ahumawaa mmamiphe.
Gẹ Chileke mawaruro ọnun,
oo-yeru Jiobu;
l'ọ tọ bùdu nemadzụ maru
ọnun, oo-yeru iya.
- ¹⁴ Sụ-a; eshinu Jiobu abụdu
mu bẹ oopfurū bẹ mu te
epfukwaru iya;
ophu mu eyekwaru iya
ọnun egube unu yeru iya.
- ¹⁵ Ee! O tọwaru phẹ eberebete;
ophu ẹphe amaẹdu iphe,
ẹphe e-pfu.
- ¹⁶ ?Bụ gẹ mu ngabéhunuru
gunu nta-a,
g'ephe nọwaa
nggujingguji-a;
g'ephe nmamoru l'eka pho;
ophu ẹphe amaẹdu iphe,
ẹphe e-pfua?
- ¹⁷ Mbédúa kwapho nwekwarupho
ọnun, mu e-ye.
Mbédúa l'e-pfukwapho gẹ
mu maberu.
- ¹⁸ Noo kèle opfu jiru mu ọnun
ebushihu ebushihu;

téme ọphu obu mu ekwedu
gẹ mu dobe ọnụ doo.

¹⁹ Lime onwomu bẹ mu
dụephə gẹ mèe,
a gbaru ye l'ime ekpemu
kpuchia.

Mu dùephə g'ite ọphíúú,
e yeru mèe;
Ọ nödu abya agbawahụ.

²⁰ Mu e-pfu opfu g'ehu agüa mu
phoo.

Mu a-sa ọnụ yee ọnụ.

²¹ Ọ tọ dükpodaa onye mu agba
eyeru;
ophu ọ dükwa onye mu aja
ajaja mkpẹ;

²² kélé ọme ọ kworu mu ẹhu;
mbụ aja nemadzụ ajaja mkpẹ;
mẹ onye ono,
meru mu dobe ono ewofu
ndzụ mu egwegwa.

33 ¹Noo g'o gude mu sụ-a: Jiobu;
jiko ngabékpoekwapho
nchị rengurengu
l'iphemiphe-a, mu epfu-a!

² Mu abyakwa asa ọnụ wata
epfu opfu;
mbụ l'iphe, mu abya epfupfu
degekwaru mu edegeru l'ọnụ.

³ Opfu, mu epfu bẹ mu gudekwa
obu, guru ịphóró epfu.
Ogbogboromọnụ mu bürü
iphe, ọ maru bẹ oopfu.

⁴ Ọ kwa Unme Chileke meru
mu dobe.

Ọ bürü Unme
Okalibe-kangokötaru-nụ
bẹ mu gude nödu ndzụ.

⁵ Zanaa mu iphe-a,
mu abya epfupfu-a
m'i -je l'adụ ike.

Dozia onwongu gẹ mu lẹ ngu

- pfuta iya.
- 6 Oo g'i dū bū gē mu dū l'iphu
Chileke.
- Oo g'e gude ejā mee ngu bū
g'e gude ejā mee mbēdua.
- 7 Gē ndzū mu te ejekwa ngu
agūgu;
ozo bū l'ēka mu bya ngu
ebyibyi-a ta anyibedu ngu
rō ेrwa kē nno.
- 8 I gudekpoo ḥonu ngu pfua ya;
mu nūma;
mbū lē mu nūmakpooru
iphe, i pfuru gedegede
teke i pfuru iya.
- 9 "Lị duebe ree;
ophu iphe-eji adudu ngu l'ehu.
Lị dū iche; ophu ọ dudu ụta,
dū ngu l'ehu;
- 10 tēme Chileke nōdu
etsokwa ngu pho opfu.
O woru ngu ḡua l'onye
opfu iya;
- 11 bya akporu ngu ɔkpa ye
lē mkporo;
tēme ọ nōdu anōduje enyocha
iphemiphe, iimekpoo
ememe ophu."
- 12 Ole iphe, mu emekwanu
g'i maru l'ēka ono Jiobu
bū l'iswi ta adudu ngu mma;
kele Chileke kakwa nemadzū shii.
- 13 ?Dēnu g'o gude i nōdu ayoro
iya ɔshi asuje l'o too yejedu ḥonu
l'opfu েhu үnwu-eliphe?
- 14 Kele Chileke epfije opfu;
o -pfua ya l'uzo iya ɔwa-a;
l'o pfua ya l'uzo iya ozo.
O too dokwapho nemadzū
enya.
- 15 Oopfu iya lē nrwō;
mē l'ophulenya enyashi;

- teke oke mgbenya
 tüşigbawaru nemadzụ;
 ẹphe nodule eku mgbenya
 l'eli iphe-azee phę.
- 16** Noo teke oopfije opfu ye phę
 le nchi;
 mee; ndzụ aguhu phę l'okwa,
 ọnmaru phę;
- 17** g'eeshi gę nemadzụ haa
 emeswe iphe;
 mekwapho g'o to kuhę
 onwiya;
- 18** g'eeshi g'a dzota iya g'o to
 dalahụ l'iduma;
 dzotakwapho ndzụ iya g'e te
 gude ogu-echi súpyashia ya.
- 19** O dürü ophu Chileke egudeje
 iphe-ememe hụa nemadzụ
 ahùhù obu;
 gburu iya togbo l'iphe-azę
 ya anyapyashi iya ọkpu;
- 20** k'ophu bu l'onye obu
 bę nri aduje ashị.
 Nri, kachakpoo ụtso aburu iphe,
 anodu atsọ iya ilu.
- 21** L'o joo ęhu bürü ọkpu.
 Okpu iya ono, e te shidu
 ahumaje l'enya ono awushiru
 ke jashịi.
- 22** L'ookpo gęegee akpo
 ala l'ilu.
 Ndzụ iya eje alapfu
 ụnwu-ozi ali-maa.
- 23** Obenu lę-a; o -bürü l'o nweru
 ojozi-imigwe, nö iya
 l'aguga bürü onye nö l'echilabö;
 onye lanụ l'ime ụnu ụnwu
 ojozi labo l'unu iri;
 g'o pfuaru nemadzụ iphe,
 gbaru iya l'ememe;
- 24** g'o meeru iya eze-iphe-oma
 su:

- “Jiko g'a dzqo ya rø g'ø to
 daba l'iduma;
 lę ya hümawaru onye a-nóduru
 iya l'itumo.”
- 25 Noo teke akpø ἑhu iya a-bya
 enwee dù gę kę nwata nshji.
 Lọ bya alaphu azụ je
 adukpooro g'ø dù teke
 o bụ nwokoro.
- 26 O -pfuru nü Chileke;
 l'o meeru iya iphe, o pfuru;
 l'ọ hümä iphu Chileke
 tee ọkpobe ęswa,
 Chileke abyakwa emee ya
 l'ọ bürü onye pfüberekoto
 ozo.
- 27 Noo teke ọo-pfuru
 l'edzudzu-oha pfua ya
 hoo haa sụ:
 “Mu meakwaru iphe-eji;
 teme mu mebyiwaa iphe,
 pfuru nhamunha;
 ọphu a gwataduru mu
 ugwo iphe, mu meru.
- 28 O gbafutaru ndzụ mu;
 ọphu mu adabaduru l'iduma.
 Nta-a bẹ mu a-dzụru ndzụ;
 hümä eka ịphóró dù.”
- 29 Lewaro; Chileke emejekwaru
 nemadzụ iphemiphe ono
 ugbo labo;
 mee ya ugbo eto;
- 30 g'eeshi g'ø nafuta ndzụ iya
 g'ø to dalahụ l'iduma;
 k'ophu ịphóró kę ndzụ-a
 l'a-nodu echikwaduru iya.
- 31 Sụ-a; nödukpoekwapho doo
 Jiobu; ngaberu mu nchi.
 Nödukpoekwapho doo gę
 mu pfu iphe, mu epfu.
- 32 Teke i nweru ọnụ, ii-ye;
 yeeru mu iya.

Pfua iphe, dù ngu k'epfupfu;
 kele ọ dù mu g'a sụ l'e
 kpefurú ngu.

³³ Teke ọ tọ dùdu;
 ngabékpoeru mu pho nchị.
 Nodukpoephō doo gę mu zia
 ngu mmamiphe!

34 ¹Elihu byakwa eyee ọnū
 bya asụ-a:

² Unu ngabékwa nchị l'opfu,
 mu epfu; unubé ndu
 maru iphe.
 Unu ngabékwaru mu nchị;
 unubé ndu nwụru
 iphe anwụnwu;

³ kele ọ g'eedeje ọnū lę nri
 g'a maru ụtso iya-a;
 bụ g'aangaję nchị l'opfu.

⁴ G'anyi hótanu iphe,
 pfuru nhamunha l'onwanyi.
 G'anyi tükonu nwụa iphe,
 dù ree.

⁵ Mbụ lę Jiobu súru l'iswi dù
 iya mma;
 ophu Chileke ekwedu iya
 aharu enge.

⁶ Lọ kaléru iya; a súkwapho lę
 ya adzụ ụka.

Lọ tọ dùdu iphe, ikpe iya
 nmarụ iya; ole ónyá,
 o gburu iya bụ agwọta
 agwọta.

⁷?Unu húmajeru onye ophu
 dù gę Jiobu;
 onye ophu angü ekwe une
 g'onye angü mini?

⁸ Ndu ẹphe l'iya achị idzu lanụ bụ
 ndu eme ejø-ememe.

Ọ bürü ndu ejø-iphe bę ẹphe
 l'iya aswị ọswi;

⁹ kele ọ súru lọ tọ dùdu iphe,
 nemadzụ erita l'eme iphe,

- dụ Chileke ree.
- ¹⁰ Sụ-a; unu ngabékwaru mu
nchị; unubẹ ndu iphe
edoje ẹnya.
- Tuswekw! Chileke ta
abyakwa eme ejo-ememe!
Ọkalibe-kangokotaru-nụ ta
abyakwa eme iphe,
adụdu ree!
- ¹¹ O kwa ụgwo bẹ ọopfije
nemadzụ l'iphe, o meru.
O nodu ewotajeru iya iphe,
gbaru umere, oome.
- ¹² Mbụ-a; ọkpobe opfu kpo
bụ le Chileke te emejekwa iphe,
adụdu ree.
Ọkalibe-kangokotaru-nụ ta
anmaswejekwa ikpe
anmaswe.
- ¹³ ?Bụ onye meru Chileke g'o
bürü onye eliphe-a
l'ophu dụ l'eka?
?Bụ onye bụ onye sürü iya g'o
lekoṭa mgboko-a gbaa
mgburugburu?
- ¹⁴ O -bürü l'ọ bụ uche iya;
o seta ndzụ sephu azụ;
bya erwuta unme,
aatuje atụtu doberu onwiya;
- ¹⁵ nemadzụ l'ophu atukoeopho
bürü mkpurupyata
mgbo lanụ.
Nemadzụ anwụhu je abürü ejá,
nọ l'alí.
- ¹⁶ O -bürü l'iphe edoje ngu ẹnya;
ngabékwa nchị;
numakwa iphe-a,
mu abyá epfupfu-a.
- ¹⁷ ?Bụ onye ono, ikpe pfuru oto
dụ ashị a-byá abürü onye
bụ ishi?
?I sürü g'ii-nma iya ikpe;

- mbụ onye ono, pfuru oto bya
aburu onye parụ eka ono?
- ¹⁸ Təbudu iya bụ onye ono,
asuje ndu eze: O tə dudu iphe,
unu bụ!
- Lọ sụ ndu nweru ẹnya:
Ejo-iphe parụ unu eka l'ehu!
- ¹⁹ Oo ya bụ onye ono,
ta agbajeduru nemadzụ ọdzori
ofpu l'ọ bụ onye-ishì;
ophu oo-wotadu iphe,
o gogo meru onye ụkpa
meeru onye eze ofpu l'ọ bụ eze;
kélé ẹphenebo tükoru bürü
iya gude eka iya mee phę.
- ²⁰ Ephe anwụhuje
buregedegengu l'echi abalị.
Ọonmaghukota igwe ọha anmaghu;
ephe anwụshihukota.
Ndu oke amadụ bẹ oowofujekwa;
ole ọ tə bükwa nemadzụ
egudeje eka wofu phę.
- ²¹ “Sụ-a; ẹnya Chileke
tükokwaru iphe, ndiphe eme
hụmakota;
teme ọ nođu ahụmakotaje
eka ephe zorù okpa.
- ²² O tə dudu eka agba ochii,
dụ nụ; ophu ọ dudu egube
dadishi, dụ nụ,
bụ eka ndu eme ejio-ememe
e-je edomia onwophe.
- ²³ O tə dudu Chileke mkpa
kẹ gẹ ya bya awata enyocha
nemadzụ ọzobaa;
mbụ kẹ g'ephe bya anodu iya
l'iphu k'ikpe ọzobaa.
- ²⁴ O too jejedu akpata ishi teme
l'ọ chikaa ndu oke amadụ;
bya ahọ ndu ọzo dochia
ẹnya phę.
- ²⁵ Eshinu ọ makotaru iphe,

- ẹphe eme
bẹ oomekpeje phẹ l'enyashi
gwee phẹ arakabya.
- 26 Lọ hụa phẹ ahùhù ejio-iphe,
ẹphe eme l'edzudzu-oha;
eka onyemonye a-hụma phẹ;
- 27 opfu l'ephe harụ
etso Chileke;
ophu ọ dudu iphe,
ọ sụru g'e mee, dürü ophu
ẹphe akpajẹ ishi ememe.
- 28 Ephe emeje; ndu akpa nri
echi mkpu, erwuje Chileke
lẹ nchị;
k'ophu Chileke anumaje
ekwa ndu adudu g'o dù phẹ.
- 29 Ole ọ bụ; ọ -sukwanu lẹ ya te
eyekpôdaa ọnụ; ? bụ onye sụru
iya anma ikpe?
O -domia iphu iya;
? bụ onye bya adụ ike hụma iya?
- Ole ọ kwa iya nwe nemadzụ
bya enweru ọha l'ophu.
- 30 Oomeje g'onye te emedu ele
Chileke ta aburu onye-ishị;
k'ophu ọ tọo watadu agbaru
ndiphe ónyà.
- 31 Ọ -buru kẹ gẹ nemadzụ
sụ Chileke:
'O dekwaru mu; ophu mu
alaphubaékwa azụ l'iphe-eji
ono ọzo;
- 32 Zinaa mu iphe,
mu taa dudu ike ahụma.
Mu -mewaa eji;
mu tee emehedu iya ozobaa.'
- 33 Sụ-a; ? bụ g'o dù ngu ree
 bụ g'i dobesụ lẹ Chileke
a-pfụ ngu ụgwo l'eka
i ti kwedu g'izimanụ lwa
ngu azụ?
- Ọ kwa ngu e-pfukpoeopho

l'onwongu; o tø bükwa
mbedula. Pfukwaa iphe,
i maru.

³⁴ Gé ndu iphe edoje énya
yenaa oun.
Gé ndu mmamiphe,
l'anü iphe-a, mu epfu-a
pfunaa sú:

³⁵ 'Jiobu epfukwa opfu onye
enwedu egomunggo;
mbü l'opfu iya ta adükwa
omilomi.'

³⁶ O dù g'a sú lè Jiobu bé
aa-hükpoepho ama hụ-rwua
ya l'ishi;
kele oopfu g'onye ejio-iphe.

³⁷ O meru iphe-eji; tème o nödu
eko Chileke erekpa l'ishi.
Oonoduje l'echilabó anyi akú
eka aja anyi ewenu;
tème o nödu epfu ejio opfu
mpfukwase ekpu Chileke."

35 ¹Elihu nödu eyekwaro oun,
ooye.

² Sú-a; ?i dobesü l'iphe ono
bü apfubekoto;
g'i súru l'apfubekoto nkengu
ka kę Chileke?

³ Ole i jikwaru iya nü sú:
?Bü urwu gunu bé iirita iya?
Sú: ?Bü gunu bü obunggo,
dù iya nü l'i haru eme iphe-eji?

⁴ Gebe gé mu bya eyeeru
ngu oun;
gü lè ndu unu l'iya eshi owanyà.

⁵ Palikpodapho énya lee
l'akpaminigwe.
Tabékpodapho énya tatata
l'urwukpu ono,
nö ephekerephe
ephekerephe l'uzo ishi
ngu ono.

- 6 I -mee iphe-eji;
 ?i mekataru Chileke l'awe?
 Iphe-eji ngu -dükpoo igwerigwe
 g'o dükhabe; ?oo-mebata
 iya gunu?
- 7 Teke o bụ l'i pfuberekoto;
 ?i nṣuru iya gunu?
 Tọo ?bụ gunu bẹ ọonata
 l'eka ngu?
- 8 Ejo-iphe, iime buepho
 onye dù gę ngu bę
 oomekata.
 Apfubekoto ngu bükwarupho
 ụnwu-eliphe bę o dürü.
- 9 “Ọobujeru; e -menuka
 ndiphe ewere;
 ephe eye mkpu l'ọnụ.
 Ephe echiaha: ‘Ojileka togbo’;
 kele ndu ike dù l'ebyi
 phę ęka l'ehu.
- 10 Ole o tọ dùdu onye asuje:
 ?Bụ awe bę Chileke,
 bụ onye meru mu nụ nọ;
 onye ewojeru ebvu-oma
 nụ nemadzụ l'enyashi;
- 11 onye ka anyi ezi iphe
 eme lę g'oozi anụ, bu l'eliphe;
 bya emee; anyi ka ęnu,
 ephe l'eli amaru iphe.
- 12 O to yejeduru nemadzụ
 önü mę o -nodu echị mkpu.
 O bürü iphe, kparụ iya nụ
 bụ lę ndu ejo-iphe
 kunukaru onwophe.
- 13 Tororo iya bụ lę Chileke te
 eyejedu önü l'arwɔrwo iphorο,
 ephe anoduje arwο;
 mbụ lę
 Okalibe-kangokotaru-nụ te
 eyejedu önü l'ęgube
 iphe ono.
- 14 ?Denu g'o buechia gube onye

suru lị tị hụmaduru iya
ahụma ophu bẹ ọ-o-nodu
angaru nchi;
mbụ gube onye suru l'ikpe
ngu dabyiru l'atatiphu iya;
i je l'anodu echeru iya?

- ¹⁵ Teme i sụkwapho l'ehu-eghu
Chileke ta adudu iphe, oomeje;
ophu ọokpajedu onye
eme ejio-iphe ishi.
- ¹⁶ Oo ya bụ lę gube Jiobu
epfu mkpokoro opfu.
Iipfu mpfukwase opfu,
enwedu ishi.”

36 ¹Ophu Elihu ahakwaru iphe, oopfu.

- ² Tabakpoekwapho nshi
nwanshị;
ge mu goshi ngu l'o
nwebakwaru-a iphe, ee-pfu
l'opfu ehu kẹ Chileke.
- ³ Eka mmamiphe mu shi
dükwa enya.
Mu jekwa egoshi l'ikpe
kalerule onye ono,
meru mu nụ ono.
- ⁴ G'o dokwaa ngu enya ree
l'opfu, mu epfu ta
adukwa ophu bụ ụka.
Lonye iphe doru enya doębe
bẹ unu l'iya tükokwaru
nodu l'eka-a.
- ⁵ Chileke pakwaru eka;
ole o to lephuduru
nemadzụ enya.
O parụ eka bya ekeru
jimujimu l'iphe edo enya.
- ⁶ Ndu ejio-iphe bẹ o too
dobejedu ndzụ.
O nodu anujekwanu ndu
aakpa ehu iphe,
rwuberu phẹ nụ.

- 7 Enya ta alufujedu iya
 alufu l'eka ndu pfuberekoto
 no.
- Oomeje; ephe le ndu eze
 atuko buru eze;
 teme o nodu ekutseje phe
 ephekerephe jasu l'ojojoje.
- 8 Obenu teke o bu l'a tñru
 nemadzù mkporo;
 l'udo iphe-ehuka tñru
 iya swiswia;
- 9 bu iphe, Chileke eme bu
 loogoshi phè iphe, ephe meru;
 l'ephe meru iphe-eji l'eka
 ephe eku onwophe.
- 10 Iphe, oome bu g'ephe ngabè
 nchi l'uzo, aakpo-ziru phè;
 bya asukwa phè phò
 g'izimanu ejo-ememe,
 ephe eme lwa phè azu.
- 11 Ephe -mee iphe, o pfuru
 bya ejeahaaru iya ozi;
 nweswe ndzù phè ophu
 phoduru nü aburu phè
 eswe ehu-odu-guu.
- Nwapha olemole ono,
 phoduru le ndzù phè ono aburu
 apha, a-buru phè k'oma k'oma.
- 12 Obenu teke ephe jikaru
 l'ephe te eyeduru iya onu;
 oburu ogu-echi be
 ee-gude saa phè osampfu.
- Ephe anwuhu l'ebé ephe
 enwe egomunggo.
- 13 Obenu le ndu Chileke adudu
 lobu phè ewojeru
 ehu-eghu gude suchia
 obu phè obu;
 mbu o -kekpo phè egbu
 g'ookehabé;
 ephe ta aradu g'e yeru
 phè eka.

- ¹⁴ Ephe agbakwohuje nwụihu
teke ephe bùkwadu okorobya;
tsoru unwoke, a goru lę nshi,
agba ükpara laa l'ite lanu.
- ¹⁵ Obenu lę ndu eje iphe-ehuka
bę oonafutaje l'iphe-ehuka ono.
O nodu epfije opfu gude düa
phę obu m'ephe nodu
eje iphe-ehuka obufu.
- ¹⁶ O kwa mkpu bę oogbaru
ngu.
Oome g'o phafuta ngu l'asha
iphe-ehuka dobe ngu lę
phorokotoko eka
adukpoedu iphe,
akpakübe ngu nü;
teme nri, e doberu ngu g'i
ria bụru nri, kachaa ree.
- ¹⁷ Obenu lę nta-a bę ikpe,
e kperu ngu bụ ikpe,
gbaru onye ejio-iphe.
Ikpe, pfuru oto yęe
iswi-odemma tūwaru
ngu swiświa.
- ¹⁸ Tökwa ęhu g'o tọ dü onye
e-gude ęku deru ngu ye.
B'ekwekwa g'oke ụphalazu
chechi ngu iphu.
- ¹⁹ Eku ono; ?oo-me g'i ti
noduhe l'iphe-ehuka-a?
Tọo ?ii-gude ıkpehu ngu l'ophu
gude nahu iya?
- ²⁰ Be lekwa ęnya ụdu ęnyashi
ono,
emeje gę ndiphe shi
l'ibe phę chihu ono.
- ²¹ Tọnupho ęhu g'i ti je aghaarу
ejio-ememe iphu,
bụ iphe, mu ele ęnya
l'i ka ahata eme l'eje iphe-ehuka.
- ²² Chileke bę e kutseru kele
ike dü iya shii.

- ?Bụ onye bụ O-zì-iphe,
aatụ eyeru iya?
- ²³ ?Bụ onye sụru asụ Chileke:
Waa iphe, ii-me baa.
- Tọo ?bụ onye sụru iya asụ l'iphe,
o meru bẹ o mekwarụ ejị?
- ²⁴ Nyatajékwa kwolita
ozi Chileke,
bụ iphe, ndiphe agụ ebvu
gude etu iya ẹpha.
- ²⁵ Nemadzụ l'ophu
huma-dzuwaru iya.
A nodu agbeje ụzenya ele
iya phoriphori.
- ²⁶ Chileke pakwarụ eka
mebyi apapa;
daghata gę mmamiphe anyi ha.
Ọ tọ dükwa onye adụ ike aguta
apha ole ọ nowaru ndzụ.
- ²⁷ Ọomeje mini; l'qoda paapaa.
Ọ buru mini ono l'edzeje
wqowoowoo awụ ala
l'oma nggele l'oma nggele.
- ²⁸ Igwe avuje tsutsutsu;
l'o dzekwapho mini,
parụ eka wushiru ụnwu-eliphe.
- ²⁹ G'oogudeje erwu erwurwu
ta adükwa onye o doru enya;
ophu ọ dükwa onye maru
g'oomeje shi l'okpoku iya
atụ ebgigwe tarara tarara.
- ³⁰ Húmanu g'o woru
ebemu-igwe iya doo
onwiya mgburugburu;
bya egude iya ekpuhaje
eka kachaa omilomi
l'eze-enyimu.
- ³¹ Ọo egube ono bụ g'o gude
elekọta eliphe l'ophu.
Ọ nodu emefuta nri eme
k'etsutsu iya.
- ³² Iphe, jiru iya mkpoji-eka

bụ egbigwe.

Ọ bürü eka dụ iya ree bẹ¹
qotuje iya.

33 Ọo ririri bẹ oodeje l'a
maru l'oobyawaa
edze oke mini;
mbụ je akpaa l'eswi,
eeche echeche
egoshijechakwaa l'igwe
emewaa ome mini.

37 ¹Nta bẹ meji etekwa mu
ophe;
mbụ lẹ meji akufukwa mu
akufu.

² Unu ngabékpodapho!
Unu ngabẹ nchi
nümakpodapho olu Chileke!
Unu nümakpodapho ekiri,
o gude ọnụ iya asụ!

³ Oomeje; ebemu-igwe alọ
waawaa l'igwe;
l'o rwuchaa eka igwe beru
alị beru.

⁴ Teke e mechaerupho;
o raahaa órà;
l'o gude oke olu iya atụ
egbigwe.

Ophu ọ dudu ophu oodophuje
azụ mẹ órà iya gbuwuwa.

⁵ G'olu Chileke egudeje edebe
ririri bẹ dụ oke ebvu.
Ọ nodu emeje iphe, parụ eka;
meghata g'ooodobe
nemadzụ enya.

⁶ Ọo ya asuje aka-mini-sunoo
g'ọ daa l'eliphe.
L'ọ bya asụkwapho igwe: Ngwa;
dzee mini dzeshia ya ike!

⁷ Oomeje gẹ nemadzụ
jebuhu ozi;
shi nno goshi onyemonye g'ozi,
ya eje habe shii.

- 8 Ụnwụ anụ anoduje ekpu
ekpukpu ndzụ.
Ephe ejeje edomichaa onwophe
l'ime ogba phe.
- 9 Oke pherephere eshije l'ogba
iya;
teme oyi-atsutsu nodu
eshije le taphutaphu pherephere.
- 10 Mkpukorophu akamini bụ unme,
Chileke türü atutu bę ooshije.
O -tua ya; phosa phosa mini,
doru nyimunyimu akpukoo
ophu.
- 11 Urwukpu bę oogudeje
tsutsutsu mini wụ-jia awụ-ji.
O bụru urwukpu ono
anoduje atu egbigwe
gbaagbaa.
- 12 O nodu abujeru; o -zia phe;
ephe alojashia onwophe
waawaa l'eliphe l'ophu;
wata eje ozi, o ziru phe.
- 13 Erwurwu bę o gude bya
g'o gude iya hụa
ụnwụ-eliphe ahùhù;
ozoo gude iya gbaa mini
l'eliphe gude goshi
n-yemobu iya.
- 14 Ngabekpodapho nchị l'iphe-a
Jiobu!
Hakpoephoh iphe, iime;
gbukpodapho igo l'odu-biribiri
Chileke!
- 15 ?I makpooru ge Chileke
egudeje esede urwukpu
l'akpaminigwe?
?I maru g'oogudeje alọ ebemu
phaaphaa?
- 16 ?I maru g'urwukpu adojeru
l'eli iya awụnga l'akpaminigwe?
Ono bụkwa eguru ozi, o jeru;
mbụ onye tükoru

- iphemiphe makötaru onoya;
 17 mbụ gübę onye uwe ngu
 ekpo okpomoku l'eka
 mgboko deru yekete.
 O buru iphe, kparụ iya nụ bụ
 pherephere, shi l'uzo ndohali.
- 18 ?Ii-dụ-a ike mee iphe, o meru;
 mbụ mee; akpaminigwe phushi;
 g'o meru nkiya phushi
 lę mgboko-a;
 ọ kpoo gbengu g'onyo,
 a wụru awụwu?
- 19 “Kanụru anyi iphe,
 anyi e-pfuru iya.
 Anyi ta adukwa ike rikobe iphe,
 anyi e-pfu.
 O bürü iphe, kparụ iya nụ
 bụ l'uzo anyi gbanükaru
 ọchii.
- 20 ?Ee-je epfuaru iya lę mu
 acho epfu opfu tọo?
 ?O nweru onye a nonyaa
 rwóahaa arwóorwo g'e
 lwee ya tọo?”
- 21 “A bya lę nta-a; nemadzụ
 te elejekwa ẹnya l'enyanwu,
 echichichi;
 mbụ mè igwe bọo gbarara.
- 22 Chileke abyakwaa. O
 dükwa ebvu l'enya bya adụ
 akpabiri. O shikwa l'isheli abyaa;
 kwaa onwiya akwa lę
 mkpola-ododo.
- 23 O kwa iya bụ
 Okalibe-kangokötaru-nụ;
 bürü onye eka anyi ta
 abyadụ erwu erwurwu ophu.
 O parụ eka l'ike-okpu;
 mè l'ekpe ikpe, pfuru oto.
 Apfubekoto nkiya parụ eka;
 ophu oomedu
 nemadzụ ewere.

2⁴ Noo g'o gude ndiphe
nodu atsu iya ebvu.
Ndu arı l'ephe maru iphe
bę tō gubeduru iphe."

Chipfu wataru eye ounu

38 ¹Tobudu iya bu; a nonyaephō; oke phēphēphē wata ezizi. Chipfu
gbę l'oke phēphēphē ono wata eyeru Jiobu ounu. O su Jiobu:

- 2 ?Bu onye epfu iphe pho?
?Bu onye woru enweru
egomunggo mu rwütoshia;
l'ebé abu l'onye obu maru iphe,
oopfu?
- 3 Rikota onwongu ge nwoke;
ge mu bya ajia ngu aji!
O kwa g'i zaje mu iya!
- 4 Su-a; ?bu awe bę i no teke
mu tūru ıkpa mgboko-a
l'ophu?
Karü mu iya; m'o bürü l'o
doru ngu enya!
- 5 ?Bu onye tūru iya onyeka su
l'owa-a g'oo-habe baa?
?I maru iya?
?Bu onye gude eri tūa l'uswekete
iya?
- 6 ?Bu le gunu bę a kpobechaarū
ıkpa iya?
Töö ?bu onye gbuberu ishi
mkpuma, gude mgboko;
- 7 mbu teke ono, e mechaarū;
kpokpode nchi-abohu tū
üzü wata agü ebvu;
ünwu-ojozi-imigwe g'ephe
hakota gboaha kwakokoo.
- 8 ?Bu onye guru izzo gburumu
gü-buru eze-ényimu ye
l'azü teke ono, o meru
kpukungu kpofuta l'epho
ne iya ono?
- 9 Noo teke mu woru
urwukpu mee uwe yee ya;

- bya eworu tsükiribaa
ochii phua ya g'ekwa;
 10 bya akpaaru iya oke
eka oo-jeberu;
bya asụ-chia ya woru iya
gụa kpükpurukpu.
- 11 Noo teke mu sru: “Lekwa
eka ii-jeberu; ba ghatakwa
eka ono!
- Lekwa eka akparamini
ngu e-ku onwiya
jeberu gburu.”
- 12 ?I sujewaru nchi-abohu
l'owa-a iphe, oo-me baa?
?Ozoo karu geregere ụtsu
l'owa-a eka rwuberu iya nụ
baa?
- 13 ?I sujewaru iya g'o je
egudegbaa eka l'igburonu
igburonu mgboko
jia ya phulaphula jishia ya
ndu ejo-iphe?
- 14 Mgboko l'ophu kpuru
oronmono g'urwa, e gude
eme ọhubama;
teme ọ nođu aduje rwarji
g'uwe.
- 15 Ndu ejo-iphe be e te
ekwedu g'iphóró dürü;
teme a nyakwoshichaa phę
eka ẹphe shi palichawa
ephekerephe.
- 16 ?I jejewaru ije jerwua
eka oke-enyimu agba
deredere?
?I jejewaru ije l'eka enyimu
bu ụtubuku?
- 17 ?E goshijewaru ngu
onu-abata ali-maa?
?I hümajewaru eka eeshije
abahụ l'onyonyo onwu?
- 18 ?I rijekpowaru iya;

- o doo ngu ẹnya sụ gẹ
mgboko-a l'ophu habe
phorokotoko?
- Karụ mu iya mē o -buru l'i
tükoru iphemiphe-a
makötaru!
- 19 ?Bụ awe bẹ eeshije eje
eka ìphóró bu?
?Bụ awe bẹ ọchii chíru
upfu yee?
- 20 ?I dụ-a ike dua ndu ono
g'ephe lagbaa ẹka ephe
shigbaa?
?I maru ụzo, eeshije eje ẹka
ephe akwaje?
- 21 Mu maru-a l'i makötaru
iphemiphe ono;
eshinu a nwụadaru ngu
teme e mee iphemiphe ono.
I nowaru ndzụ nogbawaa
apha, dụ igwerigwe!
- 22 ?I bahujewaru l'ulo ẹka
aakubeje aka-mini-sunoo?
Tọo ?i hümajewaru ulo
ophu aakubeje ire egbigwe,
- 23 bùro iphe, mu doberu
kwabèru teke iphe-éhuka a-bya;
mbụ kwabèru mbòku ogu
a-da.
- 24 ?Denu gbororo, eeshije eje
eka ìphóró futaru;
ozoo ẹka pherophere ụzo
ẹnyanwu-awawa
eshije dzuru mgboko?
- 25 ?Bụ onye gbuwaru ọswawara
tögbo;
o bùru ụzo, mini eshije edze;
bya atögboru egbigwe ụzo,
oo-nodu eshi.
- 26 O nodu egudeje iya agba
mini l'eka nemadzụ te
ebudu ebubu;

- mbụ echięgu, adudu onye
bu iya nụ;
- 27 gude iya mee gę ncharacha
ali, adudu iphe, dù iya nụ
ngu-jia ępho wata
efushi ęswa ọphúú.
- 28 Mini ono, igwe edzeje ono;
?o nweru nna tọo?
Mbụ-a ?bụ onye nwụru iji,
akwa akwakwa?
- 29 ?Bụ nwanyị ole nwụru
mkpukorophu mini oyi?
?Bụ onye tsuru ime
mkpukorophu iji mini ono,
eshije l'imigwe adashịhu ono,
- 30 bụ iya emeje mini l'ọ
kpükoo ophu dù
gę mkpuma;
mbarabata ogbumini ahụkoo
ahụko?
- 31 ?Ii-dù-a ike swikobe
kpokpode, Puleyadesu?
Tọo ?ị dù ike atọshi
kpokpode, Orayonu
g'ọ nodu nanụ nanụ?
- 32 ?I dù ike eme kpokpode,
dùgbaa nụ g'ephe
fütaje teke gbaru phę nụ?
Tọo ?ị dù ike edu kpokpode,
Beya; yee ụnwu iya?
- 33 ?I maru ekemu, a tịrụ doberu
iphe, bu l'imigwe?
?I-dù ike mee g'ọ bṣuru g'ọ
dù l'imigwe bụ g'ọ-dù l'eliphe?
- 34 ?I dù ike ara órà g'o rwua
eka urwukpu nọ;
ozoo g'i ratsua mini
l'a-gba utso, e-ri ngu nụ?
- 35 ?Bụ ngu atufuje ire egbigwe
g'o tsoru ụzo iya?
Ephe -jeshia; ?ephe abya asụ
ngu l'ephe ejekwa ozi,

- i ziru phę?
- ³⁶ ?Bụ onye nuru ọkpoma
egomunggo;
bya emee g'iphe doje
uche ẹnya?
- ³⁷ ?Bụ onye bę mmamiphe
iya rwuru k'aguje
urwukpu ọgu?
?Bụ onye awuṣhije itemini,
suru l'imigwe;
- ³⁸ mę urwuku huköepho
ahụko; bya anmaa agbadagba.
- ³⁹ “?Bụ ngu ejeje akparu
nyee oduma nri;
bya anụ-jije ụnwu iya
ephə g'egu ta aguhe phę;
- ⁴⁰ m'ephə tükō nodu
l'ime ọgba phę;
ozoo l'ephə tükoru geparū
l'ote eka ephə e-gbu anụ?
- ⁴¹ ?Bụ onye anuje okpoko-óhà
nri, ephə erije;
teke ono, ụnwu iya
anoduje echiru Chileke
mkpu nri tsorū
ekameka aghaphe acho
nri, ephə e-ri?”
- 39** ¹ ?Ilimajeru teke eghu-ọswa,
bu l'ubvú nwuru nwa?
?Iihubeje ama l'owa-a teke ne
ele anwụ nwa baa?
- ² ?Iiguje ọnwa ole,
ephə anoje tème ephə
atsua ime?
- ?I maru teke ephə ezedaje
gdedegede?
- ³ Oobujeru; ephə -bya ezeda;
ephə egbushi ikpere l'alị
woru nwa phę nwụa.
Ime, shi eme phę nụ
aburu sarimu.
- ⁴ Ụnwu iya ọbu agbashia ike

- nodu l'ime egbudu
l'eka ono vua vughee.
Ephe aparu ne phę ono haa
gbakashihu;
ephe ta lwapputabaędu iya.
- 5 ?Bü onye haru
nkapfụ-igara-ọswa;
o nodu akpaphe;
ophu o dudu iphe,
eme iya nụ?
?Bü onye tóshiru phę haa;
ephe nodu ejeye eka du
phę ree?
- 6 Echięgu alị ọkponku bę mu
nukpoeru iya pho sụ
g'o buru;
bya emee alị ono,
buepho únú únú ono g'o
buru eka oo-buru eburu.
- 7 Woowoowoo, aanoduje atụ le
mkpukpu bę ọonoduje
achi ọchi;
ophu ọonudu gbagbagba,
ndu udumali anoduje ara.
- 8 Úbvú úbvú bę ọotukoje gbaa
ophorokpo acho iphe,
oo-ri;
achokpoeopho nwa
rwushirwushi ẹswa
gę ya taa.
- 9 ?Atsụ e-kwe-a bya anodu
meahaa iphe,
ị suru g'o mee?
Mbụ-a; ?ii-dobe iya-a g'o
nodu l'eka eeyejeru anụ nrí;
l'o nodu iya l'enyashi?
- 10 ?O dürü ophu ii-du ike
tua eri kputa kpuru g'o
jeeru ngu ozi egu;
?ozoo ii-gude iya-a kọ
okoro le nsuda?
- 11 ?Ii-chiru ụpfu kwẹe ya

- sü l'o shihuru ike?
 ?Ii-paru-a ozi ngu eka o
 shihuru ike paru
 haaru iya?
- ¹² ?Ii-kweta haa ya g'o je
 evulataru ngu ereshi ngu;
 vuru iya je akube l'ulo,
 eechishije balij?
- ¹³ Oke-enu ọsuturichi egudeje
 ẹhu-utso chia ñkù pyaa.
 Ole i tii tudemuru ébà iya eyeru
 ébà korokoro.
- ¹⁴ Oke-enu ọsuturichi ono atuje
 ekwa l'alij.
 O bürü l'alij be ọonoduje kpua
 ya.
- ¹⁵ O tọo kpadu ishi k'a nonyaa
 a zoø ya ọkpa zopyaa;
 ọzoo l'unwu anu
 l'a-zopyashi iya.
- ¹⁶ Unwu iya be ọonoduje ehe
 anuka anuka g'ephe ta
 abudu unwu iya;
 ophu o kpadu ishi ke
 l'akanya, o seru bu
 ola-l'iswi;
- ¹⁷ noo kele Chileke ta anuduru
 iya mmamiphe.
 Ophu o keduru oke
 k'egomunggo nu yebuedua.
- ¹⁸ Ole o -wokwanuru ñkù iya
 phushia ke ge ya wata
 agba oso
 l'o nyighaaro inya yee onye
 no iya l'eli chia phé ebyi.
- ¹⁹ Sü-a; ?bu ngu nuru inya ike,
 dù iya nu?
 Tọo ?bu ngu gbaru nza-inya
 phushi iya l'olu;
 o dù ke nwa
 buyabuya ono?
- ²⁰ ?Bu ngu meru iya;

- o nodu anoduje apfu
shqoshoo g'igube ono;
o -zia unme fuu;
ndzü aguhu ụnwu-eliphe?
- ²¹ Oozoje garamu garamu;
ehu atso iya ntumatu
l'ike du iya.
Looje ẹnari ẹnari ejepfu ọgu,
duru iya nu.
- ²² Ochi be ọochije ndzü-agugu;
kele o to dudu iphe,
qotsu ebvu;
ophu ọola-phujedu azu
mẹ a haliaru iya ogu-echi.
- ²³ Ikpoto apfu, kuru l'ekpa apfu,
no iya le mgburèku
anoduje azu iya
yogoro yogoro;
yele o-gbungerengere arwa.
- ²⁴ Go gude awu kẹ wugelengu
wugelengu be
ooghudujechaa mè o
lwee alì elwelwe;
ophu o byadu apfuru doo
mè e gbua opu.
- ²⁵ E -gbua opu ono l'o woru
okwe rwua.
Ogu -nòdukwaduro üzanya;
l'ọ kpötawa egburu iya.
L'ọ nùwaro olu ndu-ishi
ojogu ono;
waa mkpu-ogu, ada nu.
- ²⁶ "Sụ-a; ? bụ mmamiphe ngu
be ọkpo-ngwere gude
ephe l'eli?
? bụ ngu meru iya;
o nodu ewojeru nkù jasaa
l'uzo ndohali ono?
- ²⁷ ? bụ ngu ezije ugo g'o phee
phaa phemihu imeli imeli
je anodu kpaa ẹpfune iya
l'eka du ephekerephe

ephekerephe?

²⁸ Eka qonoduje bụ l'újì,
nọ ephekerephe
ephekerephe;
nɔwaro l'eka ono
jasu nchi abohu.
O bürü l'eka ono bẹ oodomije
onwiya.

²⁹ O bürü eka ono bẹ qonoduje
levu iphe, oo-ri.
O -nödukwaduro üzenza;
enya iya arwutawa iya.

³⁰ Unwu iya amije mee.
O bürü eka odzu dabyiru bẹ³
yębedua anoduje.”

40 ¹Chipfu nödu epfukwaro
eyeru Jiobu su iya:

² “Gube nwophu abarụ
Okalibe-kangokotaru-nu
mba;
?i suru g'iikajeru iya iphe,
oo-me?”

Ge gube onye ono,
ebo Chileke ibo ono
yenaa onu l'opfu-a,
oopfu-a!”

³ Töbudu iya bụ; Jiobu bya eyeeru
Chipfu onu su iya:

⁴ “Mu bükwa onye ta abadu le
mkpa.

?Denu ge mu e-shi jeye onu
l'iphe, iipfu?

Mu woakwaru eka dẹe l'ọnụ.

⁵ Mu pfluakwaru akpo opfu
lanu; ọphu mu
adukwanu ike eye onu
l'opfu iipfu.

Mu bya epfuwa akpo labo;
nta-a bẹ mu tee
pfubaékwa ozo.”

⁶ Noo ya bụ; Chipfu bya agbekwa
l'oke pherephere ono pfuru

- yeru Jiobu su iya:
 7 Ríkota onwongu ḡe nwoke;
 ḡe mu bya ajia ngu aji.
 Oo ẹpho ḡi yejekwa ọnu
 l'iphe, mu aji ngu.
 8 ?Ii-dụ ike mebyia ikpe,
 mu kperu?
 ?Ii-dụ ike nma mu ikpe;
 k'ophu ikpe a-kaléru ḡubedua?
 9 Ọdzu-eka ngu; ?ọ ha ḡe kę
 Chileke?
 Too ?ị dụ ike egude olu ngu
 atụ ebgigwe ḡ'ootuje ono?
 10 Ngwanụ; gudenụ
 o-gbu-nwíinwii yee akpabiri
 kwaa onwongu akwa!
 Yenaa akwabé ùbvù yee
 enweru ẹnya ḡonye
 yeru uwe!
 11 Gbanwibenu iphu ẹhuka
 ẹhuka gude goshi l'ehu
 eghu ngu eghu!
 Lenaa ẹnya h̄uma iphe,
 bukpoo ndu eku
 onwophé kuzeta ph̄e ali;
 12 mbụ lee ẹnya h̄uma iphe,
 bukpoo ndu eku
 onwophé mee ph̄e
 ḡ'ephe darwua ali!
 Tükönü iphe, bukpoo ndu
 ejo-iphe mebyishikota
 l'eka ephe pfuru!
 13 Tüko ph̄e ḡ'ephe ha lia elili l'ali!
 Worū ph̄e iphu kpupyabé
 ekpupyabé l'ime ilu!
 14 Noo teke mu e-kweta ngu
 l'ekutara ngu a-dụ-a ike
 dzọo ngu.
 15 Lenaa oke anụ ono,
 bụ behemotu,
 bụ anụ, mu tükoru gu l'iya
 mee dobe;

- teme ọ bụru anụ,
ata ęswa l'alị g'eswi.
- ¹⁶ Sụ-a; lenaa ęgube ike,
dụ iya l'ọkpa!
Hümawaro ęgube ike,
dụ iya l'akwara akwara,
gbashịru iya l'epho!
- ¹⁷ Odzu iya anoduje enwunga
g'oshi sida.
Anụ anụ, dù iya l'utapfu
ligbachaaru eligba.
- ¹⁸ Okpu iya bụ mkpuruukpu
onyirubvu bẹ ọ bụ.
Oshi-ọkpa iya bụru mgborígwè.
- ¹⁹ Oo ya kachaa shii l'iphe,
bükpoo iphe,
Chileke meshiru dobe lẹ
mbokoko;
ole onye ono, meru iya nụ
ono egudejelẹ-a
ogu-echi iya zaa ya ntse.
- ²⁰ Úbvú úbvú anoduje ewotaru
iya iphe, ẹphe metaru;
teme anụ, bu l'egbudu
g'ephe ha nodu
anoduje iya ntse ebvu
ebvu.
- ²¹ Oozeje lẹ mkpula oshi lotusu;
woru onwiya domia lẹ
mkpula ęswa, nọ l'uda.
- ²² Oshi lotusu ono egudeje
epfukala, dù iya nụ
gude domia ya.
Ekali oshi wilo nọ-phee ya
mgburugburu.
- ²³ Mini -nodu atụ kpereree;
o too yedu iya ebvu.
Ọphu ọ dudu iphe,
eme iya nụ
m'obetakpọ ẹnyimu
Jiódanu gbaa utso
sübe iya l'ọnụ.

24 ?Bü onye s̄uru iya egude
m'ō nōdu ele iya ḑnya?

T̄o ?b̄u onye s̄uru
g'ōo-nmata iya swoo
ya imi?

41 1 ?Ii-d̄u-a ike gude
ikokoro nmata
ejo-oke-agiyi,
b̄u Leviyatānu;
ozoo t̄ua ya eri l'ire woru
libe elibe?

2 ?Ii-d̄u ike ye iya eri l'imi
lipyia;
ozoo woru ikokoro dz̄ube
iya l'agba?

3 ?Ii-d̄u-a ike mee ya g'ō wata
ngu arwō s̄u g'i
ph̄arū iya obu-imemini?
?Oo-gozeta olu pfuru opfu n̄u
ngu?

4 ?Ii-d̄u-a ike mee g'unu l'iya
gbaa ndz̄u
g'ō b̄uru ohu ngu jas̄u
g'ii-no-beru?

5 ?Ii-d̄u-a ike mekoshi iya
g'eemekoshije
nw̄enu-a?

Ii-woru iya haar̄u
unwumgboko ibe ngu
g'ephe gude bv̄u ebv̄u?

6 Ndu agba ngho; ?ephe e-kwe
ngu iya-a ḑnu?

T̄o ?ephe e-ke iya l'ehu l'ehu
g'ephe ha agba ngho obu?

7 ?Ii-d̄u-a ike gude m̄kpirikpu
m̄kpirikpu igwe
gbajashia ya akpo?

T̄o ?ii-d̄u ike gude ikekee
s̄uwaa ya ishi?

8 I -byikp̄o ya ḑka ebyibyi
ophu b̄e ii-nyata-a iphe,
gu l'iya jeru.

- I tii laphubaedu iya azu
ememe.
- ⁹ I -dobelkpoo enya l'ii-mekpe
iya; maru l'oo ụka bę
ị dzuru.
- I -humakpoo ya nü ahuma bę
ike bvụwaru ngu.
- ¹⁰ Eshinu o dudu onye agirigo,
nọ iya l'ehu sru
kę g'o je akpatsu
ejo-oke-agiyi;
?buchia mube Chileke bę
nemadzụ sru k'etso opfu?
- ¹¹ ?Bu onye abya asu l'owa-a
iphe iya, eka mu du
baa ge mu pfua ya
ugwo iya?
Noo kélé iphemiphe,
nọ lę mgboko bu nkemu.
- ¹² "Mu taa hakwa ge mu ta tu
onu ıkpa ejo-oke-agiyi ono;
tua onu g'o du-be ıkpehu
yee g'o bu-be anu,
du übvù l'enya.
- ¹³ ?Bu onye sru iya aswa
akpo?
?Bu onye a-du ike paru
odogoro eje iya l'iphu
lę ya eje iya ya eyeye?
- ¹⁴ ?Bu onye a-tukponu ama
k'eje iya ajaha onu,
o gude phengara phengara
eze kpoo ıkpokuu
gbaa mgburugburu?
- ¹⁵ Okpurukpu iya bę iphe,
kporu iya giriri bu
iphe-mgbobuta-ogu,
nochaa huru ahuru;
bya anoduchaa nwibe iya
ntsentse;
- ¹⁶ mbu l'ephe nochaa
onwophe ntsentse

- shingushingu;
 k'ophu pherephere te
 eshidu mgbaka iya
 abahụ iya l'ehu.
- ¹⁷ Ephe rakubecharu nwibe phę
 arakübe.
 Ephe tüğbaru nanụ k'ophu
 a taa tüyüwadu iya ębo.
- ¹⁸ O -zee uze; icheku-oku
 aghashihu.
 Enya iya dù g'eka enyanwu
 keru paa lę nchi-abohu.
- ¹⁹ Oku-owa anoduje enwu iya
 phoophoophoo l'ọnū.
 Ekoro-oku eshi iya agba
 kpítikimu kpítikimu
 kpítikimu.
- ²⁰ Enwuru-oku eshi iya l'imi
 akpụ tütututuu
 g'ite, e shiberu chiru ęswa
 kübę iya.
- ²¹ O -kushi unme l'icheku,
 ọku adudu l'o gbanwuhu ọku;
 teme ọku, enwu
 phoophoophoo nodu
 eshije iya l'ọnū agushihu.
- ²² Okpehu dù iya l'olu;
 k'ophu oomeje gę meji tqfu iphe,
 bukpoo onye hümara iya nü.
- ²³ Igbigirigbi akpọ ęhu iya
 rakugbaerupho l'ehu
 nwibe iya;
 k'ophu ọ dudu onye sru
 iya arakufu.
- ²⁴ Okpoma iya kporu
 gbengugbengu gę mkpuma;
 mbụ l'o shihuru ike gę mkpuma,
 eegweje iphe.
- ²⁵ O -gbalihu agbalihu;
 ndzụ erwuta ndu ike dù.
 Ephe egude ęhu-anmanma
 gbaphu azụ.

- 26 E -gbua ya ogu-echi;
 o to dudu iphe, oo-me iya;
 ophu o dudu iphe, arwa;
 ozoo ikekee;
 ozoo agugu emeje iya.
- 27 Ígwè bę qonyajishije g'onye
 anyapyashi ḥwa.
 O nodu emeje onyirubvu
 g'onye eme oshi,
 rehuru erehu.
- 28 Apfụ te emejedu iya g'o gbaa
 oso gbala.
 Mkpuma röbo nodu adujele
 iya-a g'o bụ udzu,
 etsushi ekpu iya.
- 29 E -chia ya mgboro l'o gbę du
 iya g'e chiru iya oshi ḥwa.
 A -nodu atu iya arwa
 swiisiiswii l'o chile
 iya-a ochi.
- 30 Mkputepho iya atsụ nkọ
 g'igburonu ibiribe mbeji.
 O -wụa awụwu l'epuchi l'o du
 g'eka e swiru igwe,
 e gude echи ereshi.
- 31 O -rwuba l'ogbumini l'o
 phuḥu uphu g'ite,
 e shiberu l'oku.
 Teke o rwubaru l'eze-enyimu l'o
 tsụ gbudugbudu g'eka e
 shiberu manu ụrwazi.
- 32 Eka o gbaru bę mini asoje
 raa bukahụ ḥbo acha
 kę phuuphuu.
 Onye leru ḥnya lę mini teke
 ono l'o dobesụ l'ogbu-mini
 furu ewan.
- 33 O to dudu iphe,
 du lę mgboko-a,
 aatu eyeru iya.
 O bụ iphe, e meru dobe
 lę mgboko; ophu ndzụ

agujeedu iya.

³⁴ G'iphe ahahabé l'eli;
o tó dudu iphe, ọo-gube iya.

Ọo ya bụ eze l'iphe,
bukpoo iphemiphe,
eku onwiya ekuku.”

42 ¹Tobudu iya bụ; Jiobu bya
eyeeru Chipfu ọnou
bya asụ iya:

² Mu maru-a l'i şuru eme
iphemiphe;
l'o tó dudu iphe, i tüberu
k'ememe, a byaru
agbanwe agbanwe.

³ I jiru sụ: “?Bụ onye woru
enweru egomunggo
ké gube Chileke rwütoshia;
l'ebé abụ l'onye ọbu maru
iphe, oopfu?”

Mu kwetakwaru lę mu shi
epfu iphe, mu amadụ
ishi iya;
iphe, dù biribiri k'ophu mu
ta asụdu iya amaru.

⁴ I pfukwarupho sụ:
“Ngabekwa nchi;
gę mu bya ajia ngu aji.
O kwa g'i zaje mu iya.”

⁵ O kwa lę nchi bę mu
shi anumaje eka a tụ ọnou ngu.
Obenu lę nta-a bę mu
humawaru ngu l'enya.

⁶ Noo g'o gude mu lawaro
onwomu ashị.
Izimanụ lwawaru mu azụ.
Wakwa mu l'ophu l'ime
urwuku yele ime ntụ.

Akpochi opfu ọbu ishi

⁷Tobudu iya bụ; Chipfu pfuchaa iphemiphe ono yeru Jiobu bya epfukwarupho yeru Elifazu onye Temanu sụ iya: “Ehu eghukwa mu eghu; ọ bụru gụ l'onyà ngu phęephenebo kpatsuru mu iya; kélé unu te epfuduru

mu iphe, pfuru nhamunha g'onye-ozi mu, bụ Jiobu pfuru. ⁸Nta-a bụ iphe, unu e-mekwa bụ g'unu kpüta oke-eswi ęsaa; yęe ebili ęsaa jepfu onye-ozi mu, bu Jiobu g'o gude iya gwee ngweja-akpo-oku nü mu l'opfu ęhu unu. Onye-ozi mu, bụ Jiobu epfuru nü Chileke l'iswi ęhu unu; mu anata epfupfu, o pfuru nü mu. Mu te emeędu unu iphe, mu gegeeme unu l'esweswe ono, unu meru ono. Noo kélé unu te epfuduru mu iphe, pfuru nhamunha g'onye-ozi mu, bụ Jiobu pfuru.” ⁹Noo ya bụ; Elifazu onye Temanu; yęe Bilidadu onye Shuwa; waa Zofa, bụ onye Nama gbeshi bya emee iphe, Chipfu súru g'ephe mee. Jiobu bya epfuru nü Chipfu; o nata iphe, o pfuru nü iya.

¹⁰Tobudu iya bụ; Jiobu bya epfuchaephō nüchaa Chileke l'iswi ęhu ęnyà iya phę onoya; Chipfu bya emee ya; o byakwa enweru ęku ozo. O bya emee ya iphe, bükpoo iphemiphe, o shi nweru hakota g'o shi ha ugbo labo. ¹¹Unwune iya unwoke mę ęnwanyi; mékpoo onyemonye, shi mahawarụ iya nü byaahaa ibe iya ozo; ęphe l'ephe riaha nri ozo. Ęphe kpóaharu iya iphu; düaha ya obu k'iphe-ęhuka ono g'o ha, bụ iphe, Chipfu shi woru tükobe iya ono. O nödụ abüjeru onye byatashiaru nü l'ooguderu iya kobo bya egudekwaru iya pho iphe-nchi, e gude mkpola-ododo mee.

¹²Chipfu bya agorù ọnù-ọma nü Jiobu lę ndzü ophu o mechaarụ nöfua eme lę ndzü ophu o vuru uez nö. Atürü, o mechaarụ nweru dü ükporo ụnu atürü l'ụnu iri l'ise. İnya-kamelu dü ụnu iri l'ise. Eswi iya, e jigbaru ębo ębo dü ụnu ise. Nkapfü-igara dü ụnu labo l'ükporo iri. ¹³O nwüta unwoke ęsaa bya anwüta ęnwanyi eto. ¹⁴Okpara iya kę nwanyi bę o guru Jiémima bya agüa otsota iya Kezaya bya agüa k'ęto Kérenu-Hapuku. ¹⁵E-jegbabę ękameka l'alị ono ta adüdu ęka aahümä onye nwanyi, mapfurụ ụnwü ada Jiobu lę mma. Nna phę, bụ Jiobu keru iphe, o nweru gbaa phę teke o keru iya ụnwü iya kę nwoke.

¹⁶Gę Jiobu jechaaru iphe-ęhuka ono bę o dzufuaru ndzü nö ükporo apha ęsaa. O nödụ ndzü gude ęnya hümä ụnwü iya; yęe ụnwü nwanwa iya phę; mékpoo ụnwü nwanwanwaranwa; mékpoo nwanwanwaranwa nwanwa iya. ¹⁷Tobudu iya bụ; o mechaarụ nwühu kakpoo nka karwee aka-rwe; nökpoo ikpoto apha, dü igwerigwe igwerigwe.